

LAURI KALMA

MAAPALLON YMPÄRI LENTOKONEELLA

KERTOMUS LENTOALUS „SUOMEN“
MATKASTA

ARVI A. KARISTO OSAKEYHTIÖ
HÄMEENLINNASSA

HÄMEENLINNA 1920,
ARVI A. KARISTO OY:n KIRJAPAINO.

I.

Monivaiheinen matka Helsingistä Kristianiaan.

Melkein heti suuren maailmansodan alettua olin ottanut eron virastani erään tehtaan kemisti-insinöörinä ja antautunut kaikenlaisiin liikeyrityksiin. Onni oli ollut minulle myötäinen, ja minun oli onnistunut kerätä kohtalainen omaisuus. Kun sitten sota oli loppumassa, olin ajoissa luopunut keinotteluistani — gulashauksesta, kuten ilkeämieliset tuttavani sanoivat — ja olinkin tällä tavalla välttänyt melkein kaikki ne tappiot, joita sodan loppu toi mukanaan niin monelle muulle.

Käydessäni vuosien 1918 ja 1919 vaiheilla ulkomailla tarkastelemassa tilanteen kehittymistä ja suunnittelemassa uusia liikeyrityksiä, olin Kristianiasa tavannut erään vanhan tuttavani polyteknikko-ajoltani, kone-insinööri Henrik Kokon, ja hänen kanssaan keskustellut lentokonetehtaan perustamisesta Suomeen, Kokko kun oli vakuutettu siitä, että tuollainen tehdas Suomessa kannattaisi erinomaisen hyvin, ainakin heti kun Venäjän markkinat avautuisivat. Samassa tilaisuudessa oli Kokko minulle salaisuutena uskonut, että hänellä oli valmiina piirustukset uusi-

mallista, jättiläislentokonetta varten, jolla voisi lentää vaikka Atlantin ylitse, tarvittava pääoma takanaan ja tiedossa eräs kolmas suomalainen, jääkärikapteeni Yrjö Alanko, joka Saksassa sodan aikana lentäjänä toimiessaan oli saavuttanut suurta huomiota kylmäverisenä ja erinomaisen taitavana lentäjänä ja joka myöskin kernaasti ryhtyisi osakkaaksi yritykseen. Alanko oli kuitenkin Kristianiassa käydessäni ollut matkoilla, minkä vuoksi yhtiön ja tehtaan perustamisesta ei ollutkaan lähemmin ja lopullisesti sovittu, vaan jätetty koko yritys toiseen aikaan. Senvuoksi olikin hämmästykseni tavaton, kun myöhään illalla toukokuun 1 päivänä — tai oikeastaan varhain aamulla toukokuun 2 päivänä — palatessani nuoremiehenkotiini vapunpäivää viettämästä, löysin pöydältäni seuraavan sähkösanoman:

„Insinööri Kaarlo Korppi Suomi. Helsinki. Ensimmäinen kone valmis. Lähdemme pitkälle koelennolle toukok. 4. Tule välttämättömästi mukaan. Kokko.“

Toimettomana oleminen on ikävää, ja niinpä ei minulla periaatteessa ollutkaan mitään pientä lento-

retkeä vastaan, etenkin kun se tuli olemaan liikkeemme ensimmäinen. Minä olin — nuorena miehenä — omasta puolestani vapaa lähtemään milloin tahansa, ja niinpä rupesinkin heti asettamaan matkatavarointi kuntoon, menemättä lainkaan levolle. Kello 6 aamulla olin valmis, ja junan piti lähteä kello 8,03 a. p., kun samassa mieleeni juolahti epämieluisa ajatus.

Passi!?

Minulla tosin oli passi viime ulkomaanmatkaltaani, mutta se oli jo käynyt mitättömäksi. Kokemuksesta tiesin, että tavallisissa oloissa passin saanti kovaa kiirettä pitäen ottaisi yhden päivän. Mutta eilenhän oli ollut vapunpäivä. Ja ennenkuin heidän kuninkaallisten majesteettiensa Ruotsin ja Norjan hallitukset ennättäisivät antaa matkustusluvan, kuluisi varmaan-kin pari kolme päivää, ehkäpä viikkojakin. Tulisin toisin sanoen paraimmassakin tapauksessa perille vasta kun toukokuun 4 päivä jo olisi mennyt ja koelento suoritettu.

Nyt olivat hyvät neuvot tarpeen!

Mihinkään sähkösanomain vaihtoon Kokon ja Alan-
gon kanssa ei myöskään enää ollut aikaa, — enhän minä sitäpaitsi tietänyt heidän osoitteitansakaan —

ja niinpä päätinkin gordilaisen solmun avaamisen sijasta katkaista sen ja lähteä ilman passia — kuten tiesin kiireellisissä tapauksissa yleisesti meneteltävän. Tahdoin kuitenkin noudattaa lakia niin pitkälle kuin se oli mahdollista, ja soitin senvuoksi eräälle tuttavalle virkamiehelle, pyytäen häntä toimittamaan minulle passin matkustuslupineen, ja lähettämään sen Kristianiaan, poste restante. Vaikka tuttavani, äänestää päättäen, olikin uninen ja ärtyinen — olihan eilen ollut vapunpäivä ja minä soitin hyvin aikaisin — lupasi hän kuitenkin ystävällisesti ottaa huolehtia asiaan, minkä jälkeen kiiruhdin lopettamaan puhelun, ennenkuin hänen mieleensä pälkähti ryhtyä tekemään tungettelevia kysymyksiä siitä, millä tavalla minä aioin ilman passia päästä Kristianiaan.

Juna saapui Turkuun kello 2,23 i. p.

Tiesin, että Tukholmaan menevän laivan piti lähteä vasta myöhään illalla, enkä senvuoksi jäänytkään sen lähtöä odottamaan, vaan kiirehdin satamaan katsomaan, eikö mitään soveliaita matkustamistilaisuuksia ilmaantuisi. Ja onni oli minulle myönteinen, niinkuin aina matkoilla ollessani. Olin tuskin satamaan päässyt, kun näin, että eräs suuri hollan-

tilainen höyrylaiva „Rotterdam“ paraillaan irroitteli köysιάän, joilla se oli kiinnitetty laituriin. Tiedustelin laiturilla seisovalta satamakonstaapelilta, minne laiva lähti.

— Ensin Köpenhaminaan ja sieltä Amsterdamiin.

— Suoraa päätäkö?

— Ensin se poikkeaa Maarianhaminaan.

— Kiitos!

En tarvinnut muuta, vaan hyppäsin laivaan, joka jo oli irtautunut laiturista, potkurin riuhtoessa täydellä voimalla. Aliperämies tuli luokseni ja kysyi englanninkielellä, mitä minä laivassa tein.

En ollut ymmärtävinäni — enkä todella paljoa englanninkieltä ymmärräkään.

Neptunuksen poika huusi silloin jotakin komentosillalla seisovalle kapteenille, kapteeni huusi jotakin vastaan, ja seuraus oli, että aliperämies koetti tehdä merkeillä minulle ymmärrettäväksi, että minun tuli hypätä mereen — niin, sanoin mereen, ja tarkoitan todellakin mereen, sillä laiva oli jo etääntynyt niin kauvaksi laiturista, että minunlaiseni huonon voimistelijan ei tarvinnut toivoakaan voivansa jaksaa laiturille saakka hypätä.

En tietysti ymmärtänyt mitään, vaan tokaisin rauhallisesti:

— Mariehamn.

— Mariehamn?

— Yes!

— Well!

Kapteenin ja perämiehen välillä sukeutui uusi keskustelu, jonka päätökseksi tuli, että minä en ainoastaan saanut jäädä laivaan, vaan vieläpä kutsuttiin paikalle laivan lastaajan suomalainen asiamieskin, jonka piti seurata mukana Maarianhaminaan saakka ja joka, saatuaan varman tiedon siitä, että minä todellakin halusin matkustaa Maarianhaminaan ja että minulla oli varoja maksaa matkani, ei ainoastaan toimittanut minulle siistiä ensiluokan hyttiä, vaan vieläpä ensiluokkaisen päivällisenkin messissä laivan upseerien seurassa.

Kapteeni ja upseerit olivat alussa jäykkiä — olinhan kuokkavieras heidän joukossaan — mutta lopulta kapteeni kuitenkin alentui kysymään saksankielellä, mikä minä olin miehiäni ja mikä toimi minulla oli Maarianhaminassa.

Vastasin, samoin saksaksi, että minä tilapäisesti

olin tyhjäntoimittaja, enkä suinkaan aikonut jäädä Maarianhaminaan, vaan matkustaisin sieltä eteenpäin.

— Minne sitten?

— Ahvenanmaan länsirannalle!

— Sinne jäädäksenne?

— En toki. Matkustan sieltä Ruotsiin.

— Ruotsiin? No, mutta miksi herran nimessä ette sitten matkusta säännöllisellä vuorolaivalla?

— Minulla on muutamia tärkeitä asioita länsirannalla järjestettävänä.

— Ahaa, — sanoi kapteeni ja iski silmää, pitäen minua nähtävästi jonkun salakuljettajaliikkeen toimeenpanevana johtajana. — Mutta luuletteko, että laivamme ennättää junalle?

— Junalle? Mille junalle?

— No, tietysti sille, joka menee länsirannalle.

Lastaajan asiamies selitti hymyillen, etteivät ahvenanmaalaiset harrastaneet niin paljon maalla liikkuamista, että olisivat hankkineet rautatien itselleen.

— Jatkatte siis laivalla?

— Enpä tiedä vielä. Riippuu asianhaaroista.

Lastaajan asiamies puuttui nyt uudestaan puhee-

seen.

— Minä viivyn Maarianhaminassa tunnin. Sit-
ten lähden moottoriveneellä Hammarlandin pitäjän
Storbyhyn. Jos haluatte, voitte seurata mukana.

— Mutta silloinhan täytyy kulkea avomerta. Kes-
tääkö moottorivene merenkäyntiä?

— Kyllä se kestää. . . jos vain Te kestätte. Sitäpait-
sihan nyt on melkein tyyni.

Kello oli 10 illalla, kun saavuimme Maarianha-
minaan. „Rotterdam“ oli liian suuri, laskeakseen lai-
turin viereen, ja jäi senvuoksi ulkosatamaan. Asia-
mies ja minä sanoimme hyvästit kapteenille ja sou-
datimme itsemme maihin, jossa erkanimme kumpi-
kin tahollemme, asiamies kavuten erääseen satama-
laituriin kytkettyyn höyrylaivaan, minä taas kiireh-
tien syömään illallista tuon pienen kaupungin erin-
omaisen siistille ja miellyttävälle seurahuoneelle.

Kello 11 illalla tapasimme toisemme satamassa.
Asiamies vei minut laituriin kytkettyyn, erinomaisen
siroon, puolikannelliseen moottoriveneeseen.

— Ette kaiketikaan sattumalta osaa käyttää moot-
toria? — kysyi hän astuessamme veneeseen.

— Luulenpa osaavani. Olen innokas automobii-

liurheilija.

— Sepä mainiota, sillä koneenkäyttäjäni on äkkiä sairastunut, enkä minä luule olevani aivan varma moottorin hoidossa.

— Mutta tunnetteko reitin?

— Täydellisesti. Olen syntynyt juuri näillä mail-la . . . tai oikeammin vesillä.

Veneen kone oli aivan erinomainen ja niin voimakas, että pieni alus suorastaan lensi aalloilla, kun täyttä vauhtia ajoimme satamasta ulos kohti tummenevaa merta. Yö oli mitä ihanin, tuuli oli tyyntynyt, tai-vas tähtikirkas, ja Itämeren pitkät, voimakkaat mai-ningit vyöryivät loivina ja rauhallisina.

— Mainio ilma!

— Ja mainio vene. Mistä se on ostettu?

— Se on venäläisiltä saatua sotasaalista. Ostin sen valtion toimittamasta huutokaupasta.

— Paljonko maksoi?

— Kaksikymmentätuhatta markkaa.

— Minä maksan siitä Teille saman.

— En myö.

— Tahdotteko ansaita kaksituhatta markkaa?

— Kernaasti.

— Viekää minut suoraa päätä Tukholmaan.

— Ahaa . . . Tukholmaanko matka pitikin? Minä luulin, että olitte muilla asioilla.

— Minkälaisilla sitten?

— No niin . . . hm, hm, . . . luulin, että olitte salakuljettaja.

— Ja senkö vuoksi olitte niin ystävällinen, että otitte minut mukaan tälle retkelle?

— Enpä nyt juuri senkään vuoksi, mutta . . .

— No niin, samapa tuo. Mutta mitä pidätte tarjouksestani?

— En voi suostua. Olette mahdollisesti joku punaisten agentti. — Ja asiamies veti paljon sanovalla liikkeellä esille revolverinsa, asettaen sen viereensä peräsimen ääreen.

— Enhän toki. Mutta sanoakseni totuuden on asianlaita se, että minun erään tärkeän yksityisasian vuoksi pitäisi olla Kristianiassa tämän kuun neljäntenä päivänä . . . ja kun matkani tuli päätetyksi vasta tänään, en ennättänyt hankkia passia, vaan aion yrittää päästä rajan yli ilman sitä.

— Senvuoksi siis ette matkustanut vuorolaivalla?

— Senvuoksi. Olen insinööri Korppi. Olette ehkä

joskus kuullut nimeni, ja tiedätte, että en ole mikään vallankumouksellinen.

Asiamies mietti hetkisen.

— Suostun ehdotukseenne, — vastasi hän lopuksi, — sillä olen kuullut nimenne.

— Hyvä on. Mutta miten aiotte päästä takaisin ilman koneenkäyttäjää?

Asiamies hymyili tuskin huomattavasti ja vastasi sitten:

— Asianlaita on, nähkääs, se, että minäkin olin itse asiassa matkalla Ruotsiin, vaikka minun ennen matkaani piti poiketa Storbyhyn hakemaan koneenkäyttäjääni. Maarianhaminassa sain kuitenkin kuulla, että hän oli jo eilen vuorolaivalla matkustanut Tukholmaan, mutta kun olin luvannut viedä Teidät Storbyhyn enkä halunnut herättää Teissä epäluuloja, en tahtonut asiasta mitään mainita, vaan päätin lupaukseni mukaan viedä Teidät Storbyhyn, jossa kyllä tiesin hätätilassa saavani koneenkäyttäjän.

— Meidän suunnitelmamme soveltuvat siis täydellisesti yhteen?

— Täydellisesti.

— Mutta miksi Te näin salaviihkaa matkustatte

Tukholmaan?

— Anteeksi, mutta ehkä on paras, että kumpainkin pidämme suunnitelmamme omana salaisuutenamme.

— Olkoon menneeksi. Muutamme siis kai hieman kurssia?

— On muutettu jo.

— Mihin aikaan luulette olevamme perillä?

Asiamies katsoi kelloaan.

— Kello on nyt kaksitoista yöllä. Ellei mitään odotamatonta tapahdu, ja jos tuuli ei käy kovin epäsuotuisaksi, luulen että olemme perillä noin kello kymmenen aamulla. Tukholmaan en luonnollisestikaan voi Teitä viedä, vaan jätän Teidät erääseen pieneen kalastajakylään sen lähistöllä.

Yö kului hauskasti jutellessa, kone toimi moitteetomasti, ja meistä molemmista oli matkamme erinomaisen miellyttävä.

Auringonnousu oli suurenmoinen, kun päivän kultainen kerä säihkyvänä ja loistavana kohosi aalloista, värittäen pilvet ja koko taivaanrannan tulipunaiseksi. En voinut kyllikseni nauttia tästä ihanasta värileikistä. Mutta asiamies pudisti päätään.

— On mahdollista, että jonkun verran myöhästymme, sillä päivällä nousee kova myrsky, kun aamurusko on noin loistavanpunainen.

Eikä hän ollutkaan aivan väärässä, sillä tuuli, joka oli ollut koko yön levossa, kiihtyi kiihtymistään, ja aallot rupesivat käymään yhä korkeampina, niin että kello 7 aikaan aamulla oli jo, lievimmin sanoen, varsin navakka tuuli. Aluksemme nousi ja laski, laski ja nousi, se oli ylt'yleensä märkä, kokonaisia vesiryöppyjä lensi ylitsemme ja saimme kaikin voimin pidellä kiinni penkeistä, jotta emme aluksen keikkuessa olisi lentäneet laidan yli mereen. Mutta onneksi oli tuuli laitainen, niin ettei vauhtimme siitä paljoakaan kärsinyt. Kahvinkeitosta, josta olimme haaveilleet yön kuluessa, saimme luopua, ja tyytyä sen sijaan mainioon konjakkiin, jota purren omistajalla oli mukanaan.

Kello 8 sivuutimme suuren norjalaisen kuunarin, joka vähennetyin purjein raskaassa lastissa risteili vastatuuleen. Huusimme laivan miehistölle, mutta sillä näytti olevan muuta tekemistä, eikä se välittänyt meistä sen enempää.

Kello 9 aamulla näimme noin 2 meripeninkulman etäisyydellä pienehkön höyrylaivan — kaikesta päät-

täen tullialuksen — joka antoi meille merkkejä.

Mutta me päättelimme molemmat, että se toivotti meille ainoastaan onnellista matkaa — eihän meillä ollut mitään tullattavaa mukanamme — emmekä välittäneet sen enempää aluksen merkeistä. Ja nähtävästi höyrylaivakin oli sitä mieltä, ettei meidän vuoksemme kannattanut vaivautua sellaisessa tuulessa, sillä se ei ruvennut meitä seuraamaan, eikä myöskään lähettänyt meille tervehdykseksi ainoatakaan metallikappaletta tykeistään.

Kello 11 a. p. näimme maata, kello 12 päiv. lasimme maihin Blidössä, kello 1 i. p. seisoin Blidöstä Tukholmaan lähtevän saaristolaisaluksen kannella, ja kello 7 i. p. laiva saapui Tukholmaan.

„Oihonna“ oli tullut pari tuntia aikaisemmin hie-
man myöhästyneenä, joten saavuttamani tulos itse
asiassa oli verrattain tyydyttävä.

Tukholmassa söin päivällistä hotelli Rydbergissä ja kuljeskelin sitten katuja ylös ja alas, ihaellen tuota kaunista ja iloista kaupunkia aina kello 11:een illalla, jolloin pikajuna lähti Kristianiaan. Junassa oli hyvin paljon matkustajia, mutta kun en niiden joukossa tavannut ainoatakaan tuttavaa, vetäydyin hyvin

pian makuuosastooni, annettuani kuitenkin sitä ennen siivoojattarelle määräyksen herättää minut hyvissä ajoin ennen junan tuloa Charlottenburgiin, joka on viimeinen raja-asema Ruotsin puolella, Norjaan matkustettaessa.

— Herra voi olla aivan levollinen, — vakuutti siivoojatar laulavalla puhetavallaan. — Kaikki matkustajat herätetään ennen Charlottenburgia, sillä siellä tarkastetaan passit ja matkatavarat.

— Jahah, sepä hyvä, — lauloin minä vastaan, vaikka en itse asiassa ollut tuosta uutisesta ollenkaan erityisemmin hyvilläni.

Kun juna toukok. 3 p:nä aamulla saapui Charlottenburgiin, astuin siitä alas aivan rauhallisesti, tulin vähän matkatavarani, panin ne pakaasiin, lähetettäväksi Kristianiaan, ja menin sitten asemataloon juomaan kahvia, juodessani miettiäkseni, miten pääsisin rajan yli. Sillä tietystikin minun piti päästä rajan yli. . . ja ne kokemukset, jotka aikaisemmin olin saanut, tekivät minut varmaksi siitä, että myöskin pääsisin, sillä koko passijärjestelmä on ainoastaan muodollisuus. Mitään rajaa ei voi vartioida niin tarkasti, ettei sen yli pääsisi se, joka sitä todella tahtoo; kysy-

mys on vain siitä, miten ylipääseminen käy helpoimmin ja mutkattomimmin.

Mutta minulla rupesi olemaan hieman kiire — koelennonhan piti tapahtua jo seuraavana päivänä — enkä sen vuoksi kernaasti olisi halunnut mennä rajan yli jalkaisin.

Ja pian minä keksinkin keinon.

Junaan yhdistettiin juuri runsaasti kuusilla koristettua ruumisvaunua, jonka mukana nähtävästi ei seurannut ketään saattajaa. Vaunu oli jo varustettu lyijyllä, mutta minä menin erään tullipalvelijan luo, selitin, että luulin unohtaneeni vaunuun kapsäkkini, ja tiedustelin, eikö vaunua voitaisi avata, kapsäkissä kun mahdollisesti oli tullattavaa tavaraa.

Tullipalvelija innostui ja avasi vaunun. Mitään kapsäkkiä ei vaunussa tietystikään ollut, ja lyhyen silmäyksen sinne heitettyäni ja todettuani, että eräässä vaunun nurkassa oli runsaasti kuusenhavuja kassassa, vetäydyin pois ja pyysin anteeksi, että olin turhaan vaivannut, kun nähtävästi olinkin unohtanut kapsäkin jo Tukholman asemalle. Mutta sillä välin kun tullipalvelija meni hakemaan uutta lyijytettä, kapusin kenenkään huomaamatta vaunuun ja kätkey-

sin nurkassa olevien kuusenhavujen alle. Nähtävästi oli kätköni jokseenkin hyvä, sillä palattuaan tullipalvelija loi vaunuun ainoastaan ylimalkaisen silmäyksen. Sitten hän sulki oven, ja piilostani saatoinkin kuulla, että hän varusti sen uudella lyijytteellä.

Joitakuuta minuutteja sen jälkeen juna vihelsi ja läksi liikkeelle.

Siinä yhdessä tuntemattoman ruumiin kanssa matkustaessani totesin ensin mielihyväkseni, että minikäänlaista ruumiinhajua ei ollut havaittavissa — vainaja oli siis siinä suhteessa sangen sympaattinen. Mutta pian ajatukseni saivat toisen suunnan.

Rupesin ajattelemaan, että itse asiassa olin menetellyt hyvin moitittavasti lähtiessäni liikkeelle ilman passia, kulkiessani luvattomasti valtakuntien rajojen yli ja nyt viimeksi suorastaan petkuttamalla ystävällistä ja kohteliasta ruotsalaista tullipalvelijaa. Eikähän minun matkani tärkeys ollut mikään puolustus. Ensiksikään ei koelento tähän aikaan ollut mikään niin ennenkuulumaton tapaus, että sen vuoksi sai lainrikkojaksi ruveta, ja toiseksi ei maailma olisi mennyt kumoon, vaikka minä korkeassa persoonassani en olisikaan voinut ottaa osaa yritykseen.

Näin tulin vähitellen siihen vakaumukseen, että en ollut toiminut gentlemannin tavoin. Ja sellainen tunne on kaikkea muuta kuin miellyttävä. —

Juna kulki hyvää vauhtia, pysähtymättä laisinkaan pienemmille asemille ja pysäkeille, ja vertaillessani asemien nimiä matkakäsikirjaani, jonka onneksi olin pistänyt taskuuni, antaessani tavarani pakaa-siin, saatoin havaita, että parin tunnin kuluttua saapuisimme Kristianiaan.

Silloin tunsin äkkiä nenääni oudon hajun. Vähän aikaa sitten olin tosin itselleni vakuuttanut, ettei ruumis haissut... mutta nyt se joka tapauksessa haissi. Tuo haju oli kuitenkin kummallista... aivan outoa ruumiin hajuksi, mutta sentään omituisen tuttua. Minä nuuskin ja nuuskin — arkipäiväistä sanontaa käyttääkseni — mutta en tullut siitä „hullua hurskaammaksi“. Se oli tuskin huomattavaa — kukaan muu kuin kemisti ei varmaan olisi sitä tuntenutkaan — ja äitelän makeaa, mutta ei sittenkään varsinaisesti epämiellyttävää. Mietin ja mietin pääni puhki, saadakseni selville, missä olin tuon hajun ennen tuntenut. Yhtäkkiä Iski se mieleeni, kuin salama.

Eräässä ampumatarvetehtaassa Helsingissä. Se oli

kuparin ja räjähdysaineiden hajua . . . !

Mutta mitä ihmettä saattoi ruumiilla ja ampumatarvetehtaalla olla yhteistä keskenään? Hylsyihin ja pommeihin tarvitaan paljon kuparia, ja saattoihan olla, että ruumisarkkukin oli kuparisilauksilla koristeltu, mutta sentään . . .

Ja samassa tein melkein huomaamattani sen johdopäätöksen, joka todella oli lähinnä tehtävissä: — Entäpä jos arkussa onkin ampumatarpeita?

Tarkastelin laatikkoa. Se oli ruuvattu kiinni tavalisilla ruuveilla ja oli odottamattoman raskas.

Emmin hetkisen, sillä olisihan ollut ikävä, jos arkussa todella oli ruumis, ruveta sen rauhaa häiritsemään, mutta aloin sitten kynäveitseeni kiinnitetyllä ruuvimeisselillä vääntää auki ruuveja.

Kannen auki saatuani näin, että laatikossa todella oli ruumisarkku.

Mutta kun tuo tuntemani omituinen haju samalla kävi yhä voimakkaammaksi, ryhdyin enempää siekailematta avaamaan myöskin arkun kantta. Saatuaani ruuvit auki, nostin kantta ja — aivan oikein! — arkku oli täynnä pieniä käsipommeja, arviolta 1000 kpl., niistä osa valmiita, osa taasen täytettyjä, mutta pääs-

tä auki.

Kas siinä löytö, josta kannatti ylpeillä.

En hetkeäkään epäillyt, että pommivarasto kuului vallankumouksellisille, ja olin mielessäni iloinen siitä, että nyt saatoin Norjan hallitukselle tällä hyvällätyöllä korvata sen vääryyden, jonka olin tehnyt menemällä luvattomasti rajan yli.

Ja samalla olin tehnyt itselleni hyvän työn, sillä tietysti Norjan hallitus nyt mielellään antaisi minulle anteeksi verrattain pienen rikkomukseni — rajan yli passitta menemisen — jos se tulisikin ilmi.

Ruuvasin siis arkun ja laatikon väliaikaisesti kiinni ja odotin seuraavan aseman tuloa, jolloin jyskyttämällä vaunun ovea sain konduktöörin kiinnittämään huomiota itseeni ja päästämään minut pois.

Muutamalla sanalla olin konduktöörille ja tämän paikalle kutsumalle poliisiviranomaiselle kertonut löydöstäni, josta heti sähköitettiin Kristianiaan, ilmoittaen että „eräs suomalainen salapoliisi“ oli tehnyt tuon arvokkaan huomion.

Kristianiaan saavuttuani ja haettuani matkatavarani poistuvin asemalta huomaamattomana, todettuani kuitenkin sitä ennen, että asemasillalla oli suuri

joukko salapoliisin näköisiä miehiä, joista osa näytti kiinnittävän huomionsa rautatievaunuun, kun taas toinen osa rupesi pitämään silmällä asemalle samalla hetkellä ajavia ruumisvaunuja.

Kadulle ennätettyäni kuulin äkkiä kiroilemista, kovaäänistä puhetta, muutamia huutoja, pari laukausta — ja sitten oli kaikki hiljaa.

Mutta seuraavana päivänä kerrottiin sanomalehdissä, että poliisi erään tuntemattoman suomalaisen salapoliisin tekemän ilmoituksen johdosta oli päässyt suuren kapinallisen salaliiton perille, j. n. e.

II.

Lentokonetta katselemassa.

Kristiania on verrattain pieni kaupunki, eikä tovereitteni hakeminen ja löytäminen niin ollen tuotantukaan minulle suuria vaikeuksia. Jo tunti tuloni jälkeen oli tavannut heidät „Hotel Kristianian“ ruokasalissa syömässä illallista.

Kun ensimmäiset kuulumiset oli vaihdettu ja minä olin tehnyt tilaukseni, sanoi kapteeni Alanko:

— Kovin pian Te pääsittekin tulemaan. Me odotimme teitä vasta kuudennen, seitsemännen päivän tienoissa.

— Kuudennen, seitsemännen päivän tienoissa? Mutta koelentohan on huomenna.

— Huomenna? Eikä hemmetissä olekaan. Se on vasta toukokuun neljästoista.

— Mutta sähkösanomassa mainittiin, että koelennon piti olla huomenna.

— Sähkösanomaan on nähtävästi päässyt pujahamaan virhe. Koelento on määrätty neljänneksitoista päiväksi toukokuuta. Sitä ennen ei konekaan ole täydessä lentokunnossa. Ja meidän täytyy ennättää opettaa Teillekin hieman lentotaidon aakkosia, en-

nenkuin lähdemme.

— Tulee olemaan hauska opetella, vaikka en luulekaan, että minun koelentoa varten niitä tarvitsee paljoakaan tuntea.

— Sitähän ei tiedä. Palvelusvuorot tulevat olemaan pitkät ja rasittavat. Voihan sattua, että insinööri Kokko ja minä kaipaamme lepoa, tai että tulemme kykenemättömiksi ohjaamaan. Sellaisten mahdollisuuksien varalta on hyvä, että Tekin osaatte hieman lentää.

Hämmästyin suuresti.

— Palvelusvuorot tulevat olemaan pitkät? Te voitte tulla kykenemättömiksi ohjaamaan? Mitä Te kaikella tuolla tarkoitatte? Puhutte aivan niinkuin olisi tarkoitus lentää Atlantin yli.

— Tuon pikku rapakonko? Vieläkö mitä! Enemmän!

— Ahaa, Tyynenmeren yli? — nauroin minä.

— Enemmän!

— Pikku retki kuuhun?

— Vähemmän!

— Lopetetaan jo leikki. Kertokaahan nyt tarkemmin, mistä oikein on kysymys.

Heikki Kokko hymähti.

— Niin, katsos, asianlaita on se, että kun meillä nyt joka tapauksessa on aikomus panna toimeen pieni koelento tehtaamme ensimmäisellä uusimallisella koneella, olemme aikoneet reklaamin vuoksi ulottaa tuon lentoretkemme vähäsen pitemmälle kuin alussa oli tarkoituksemme, ja lentää . . . maapallon ympäri.

Minä hengähdin syvään.

— Maapallon ympäri . . . onko se todella tarkoitukseksi, vai lasketteko ainoastaan leikkiä?

Toverini vakuuttivat, että tosi oli kysymyksessä.

— Mutta tuollainen yrityshän on mahdoton, — intin minä, — eihän vielä ole lennetty edes Atlantin-kaan yli.

— Mutta lennetään aivan lähimmässä tulevaisuudessa, sillä jo muutaman päivän perästä lähtevät Amerikasta lentämään Atlantin yli useat tunnetut lentäjät, kuten Hawker, Grieve ja kapteeni Read, — huomautti Alanko.

— Niin, lähtevät kylläkin, — intin yhä. — Mutta kuka takaa, että he pääsevät perille.

— Miksi he eivät pääsisi? — ihmetteli Alanko. — Onhan heillä hyvät koneet, eikä ole kysymys muusta

kuin muutaman tunnin matkasta. Ja vaikka he eivät pääsisikään, ei silti ole suinkaan sanottu, että meidän retkemme tulee epäonnistumaan, sillä meillä on aivan erinomainen alus. Ja sitäpaitsi me voimme levätä matkalla melkein missä tahansa.

— Millainen on matkasuunnitelma? — kysäisin minä, hyvin tietäen, ettei ainakaan Kokko hevilla antautunut yritykseen, jonka onnistumisen mahdollisuudet olivat pienet.

— Olemme aikoneet alkaa matkan täältä Kristianiasta ja lentää Suomen yli Siperiaan. Siperiasta jatkamme matkaa jompaankumpaan Intiaan, Intiasta Sumatran yli Austraaliaan saarille. Näiltä saarilta Etelä-Amerikkaan, Etelä-Amerikasta Azoreille taikka Afrikkaan... ja sieltä Kristianian kautta Suomeen.

Päätäni melkein huimasi.

— Niinhän sinä puhut eri maanosista kuin olisi kysymys vain naapuriin pistäytymisestä!

— Matkat maailmassa ovat lyhentyneet aivan suunnattomasti.

— Mutta eikö matkasuunnitelma ole kovin ylimalkainen?

— Tarkempaa on vaikea tehdä edeltäkäsini... mat-

kalla voi sattua paljon, joka pakottaa muuttamaan suunnitelmaa.

— Kuinka kauvan arvelet matkan kestävän?

— Sitä on vaikea tarkalleen sanoa. Jos voimme lentää levähtämättä ja lähdemme viikon alussa, olemme epäilemättä viikon lopulla jo kotona. Mutta kun lentäminen on erittäin rasittavaa, on hyvin luultavaa, että meidän täytyy matkalla levähtää jossakin muutamia päiviä. . . ja silloin on mahdollista, että matka kestää parikin viikkoa.

— Mutta joka tapauksessa on aikomuksenamme yrittää saavuttaa ennätys, jota tulevaisuudessa ei aivan hevillä lyödä, — lisäsi kapteeni Alanko.

— Yrityshän on aivan ilmeisesti mieletön, — sain minä, — enkä minä ainakaan aio ottaa siihen osaa.

Kokko katsahti Alankoon.

— Anna hänelle anteeksi hänen ajattelemattomat sanansa. Hän ei tiedä, mitä hän puhuu. Suuri uutinen on vienyt hänen mielensä tasapainon. Antakaamme hänen nukkua tämän asian päälle!

— Sen hän saakoon tehdä, — nauroi Alanko. — Huomiseen mennessä hän varmaan on muuttanut

mieltänsä. Ja kun hän on tullut järkiinsä, niin viemme hänet katsomaan konetta.

— Eiköhän olisi varmintä ensin viedä hänet katsomaan alusta? — arveli Kokko. — Vai mitä sinä itse arvelet? — kysäisi hän minulta.

— Olisi todella ehkä paras ensin nähdä itse kone, — tuumailin minä. — Mennäänpä katsomaan sitä.

— Nyt hetikö? — kysyi Alanko.

— Niin, miksei? — sanoin minä.

— Liian pimeä jo, — ratkaisi Kokko. — Ystävämme on matkasta väsynyt eikä kestä uusia mielenliikutuksia. Mennään huomenna varhain aamulla. So-
piiko teille kello kahdeksalta?

Sovimme, että lähtisimme mainittuun aikaan, ja tilasimme siksi kellonlyönniksi hotellin automobiilin itsellemme.

Lopun iltaa juttelimme sitten kaiken maailman asioista, koskettelematta sanallakaan lentoretkeä, vaikka minun täytyykin tunnustaa, että ajatukseni tuon tuostakin palasivat siihen.

Seuraavana aamuna olimme varhain liikkeellä, ja sääntilleen kello 8 aamulla lähti hotellimme hieno automobiili suhisten kiitämään lentokentällem-

me, ensin pitkin auringonpaisteisia ja iloisia Kristianin katuja, joita myöten liikemiehet paraillaan rientsivät liikkeisiinsä ja koululapset kouluihinsa, sitten halki likaisten, epäsiistien esikaupunkien, tullen vihdoin varsinaiselle maaseudulle.

Puolen tunnin kuluttua saavuimme ylen laajalle kentälle, jolla oli useita suuria vajoja, niiden joukossa yksi melkein jättiläismäinen. Ajoimme sen luo.

— Kone on täällä, — sanoi Kokko, ottaen vajan avaimet paikalle rientäneeltä univormupukuiselta mieheltä, sekä avasi oven. Astuimme kaikki sisään.

En ole mikään lentoalusten erikoistuntija, mutta en sittenkään voinut pidättää pientä ihastuksen huudahdusta, nähdessäni vajassa olevan koneen.

Alus oli muodoltaan tavallinen „kyyhkynen“, mutta kooltaan paljon suurempi. Siivet ja tangot olivat aluminiumista ja hohtivat ja kimaltelivat auringon säteiden sattuessa niihin. Moottoreita oli neljä, kukin 500-hevosvoimainen, ja ne käyttivät kahta jättiläiskoista potkuria, jotka myöskin olivat aluminiumista. Ohjaus-istuimia oli kaksi, ja koneen alle oli kiinnitetty lyhyen ja paksun sikarin muotoinen kajuutta, pituudeltaan kymmenkunta metriä, pyöreät ikkunat si-

vuilla. Siellä oli erinomaisen hienon salongin keskellä moottori ja kajuutan perässä tavallinen laivanpotkuri, joten sitä saattoi käyttää purtena siinä tapauksessa että lentoalus sattuisi putoamaan mereen. „Sikarin“ päällä oli mukava kävelykansi, ja siinä paljon kaikenlaista tavaraa.

— Hyvältä näyttää, — sanoin minä, katseltuani konetta mahdollisimman tarkkaan. — Mutta yhtä seikkaa minä en ymmärrä, nimittäin sitä, miksi ette ole tehneet aluksestanne vesitasoa, vaikka matka tulee suurimmaksi osaksi kulkemaan merien yli.

— Senvuoksi että siitä ei olisi suurtakaan hyötyä, — vastasi Kokko, — sillä valtameri aaltoilee aina niin kovasti, että tämänkokoisen aluksen olisi tyynelläkin säällä melko vaikea nousta sen pinnalta ilmaan. Ja kun reitimme varrella joka tapauksessa on paljon mannertakin, laskeudumme maahan, jos se näyttäytyy tarpeelliseksi.

— Ja jos kone olisi vesitaso, — jatkoi kapteeni Alanko selitystä, — voisi sen käyttäminen suurien mantoireiden yli kuljettaessa käydä hyvinkin vaikeaksi, sillä eihän ole sanottu, että joka paikassa, esim. Siperian aroilla, tapaisi soveliaista maihin- tai oikeastaan ve-

siinlaskupaikkaa.

— Niin, muita kuka sanoo, että maalla tapaatte aina sopivan laskupaikan? — huomautin minä.

— Mitään takeita siitä tietystikään ei ole, mutta toivomme parasta. Ja maihin voi sentään aina laskea huonommallekin paikalle . . . lentoon nousu se vasta vaikein pulma on. Mutta tarvittaessa voimme tasoittaa sopivan kentän. Vaikka koneemme onkin kookas, kykenee se tyynelläkin ilmalla nousemaan ilmaan jo neljänneskilometrin liukumisen perästä, ja kun pyörät ovat kokonaista kaksi metriä halkaisijaltaan, eivät pienet radalla olevat epätasaisuudet niitä paljoakaan häiritse.

— Entäpä jos moottori tekee lakon?

— Niitä on neljä kappaletta . . . eivät ne toki kaikki samalla kertaa voi ruveta rettelöimään.

— Entäpä jos kone muuten menee rikki?

— Se ei mene, kaikki osat on tarkistettu ja havaittu niin varmoiksi, että ne voivat kestää suurimman mahdollisen paineen kymmenkertaisen määrän. Mutta jos kone särkyi, niin lasketaan hiljalleen maahan tai hätätilassa veteenkin . . . „sikari“ kylä kannattaa vedessä koko koneenkin painon. Vaan

jos kaikesta huolimatta joku onnettomuus tapahtuu niin. . . *à la bonheur!* Joka ei mitään uskalla, ei se mitään voitakaan.

— Kuinka suuri on koneen nopeus?

— Tyvenellä ilmalla noin kaksisataa kilometriä tunnissa, mahdollisesti vähän ylikin.

— Entä miksi te tahdotte saada minut mukaanne, vaikka minä en ole mikään lentäjä?

— Lentäjäksi oppii pian, kun on hyvä opettaja. Mutta tärkeintä on, että sinä olet hyvä moottorin käyttäjä, sillä sinä voit tulla ylikoneenkäyttäjäksemme, niin me molemmat muut voimme omistaa aikamme yksinomaan ohjaamiseen.

— Entä levähdysajat?

— *Nach Belieben!* Silloin kun ollaan väsyneitä. Luulen kuitenkin, että voimme vähäsen ylimääräisesti ponnistaa voimiamme sinä verrattain lyhyenä aikana, jonka retki tulee kestämään.

— Lähtisimme siis toukokuun neljäntenätoista päivänä?

— Niin. . . mahdollisesti vähän aikaisemminkin, jos se havaitaan soveliaaksi. Tulet siis mukaan?

— Mielelläni.

Kokko ja Alanko puristivat molemmat käsiäni. Sil-
lä oli asia sovittu, ja annettuamme kentän vahtimes-
tarille tarpeelliset ohjeet menimme kaikki takaisin
automobiiliin luo, palataksemme kaupunkiin. Juuri
astuessamme autoon kysyin:

— Mikä on koneen nimi?

— „Suomi“, — vastasi kapteeni Alanko.

— „Jules Verne“, — vastasi Kokko.

Molemmat herrat hymähtivät.

— Sinun äänesi ratkaisee. Valitse „Suomen“ ja „Ju-
les Vernen“ välillä.

— Olkoon koneen nimi „Suomi“ ja kantakoon se
onnellisesti vapaan Suomen värejä halki maapallon.

Ja koneen nimeksi tuli todellakin „Suomi“.

III.

Kiireellinen lähtö.

Seuraavat päivät kuluivat innokkaissa matkavalmistuksissa. Koneeseemme veimme kaikkea, mitä suinkin saatoimme ajatella matkalla tarvitsevamme, „sikarin“ katolle asetetusta kuularuiskusta aina ongenkoukkuihin saakka. Ja joka päivä opettelin aamusta iltaan lentämään erään lentokentällä säännöllistä opetusta antavan upseerin johdolla muutamalla vanhalla, sodassa jo melkein loppuun saakka palvelleella koneella. Kun jo ennestään tunsin aika hyvin moottorien hoidon, edistyin lentämisen taidossa aika nopeasti, niin että jo parin päivän perästä sain tehdä ensimmäisen lentoretken yksin.

Retki onnistui verrattain hyvin, ja kun samaan aikaan sanomalehdissä rupesi olemaan yhä hälyyttävämpiä uutisia Atlantin valtameren yli suoritettavasta lennosta, otimme me pariinkin kertaan ankaran pohdinnan alaiseksi, eikö meidän tullut pitää kiirettä ja lähteä matkallemme ennen Atlantin-lentäjiä. Mutta tyypillisinä suomalaisina me vain tuumailimme ja tuumailimme, emmekä päässeet asiassa sen pitemmälle.

Silloin sattui eräänä päivänä — Se oli 10 päivä toukokuuta — kolme huomattavaa tapausta.

Ensiksikin sain minä aamulla varhain käskyn tulla kaupungin poliisimestarin luokse niin pian kuin mahdollista. Päätin noudattaa käskyä illalla, palatuani lentokentälle.

Toiseksi ammuttiin kentälle lähtiessämme automobiiliämme kohden laukaus ajaessamme „Karl Johans Gadea“. Pysäytimme automobiilin, mutta ilkiyöntekijä pääsi katoamaan väkijoukkoon.

Kolmanneksi näimme lentokentälle tullessamme lentokonevajamme ympärillä paljon ihmisiä. Tämä hämmästytti meitä koko joukon, sillä olimme pitäneet matkamme tarkasti salassa.

Vajan luo tultuamme kertoi sen vartija, että vajaan oli yritetty murtautua, että poliisi jostakin syystä osoittautui erinomaisen uteliaaksi saadakseen selville murron yrittäjät, ja että salapoliiseja nyt hääräsi joka paikassa.

Tämä kaikki näytti hieman omituiselta. Pidimme neuvottelun, jonka tuloksena oli, että minun piti heti lähteä poliisimestarin luo, samalla kun toverini jäisivät kentälle ja viimeistelisivät matkavalmistuksia.

Poliisimestari otti minut erittäin ystävällisesti vastaan sekä kysyi, hetken keskusteltuamme, suoraan, minäkö se olin johtanut poliisin ruumisarkussa kuljetetun asevaraston jäljille.

Myönsin, hämmästyneenä siitä, että asia oli poliisin tiedossa.

Poliisimestari hymyili itserakkaasti.

— Niin, katsokaas, meillä poliisimiehillä on monta tapaa päästä kaikenlaisten salaisten seikkojen perille. Mutta suokaa anteeksi, että poikkeen asiasta. Kysymys ei nyt ole suorastaan tuosta pommivarastosta, vaan siitä, että Te olette löytönne kautta hankkinut itsellenne erittäin vaarallisen vihollisen.

— Kuinka niin?

— Löydön kautta on päästy erään kapinallisen kommunistisen järjestön perille, osa tuon järjestön jäsenistä on jo vangittu, mutta suurin osa on vielä vapaalla jalalla. Ja jo vangittujen henkilöiden kertomuksista olen minä saanut selville, ensiksikin, että he tietävät, ketä heidän on kiittäminen kiinnijoutumisestaan, ja toiseksi, että he ovat päättäneet kostaa Teille, he kun lisäksi vielä pitävät Teitä erittäin vaarallisena ja taitavana salapoliisinä.

Mieleeni johtui laukaus Karl Johans Gadella. Mainitsin siitä poliisimestarille, joka ilmeisesti hämmästyti.

— Todellako? He toimivat nopeammin ja rohkeammin kuin olin odottanut. Ja ampuja pääsi pakoon?

— Tietysti.

Poliisimestari mietti hetkisen.

— Minun on vähän ikävä tunnustaa poliisin voimattomuutta . . . mutta eiköhän itsellenne olisi turvalisempaa, jos ensi tilassa poistuisitte kaupungista.

Kieltäysin jyrkästi.

Poliisimestari näytti vaivatulta, yskähti pari kertaa hieman hämillään ja alkoi sitten:

— Sanoakseni totuuden, olemme me Teidän ja tovereittenne vuoksi aika pahassa välikädessä. Poliisin tietoon on tullut, että teillä on hallussanne suuri lentokone. Sehän ei vielä merkitsisi sellaisenaan mitään. Mutta pahempi on, että tuo seikka on myöskin tullut erään suurvallan tietoon, jolla on täällä hyvin paljon sanomista. Ja nyt tuo suurvalta, jolla on aikaa pistää nokkansa joka paikkaan, pelkää, että Teillä ja tovereillanne, jotka, kuten useat suomalaiset, lienette

melkoisessa määrässä erään toisen suurvallan ystäviä, on aikomus jossakin suhteessa toimia tuon viimeksimainitun suurvallan hyväksi ensiksimmäintua suurvaltaa vastaan. Ja senvuoksi tuo ensiksimmäintu suurvalta on vaatinut, että me ottaisimme joko Teidät tovereinenne tahi lentokoneenne haltuumme.

— Ahaa . . . ja senvuoksi siis on yritetty murtautua lentokonesuojukseemme viime yönä.

Poliisimestari hypähti ylös tuoliltaan kuin sähköiskun saaneena.

— Ollaanko siis jo niin pitkällä! No niin . . . siitähän näette, että asema on vakava. Matkustakaa siis pois, ennenkuin täälläolonne saattaa hallituksellemme ikävyyksiä.

— Mutta tuon suurvallan epäluulohan on suorastaan naurettava.

— Mahdollisesti . . . mutta mitä Te sitten teette tuolla erinomaisen suurella lentokoneellanne?

— Aikomuksemme on . . .

Olin vähällä puhua maanympärilentämis-hommastamme, mutta hillitsin samassa itseni.

Poliisimestari silmäili minua epäluuloisesti. Keskeytykseni ei nähtävästi ollut hänen luottavaisuut-

taan lisännyt. Hetkisen odotettuaan, että jatkaisin, sanoi hän, näköään huolettomasti:

— Niin, mitä Teidän pitikään tehdä lentokoneellanne?

— Oh, eipä erikoista. Kone on rakennettu Kristianiassa, ja meidän piti suorittaa koelento täällä.

— Kone kuuluu olevan saksalaismallinen?

— En todellakaan tunne niin paljon lentokoneita, että voisin sanoa mallista mitään.

— Jaa, jaa, niin, niin, hm, hm . . . niin, suokaa anteeksi, että hetkeksi poistun.

Hetken perästä poliisimestari palasi. Keskustelimme kaikenlaisista asioista, kun hänet käskettiin uudelleen puhelimeen.

En halunnut jäädä odottamaan hänen palaamistaan, vaan sanoin samassa jäähyväiseni.

Käytävässä poistuessani olin kuulevinani poliisimestarin äänen viereisestä huoneesta. Seisahduin vaistomaisesti ja koetin kuunnella. Puhelu kuului kuitenkin hyvin epäselvästi, mutta luulin sentään aivan varmasti kuulleen seuraavat sanat:

— Vangittavat . . . kaikki kolme . . . takavarikkoon . . .

Salamana iski mieleeni, että varmaankin oli ky-

symys tovereitteni ja minun vangitsemisesta ja aluksemme takavarikoimisesta. No, jos niin oli, oli paras kiirehtiä.

Ajoin hotelliini, jossa minua odotti kirje, missä oli Suomesta tilaamani passi, maksoin tovereitteni ja oman laskuni, pakkasin kiireesti välttämättömimmät matkatavaramme, soitin puhelimitse lentoasemalle ja ilmoitin tovereilleni, kuinka asiat olivat, sekä ehdotin, että heti alkaisimme lentoretkemme. Puhelimesa tuli kiireinen myönnytys, ja minä heittäysin automobiiliin, joka lähti nuolena liikkeelle.

Kun autoni suhahti lentoasemalle, oli lentokoneemme jo ulkona suojuksesta ja kiiksi ja kimalteli auringonpaisteessa.

Hyppäsin alukseen, jossa Alanko jo istui valmiina ohjaustangon ääressä, Kokon paraillaan pannessa moottoreita käyntikuntoon.

Samalla tulla tupsahti avoimesta portista toinen automobiili täynnä univormupukuisia poliiseja, jotka huusivat ja viittoilivat meille.

— Käyntiin! — komensi Alanko. Koneen molemmat potkurit rupesivat pyörimään hurjaa vauhtia... kone alkoi kiittää kenttää pitkin... koneenvartija ja

muut lähtöämme katselemaan saapuneet juoksivat esiin ikäänkuin pidättämään meitä. . . poliisien autolta päin kuului muutamia revolverinlaukauksia, joiden äänet melkein hukkuivat potkurien korviasärkevään meluun. . . koneemme rupesi kiittämään yhä hurjempaa vauhtia kenttää myöten, teki pari pitkää hyppäystä. . . ja nousi ilmaan.

Lentoretkemme oli alkanut.

Katsoin kelloani. Se oli säntilleen 12.

Ja silloin oli 10 päivä toukokuuta 1919.

IV.

Lentomatka alkaa. — Merkillinen löytö.

Koneen kohotessa päästimme kolme raikuvaa eläköön-huutoa, joihin kentälle jääneet vastasivat innokkaasti heiluttamalla hattujaan. Näki selvästi, etteivät poliisitkaan olleet karkuunpääsemisemme johdosta pañoillaan, vaan pikemmin tyytyväisiä, samaten kuin varmasti poliisimestarikin, joka nyt oli säästynyt vaikeasta velvollisuuksiensa ja vieraan suurvallan tahdon täyttämisen välisestä ristiriidasta.

Kone kohosi nopeasti, teki kauniin kaaren kaupungin yläpuolella, jonka rakennukset ja kadut nopeasti pienenivät, ja kääntyi sitten varmasti koillis-ta kohden. Seisoin Kokon kanssa hetkisen kajuutan kannella, katsellen nopeasti jalkojemme alta liukuvia suloisia, toukokuun kirkkaassa auringonpaisteessa loistavia maisemia kylvineen, kaupunkeineen, peltoineen, metsineen, järvineen ja jokineen, mutta hyvin pian meidän täytyi mennä alas kajuuttaan pukemaan yllemme turkit, sillä 200 km:n tuntinopeudella vastaamme syöksyvä ilmavirta jäähdytti meidät pian tykkänään. Kajuutassa otimme matkan alkajaisiksi ryppyt ja tiedustelimme puhelimitse kapteeni

Alangolta, eikö hänkin haluaisi.

Mutta Alanko ei huolinut, vaan selitti, että konetta ohjatussa ei saanut nauttia pisaraakaan.

Ylös palattuamme rupesimme järjestämään äkinäisen lähtömme vuoksi hieman hajalleen jääneitä tavaroitamme. Ilma oli edelleen mitä herttaisin; taivas oli pilvetön, ja järvet ja joet, joiden yli kuljimme, lepäsivät allamme rasvatyyninä.

Kello 2 i. p. kapteeni Alanko viittasi meille.

— Tukholma näkyy, — huusi hän Magnavox-koneeseen.

Tukholman kirkontornit ja tehtaiden savupiiput näkyivät todellakin taivaanrannalla, hetken kuluttua oli kaupunki allamme parin kilometrin syvyydessä — ja vielä hetkisen kuluttua se oli jo kadonnut taivaanrannan taa, meidän lentäessämme Itämeren rasvatyynien ulapoiden yli Ahvenanmaata kohti. Vastaa täällä panimme koneet käymään täydellä voimalla, ja ilmapirrasta, joka yhä vihaisemmin syöksyi meitä vastaan, melkein salvaten hengityksemme, saatoimme havaita, että vauhtimme huomattavasti parani.

Kello $1\frac{1}{2}$ 3 lensimme Maarianhaminan yli, käännsimme kulkua hieman enemmän itään, ja saimme kello 3,15 näkyviimme Turun tuomiokirkon tornin

ääriviivat.

Metsää ja vettä, pelkkää metsää ja vettä. Olin aina kuvitellut mielessäni, että ainakin Etelä- ja Keski-Suomi sentään olivat auttavan hyvin viljeltyjä, mutta nyt näin, että olin erehtynyt. Vallitsevana piirteenä maisemassa olivat metsät ja niiden välissä lepäävät kirkkaat, rasvatyynet vesistöt. Viljeltyjä aukeamia näki ainoastaan silloin tällöin.

Mutta sanomattoman suloiselta näytti maamme, kulkiessamme sen ylitse parintuhannen metrin korkeudessa. Aurinko paistoi, lehtimetsät olivat juuri pukeutumassa tuoreimpaan, herkimpään vihreäänsä, ja niiden keskeltä vilahti silloin tällöin alitsemme yksinäinen mökki tai talo, toisinaan kokonainen kylä tai kaupunkikin.

Lensimme kohti Helsinkiä, jonka savut ja kirkon-tornit rupesivat näkymään klo 4 i. p. Lähestyessämme kaupunkia kohtasi meitä outo näky.

Suomenlinnan linnoituksesta nousi ylös kolme lentokonetta, jotka suurissa ympyröissä rupesivat „ruuvaamaan“ itseään ylös.

Tällöin oli kapteeni Alangon vuoro loppunut, ja Kokko astui hänen sijaansa, Alangon mennessä ka-

juuttaan lämmittelemään.

Melkein samassa hän kuitenkin palasi ylös kannelle, katsahti lentokoneihin, joista yksi oli melkein aivan meidän allamme, ja sanoi:

— Vastaammeko? He sähköittävät vallan vietävästi.

— Sähköittävät? Nuo lentokoneetko? Mitä ne sähköittävät?

— „Keitä olette? Minne matka? Keitä olette? Minne matka?“

— Tietysti vastaamme.

Alanko, ainoa meistä, joka osasi sähköittää, kiirehti koneen ääreen kajuutassa ja sähköitti:

— „Insinöörit Kokko ja Korppi sekä kapteeni Alanko lentokoneella ’Suomi’ matkalla maan ympäri. Lähdimme Kristianiasta kello 12 a. p.“

Hetken kuluttua tuli uusi kysely:

— „Mikä tunnussana?“

— „Emme tiedä nykyistä. I. V. se oli ’Suomi’.“

— „Hyvä on! Tunnumme Alangon. Tämä on luutnantti Kaarna. Onnea matkalle.“

Lentokoneet antoivat joitakin merkkejä toisilleen. Hetken kuluttua ne rupesivat laskeutumaan alas.

Nähtävästi oli kuitenkin tieto matkastamme levinnyt, sillä kun kello 5 i. p. kuljimme Viipurin yli, olivat linnoitukset ja julkiset rakennukset siellä liputetut ja varustuksista ammuttiin kunnialaukauksia, samalla kun kokonainen parvi lentokoneita lenteli ympärillä.

Pian saattueemme kuitenkin oli näkymättömissä, sillä lentokoneet, ollen paljoa pienempiä kuin „Suomi“, eivät voineet saavuttaa sen murhaavaa nopeutta, vaan jäivät pian jälkeen.

Sitten kulku kävi Laatokan poikki ja yli Aunuksen, jossa suomalaiset vapaaehtoiset ja bolshevikijoukot paraillaan taistelivat.

Kun minun vuoroni alkoi kello 8 illalla, olimme jo pitkän aikaa lentäneet Pohjois-Venäjän suunnattomien ilta-auringossa loistavien metsäseutujen yläpuolella ja noin puoli tuntia sitten kiitäneet Vologdan kaupungin yli, suunnaten matkamme Vjatkan ja Permin kautta Tobolskiin Siperiassa.

Ilta pimeni pimenemistään, aurinko laski purpuraisiin pilviin suunnattoman metsäerämaan taakse, josta ainoastaan harvoin tuikki tulia merkkinä siitä, että lensimme pienien kaupunkien tai kylien yli.

Kapteeni Alanko istui hetkisen jutellen kuulotorven kautta kanssani ja tarkaten taitoani koneen ohjaamisessa, mutta havaitsi pian, että minä näin tyvenellä ja kauniilla ilmalla suoriuduin hyvästi, ja vetäytyi kannen alle lepäämään. Jäin yksin hoitamaan halki avaruuden 200—300 kilometrin tuntinopeudella kiihtävää, äänenvaimentajista huolimatta kamalaa meteliä pitävää hirviötä. Kaikki kävi kuitenkin hyvin, oli edelleen aivan tyyni ja taivas tähtikirkas, niin että oikeassa suunnassa pysyminen oli joka suhteessa helppoa.

Kun vuoroni kello 12 yöllä loppui, olin yhä täydessä kunnossa ja olisin hyvästi vielä jaksanut ohjata toiset 4 tuntia lisäksi, mutta kapteeni Alanko, jolle seuraavat neljä tuntia kuuluivat, oli taipumaton ja lähetti minut kannen alle lepäämään, juuri kun Permin kaupungin tulet olivat ruvenneet tuikkimaan taivaanrannalla.

Kajuuttaan tultuani kiirehdin heti laskemaan alas kattoon kiinnitetyn vuoteeni.

Mutta silloinpa sattui minulle omituinen yllätys.

Sillä samassa kun laskin alas vuoteeni, kuului siitä heikko huudahdus, ja syliini putosi siitä — nuori

nainen.

Luulin ensin, että tässä oli kysymyksessä näköhäiriö, jonka mahdollinen liikaponnistus oli aiheuttanut, ja hieroin hämmästyneenä silmiäni. Mutta kaikki muu kajuutassa oli paikoillaan, Kokko hengitti raskaasti seinään päin kääntyneenä, sähkölamppu valaisi kirkkaasti ympärilleen, ja nainen tuijotti hämillään lattiaan, piirtäen siromuotoisen, englantilaismallisen kenkensä kärjellä siihen kuvioita, aivan niinkuin naisten on tapana, kun ovat hämillään — sillä eroituksella ainoastaan, että ne naiset, joilla on suuret jalat, piirtävät noita kuvioita sateensuojansa tai päivänvarjonsa kärjellä.

Katsahdin häneen tarkemmin.

Nainen oli nuori, 20—25 vuoden ikäinen, tummansiniseen, yksinkertaiseen mutta hienoon kävelypukuun puettu, tummaverinen ja hyvin kaunis. Tukka ja silmät olivat tummanruskeat, nenä kaunis ja kaareva, suu pieni ja punahuulinen, kuin mansikka, posket ja kaula valkeat kuin lumi, povi pyöreä ja täysi, vartalo solakka mutta samalla täyteläinen, lanteet hyvin muodostuneet, kädet ja jalat pienet ja sirot. Pieni „koneenkäyttäjänlakki“ täydensi pukua.

— Kuka Te olette ja mitä Te täällä teette? — kysyin hämmästyksestäni toinnuttuani, ensin suomeksi, sitten ruotsiksi, vihdoin saksaksi ja lopuksi, kun en saanut mitään vastausta, ranskaksi.

Ranskaksi tekemääni kysymykseen nainen lopulta vastasi.

— Olen ruhtinatar Manja Neckljudoff Pietarista.

Tuopa kuului hieman oudolta, enkä minä ensin uskonutkaan ilmoitusta. Mutta tarkemmin katseltuani ja todettuani, että nainen oli rotua kiireestä kanta-päähän, päättelin itsekseni, että ilmoitus saattoi hyvinkin olla tosi, ja jatkoin kuulusteluani.

— Ja miten olette joutunut tänne? Mitä teette täällä?

Nainen mietti hetkisen, kohotti sitten reippaasti päätään ja vastasi:

— No niin, mitäpä hyödyttäisi salata asiaa. Kerron Teille kaikki. Mutta sallitteko minun ensin istuutua?

Jotta keskustelumme ei häiritsisi nukkuvaa Kokkoa, vein naisen viereiseen ruokahuoneeseemme. Hän istuutui, veti syvään henkeään ja alkoi:

— Kuten sanoin, olen ruhtinatar Neckljudoff. Melkein heti vallankumouksen alettua surmasivat val-

lankumoukselliset isäni ja veljeni, joka oli kaartin upseeri. Muita läheisiä omaisia minulla ei ole. Pakenin Permin kuvernementissa oleville maatiluksillemme, mutta pian talonpojat polttivat kartanon, ja minä itse pakenin valepuvussa Pietariin, ja sieltä Suomen kautta Tanskaan. Se oli kesällä 1918. Tanskassa loppuivat pian pienet säästöni, jotka minun oli onnistunut tuoda mukani, ja välttääkseni tulemasta pakoitetuksi myömaan jalokiveni rupesin ensin antamaan opetusta kielissä. Se ei kannattanut. Koetin sitten konekirjoittajattarena . . . samalla tuloksella. Silloin yritin . . . chansonettina. Ja nyt oli onni minulle myötäinen. Eihän tuo toimi varsin hauska ollut . . . mutta ei auttanut. Eräässä kahvilassa tutustuin samoihin aikoihin muutamiin venäläisiin bolshevikiagentteihin. He olivat maanmiehiäni, ja minä seurustelin heidän kanssaan verrattain paljon. En luonnollisestikaan alussa tuntenut mitään myötätuntoa heitä ja heidän edustamiaan aatteita kohtaan. Mutta kerran huomautti eräs, että heidän joukkoonsa oli liittynyt paljon porvarillisia aineksia. Ja arvatkaapa mistä syystä?

— Sitä minun on mahdoton arvata.

— Venäjän suuruuden vuoksi. Mutta odottakaa-

han, niin selitän. Nimittäin siinä luulossa, että jos ulkomaiset porvarilliset valtakunnat välillisesti tai välittömästi saavat entisen yhteiskuntajärjestyksen Venäjällä palautetuksi, ne vaativat avustaan niin suuren korvauksen, että Venäjä tosiasiallisesti tulee niistä kokonaan riippuvaksi. Mutta jos koko maailmassa syntyy vallankumous, on enemmän kuin luultavaa, että Venäjä, joka paraillaan on paranemassa bolshevikirutosta, voi naapureittensa heikkoutta hyväkseen käyttäen saavuttaa suuria etuja, mahdollisesti koko entisen valta-asemansa takaisin.

— Ja Te, nuori nainen, antauduitte tuollaisen je-suittapolitiikan välikappaleeksi?

— *Que faire!* Minusta he olivat oikeassa, Venäjän suuruus oli minulle tärkeämpi kuin yksityiset mielihaluni . . . ja niinpä minä liityin siihen bolshevistiseen järjestöön, jonka tarkoituksena on saada aikaan vallankumous Skandinavian maissa.

— Ja mitä toimitte siinä ollessanne?

— Nyt tulemme juuri itse pääasiaan. Toukokuun alussa matkustin Kööpenhaminasta Kristianiaan, jonne piti saapua erittäin voimakkaita räjähdysaineita Ruotsista. Poliisi oli kuitenkin saanut asiasta vihiä,

ja lähetyksen saapuessa Kristianiaan vangittiin suuri joukko sitä vastaanottamaan menneitä meikäläisiä. Minun onnistui välttää vangitseminen, samaten kuin kaikkien järjestömme huomattavimpien toimihenkilöidenkin. Järjestömme poliisit saivat selville kaksi seikkaa . . . ensiksikin sen, että aselähetyksen oli keksinyt eräs suomalainen salapoliisi . . . ja toiseksi sen, että tällä suomalaisella salapoliisilla ja hänen tovereillaan oli erinomaisen suuri ja hyvä lentokone, jota kaikesta päättäen piti käytettämän bolshevismia vastaan. Te tiedätte kaiketikin, kuka tuo suomalainen salapoliisi oli?

— Mahdollisesti. Mutta jatkakaa, olkaa hyvä!

— No niin, kokouksessamme päätimme, että tuo salapoliisi lentokoneineen oli raivattava pois tieltä. Teidän surmaamisenne sai tehtäväkseen eräs naistoverini. Kaikesta päättäen hän ei onnistunut.

— Ei, mutta kyllä hän yritti paraansa, ampuessaan minua kohtaan laukauksen Karl Johans Gadella.

— Minä ja kolme miestoveria taas saimme tehtäväksemme koneen hävittämisen.

— Miksi tuollainen tehtävä uskottiin juuri Teille?

— Siksi, että viime Pariisin-matkallani olin opetel-

lut lentämään, ja siis tunsin koneen osat aika hyvin.

— No niin . . . Te saitte siis tehtäväksenne koneen hävittämisen . . .

— Niin sain. Ja viime yönä toverini ja minä yritimme murtautua konesuojukseenne. Emme saaneet ovea auki, vaikka ponnistelimme useita tunteja. Silloin toverini nostivat minut sisään eräästä auki jääneestä ikkunaluukusta. Pääsin siis sisään, tovereitteni jäädessä ulkopuolelle, ja asetin koneeseen helvetinkoneen. Asetettuani sen paikoilleen ja vedettyäni sen niin, että sen piti räjähtää 4 tunnin kuluttua, yritin kiivetä takaisin tovereitteni luo. Huomasin kuitenkin pian, että se oli mahdotonta ilman tikapuita. Sen vuoksi sovimme, toverini ja minä, siten, että he menisivät hakemaan köysitikapuit, jotka he sitten heittäisivät minulle. He menivätkin, mutta kun he parin tunnin kuluttua palasivat, tulitte samassa te ja toverinne, ja heidän täytyi poistua paikalta. Minulla taas ei ollut muuta neuvoa kuin kiireesti ottaa helvetinkoneesta pois sytytin ja kätkeytyä koneenne kajuuttaan tähän sänkyyn, josta Te äsken juuri minut pudotitte.

— Tehän olette oikea pikku hirviö, — sanoin minä.

— Ehkä . . . me venäläisethän olemme niin fanaat-

tisia kaikessa, mihin ryhdymme. Mutta mitä aiotte tehdä minulle?

— Minun tekisi totisesti mieleni heittää Teidät alas.

— Oh ei . . . älkää tehkö sitä. Ymmärrättehän, että minä en ahdistanut Teitä persoonallisista syistä, vaan ainoastaan aatteen vuoksi. Päästäkää minut pois, kun ensi kerran laskeudutte alas.

— Hm . . . ja missä luulette meidän nyt olevan?

— En varmaan tiedä. Mutta arvatenkin jossakin Kristianian yläpuolella.

— Olemme joku aika sitten sivuuttaneet Permin ja lähestymme kohdakkoin Tobolskia.

— Eihän toki?! Ei, älkää laskeko leikkiä minun kustannuksellani. Vastahan olemme lentäneet pari tuntia. Ja mitä Te ja toverinne Siperiassa tekisitte?

— Minäpä kerron nyt vuorostani jotakin Teille, neiti. Ensiksikin sen, että me todella olemme joku aika sitten lentäneet Permin yli, toiseksi sen, että olemme olleet matkalla hyvän joukon yli 12 tuntia, vaikka Te kätkössänne ehkä olette arvioineet ajan lyhemmäksi, kolmanneksi, että meillä on aikomus lentää maapallon ympäri, ja neljänneksi, että minä en suin-

kaan ole mikään salapoliisi, enempää kuin kukaan tovereistanikaan, vaan suomalainen insinööri, jos kohta minulla sattumalta oli onni päästä tovereittenne salajuonen perille.

— Vakuutatteko sen minulle kunniasanallanne?

— Minulle on aivan samantekevää, uskotteko minua vai ette.

Nainen mietti hetkisen. — Kuulkaahan... yrityksenne on suurenmoinen, jos todella puhutte totta. Ottakaa minut mukaanne. Minä voin valmistaa ruokanne... ja osaanhan minä ohjata konettakin.

— Teidät mukaan! Mikä päähänpisto! Mieluummin ottaisin palavan kynttilän dynamiittitynnyrissä.

Nainen havahtui.

— Dynamiittitynnyristä johtui mieleeni helvetinkone... ette ole lainkaan tiedustellut sitä minulta. Miksi ette?

— Unohdin koko jutun... eikähän sillä niin kovin väliä olekaan... ettehan Te toki itseänne aikone surmata yrittäessänne tuhota meidät.

— Enpä tietenkään, vastasi nainen liikemiesmäisesti ja veti povestaan esille pienen läkkipeltisen laatikon, jonka hän ojensi minulle.

— Tässä se on. Se on aivan vaaraton nyt, ellei se saa kolahdusta.

— Kiitos. Mutta nyt on jo myöhäinen. En halua Teidän vuoksenne herättää tai häiritä tovereitani, vaan päätämme kohtalostanne vasta huomenna. Senvuoksi Teidän täytyy suoda anteeksi, että suljen Teidät tähän huoneeseen yöksi. Voitte maata tuossa sohvalla. Sen sisällä on vuodevaatteet. Helvetinkoneen panen tuonne hyllylle toistaiseksi.

— Saanko minä jäädä tänne . . . aivan yksin näin suureen huoneeseen?

— Saatte. Hyvää yötä.

— Mutta minullahan voi olla aseita. Ettehän toki aikone minua tarkastamatta jättää. Ah . . . te ette tahdo tarkastaa, kun Te olette mies ja minä nainen. Älkää antako sen olla esteeksi . . . olen sellaiseen tottunut . . . Venäjältä paetessani tarkastivat miehet minut useampaan kertaan.

Kiusaus oli suuri. Mutta en tahtonut sentään toimittaa sitä — sehän olisi ollut epäritarillista ja hänhän oli niin kokonaan vallassamme. Ilmoitin siis vain lyhyesti, etten halunnut mitään tarkastusta toimittaa, panin oven salpaan ja pistin avaimen taskuuni, me-

nin yhteiseen kajuuttaamme, heittäydyin vuoteelleni ja nukuin heti.

Lentomatkoilla ollessa maistuu nimittäin uni mainiosti.

V. Tomskissa.

Seuraavana aamu kapteeni Alanko herätti minut kello $1\frac{1}{2}$ 8 aamulla.

— Ylös, unikeko! Kello 8 alkaa vuoronne. Tomsk rupeaa juuri näkymään.

Nousin kannelle. Aamu oli säteilevän kaunis, ja sen valossa näytti tuo suunnaton jalkaimme alla lepäävä tasanko aroineen, soineen, rämeineen ja matalaa metsikköä kasvavine vielä matalampine harjuineen oikein somalta. Siellä täällä näkyi talonpoikaistalo tai pieni kylä viljelyksiensä ympäröimänä, paitoitellen oli karjaa laitumella.

Tomskin kuvernementti on Siperian suurin ja varakkain, mutta erittäin hyvää käsitystä sen vauraudesta ei maata lentokoneesta katsellessa saanut.

Hetken mietittyäni kerroin tovereilleni naislöödöstäni. He eivät ottaneet asiaa lainkaan niin vakavalta kannalta kuin minä, vaan rupesivat laskemaan leikkiä koko jutusta. Mutta yksimielisesti päätimme kuitenkin, että ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa laskemme tytön maihin.

Menin kutsumaan naisen kannelle. Hän oli juu-

ri lopettanut pukeutumisensa ja astui nyt ylös punaposkisena ja hieman levottomana . . . ja niin kauniina, että rupesin itsekseni ajattelemaan, oliko mitään pakottavaa syytä ajaa hänet pois.

— Neiti, tuolla on Tomsk. Onko Teillä mitään sitä vastaan, että laskemme Teidät maihin siellä?

— Tomskiin? Ei toki. Mutta seuraisin kernaasti teitä retkenne loppuun.

— Mutta Tomsk on valkoisilla. Ettekö pelkää, että he kohtelevat Teitä huonosti, kun Te olette bolshevikien lähetti?

— En laisinkaan . . . sillä teidän tulee tietää, vaikka ette saa sanoa sitä kenellekään . . . että myöskin suuri osa Venäjän porvareita kannattaa bolshevikeja näiden yrityksessä saada aikaan levottomuutta ja kumouksia naapurivaltioissa. Kaikki se on Venäjän hyväksi, ja Venäjän kokonaisuuden ja onnen tieltä täytyy kaiken muun maailmassa väistyä, — lopetti nainen, silmissään haltioitunut ilme.

— No, ellei tuo ole jesuiittamaista oppia, niin ei sitten mikään, — lausui kapteeni Alanko, toivuttuaan ensi hämmästyksestään.

— Ei, älkää sanoko niin, — pyysi tyttö. — Mutta

meillä on suuri päämäärä, jollaisesta te suomalaiset pienine nurkka-isänmaallisine pyyteinenne ette voi uneksiakaan. Ja kun Venäjän kotka taas levittää siipensä...

— Niin se repii palasiksi Suomen... jos se vain uskaltaa. Saammepahan nähdä. Me siis laskemme Teidät maihin Tomskiin... meidän täytyy poiketa sinne muutenkin, täydentämään bentsiinivarastoamme. Ette kaiketikaan kieltäytyne toimimasta tulkkinaamme, jos tarvitsemme?

— En tietystikään. Mutta ettekö epäile minua? Voinhan minä kertoa teistä heille minkälaisia juttuja tahansa.

— Ja me Teistä...

Silloin olimmekin jo Tomskin kohdalla, ja Kokko laski kauniissa kaaressa alas kaupungin keskellä sijaitsevalle lentokentälle.

Heti maahan laskeuduttuamme kiirehti koneemme luo useita englantilaisia, venäläisiä, vieläpä pari japanilaistakin upseeria.

Esitin heille ranskaksi pyyntömme saada täydennystä bentsiinivarastoomme, selittäen samalla matkamme tarkoituksen.

Hetken keskusteltuaan muiden kanssa sanoi vanhin upseereista, venäläinen eversti:

— Meillä ei ole paljoa bentsiiniä itsellämmeäkään, mutta matkanne tärkeyteen nähden annamme teille pyytämänne määrän. Sen saapumiseen kuluu kuitenkin pari tuntia. Toivon, että sitä odotellessanne tulette vieraiksemme.

Astuimme alas koneesta, ja tapahtui yleinen esitely, jonka päätyttyä eversti sanoi:

— Nyt menemme kaupunkia katselemaan. Ja sitten koetamme saada teille oikein vankan siperialaisen aamiaisen. Minä panen luotettavat miehet vartioimaan konettanne siksi aikaa. Mutta mitä minä näen. . . onko teillä naisiakin mukana retkellänne?

Tyttö, joka tähän saakka oli seisonut koneen takana piilossa, astui nyt hieman vastahakoisesti esille ja tervehti hymyillen herroja.

— Älkää saattako minua ja itseänne häpeään, — kuiskasi hän minulle. — Minulla on täällä paljon tuttavita. En voi jäädä tänne. Minun täytyy saada seurata teitä. Sanokaa, että olen teidän vaimonne.

— No, ette Te nyt ainakaan meidän kaikkien kolmen vaimo voi olla, — tokaisin harmistuneena.

Kokko ja kapteeni Alanko, jotka olivat kuulleet sananvaihtomme, sekaantuivat nyt asiaan.

— Sinä löysit hänet, sinä olet siis vastuussakin hänestä, — huomautti Kokko.

— Se on päivänselvää, — vakuutti kapteeni Alanko ja esitti seuralle tytön minun puolisonani, joka asianharrastuksesta oli seurannut matkalle.

Eversti katseli tyttöä pitkään ja ihastuneena.

— Kummallista, armollinen rouva, mutta Te näyttätte aivan minun sisareni Tatjanan pikku Manjalta.

— Todellako, eversti? Omituinen sattuma, — liverтели nainen, tarttuen ukon tarjoamaan käsivarteen.

Ja sitten me lähdimme kaupungille.

— Kuinka kummalla me nyt suoriudumme tästä kaikesta, — tuskittelin minä tovereilleni, kulkiessamme oppainemme kaupunkia katselemassa.

— Hätäkös meillä on, — vastasi Kokko ihmettelyä teeskennellen. — Kahden tunnin kuluttuahan saamme bentsiiniä.

— Vieköön hitto sinun bentsiinisi. Tarkoitán tietysti, että miten pääsemme eroon tuosta naisesta.

— Naisesta . . . vaimoasiko tarkoitat? Hänet me tietysti otamme mukaan. Ethän toki aikone jättää hän-

tä tähän erämaahan kaikkien noiden upseerien hakkaitavaksi.

— Hänestä tulee todellakin oikein hauska matkatoveri, — vakuutti kapteeni Alanko. — Ja ellette Te ymmärrä antaa vaimollenne täyttää arvoa ja kohdella häntä mitä huomaavaisimmin, niin kyllä me koetamme. . . Eikö totta, Kokko?

— Epäilemättä, — vakuutti tämä lurjus innostuneena.

Tomsk ei ole mikään aivan pieni kaupunki, siellä on 200,000 asukasta, yliopisto, korkeampi naisopisto, teatteri, parikin museota sekä joukko tehtaita, niin että ennätimme saada ainoastaan yleissilmäyksen kaupungista, ennenkuin menimme upseerikasinolle syömään kiireesti valmistettua aamiaista.

Eversti vei „vaimoni“ pöytään. Minä jouduin istumaan hänen viereensä.

— Nähkääs nyt, — kuiskasi tyttö minulle istuutuessamme, — minä pääsen kuitenkin mukaan!

— Ei tule kysymykseenkään. Jätämme Teidät ensimmäiseen sopivaan paikkaan.

— Yksin avaraan maailmaan? Niin julma ette toki voi olla.

— Varmasti! — vastasin minä, vaikka naisen kauniita, hymyileviä kasvoja katsellessani tunsin, ettei väitteeni ehkä ollut aivan tosi.

Nainen kumartui uudestaan puoleeni.

— Arvatkaapa, kuka tuo vanha eversti on?

— Mistä minä sen tietäisin? Joku eversti Bummelbammel muistaakseni.

— Se on eversti Balahanov, Vanja-eno, äitini velli. Viimeksi tapasimme toisemme kymmenen vuotta sitten. Hän on sen jälkeen paljon vanhentunut. Voi, kuinka paljon hänestä pidän!

— Minäpä kerron hänelle kaikki.

— Varokaa itseänne, jos sen teette. Silloin minä kerron heille Teistä ja tovereistanne mitä kauheimpia juttuja, esim. siitä, miten Te olette ryöstänyt minut väkisin mukaanne.

— Sitä he eivät usko.

— Koetetaanko?

Mutta minä en halunnut koettaa, vaan syvenyin keskusteluun pienen japanilaisen vierustoverini kanssa, samalla kun harmistuneena panin merkille, että molemmat matkatoverini mitä hartaimmin „hakkailivat“ naista, joka näytti tavattoman suosiolli-

sesti ottavan vastaan heidän mielistelynsä.

Aterian lopulla nainen kumartui vielä kerran puoleeni.

— Uskotteko tosiksi minun ilmoitukseni itsestäni?

— Uskon ja en usko. Minulle on asia aivan samantekevä.

Nainen kääntyi everstin puoleen.

— Eversti, sanoitte äsken, että minä näytän Teidän sisarenne tyttäreltä. Mikä hänen nimensä olikaan?

— Manja. Ruhtinatar Manja Neckljudoff. Äiti on kuollut. Isä omisti suuria maatiloja Permin läänissä, mutta tuli vallankumouksen alussa surmatuksi. Manja pakeni sitten Tanskaan, ja oleskelee nyt Kööpenhaminassa. Olen saanut sieltä häneltä pari kirjettä.

— Ikävä, että ette voi saada häntä tänne. Mutta matka Amerikan kautta on varmaankin liian pitkä...?

— Eipä hätää... joukkomme valloittavat epäilemättä ennen pitkää Pietarin... ja silloin hän pääsee tänne varsin mukavasti. Mutta omituista, kuinka Te olette hänen näköisenne.

Aterian päätyttyä palasimme kaikki lentokentälle, jossa täydet bentsiiniastiat jo odottivat. Niiden sisäl-

lön siirtäminen alukseemme oli parin minuutin työ, sitten sanoimme sydämelliset jäähyväiset vieraanvraisille isännillemme, hyppäsimme alukseen . . . tyttö lupaa kysymättä . . . minä panin moottorin käyntiin, alus rupesi kiittämään kenttää myöten ja kohosi nopeasti ilmaan.

Kello oli silloin 10 aamulla. Kaksi tuntia oli siis seisauksemme kestänyt.

Nainen — tai oikeastaan häntä nyt on nimitettävä ruhtinattareksi, kun mitään epäilyä hänen persoonallisuudestaan ei enää ollut olemassa — seiso i hetken kannella, katsellen tovereitteni kanssa nopeasti katoavaa kaupunkia, jonka asema korkealla töyräällä Obin lisäjoen Tomin rannalla on hyvin kaunis. Sitten näin, että hän kääntyi tovereitteni puoleen ja keskusteli heidän kanssaan kauvan ja innokkaasti . . .

Olin silloin alusta ohjaamassa, enkä tietystikään kuullut, mitä he puhuivat, mutta hetken kuluttua näin, että toverini lämpimästi ja ilmeisesti innostuneina puristivat ruhtinattaren kättä, minkä jälkeen tämä pani turkit päällensä, kapusi viereeni ohjauslaitteen luo ja huusi kuulotorveeni:

— Toverinne arvelevat, että on parasta pyrkiä suo-

raa päätä Singapuriin, ja pyytävät Teitä kääntämään enemmän etelään.

— Hyvä on, — sanoin minä ja tottelin.

— Ja sitten toverinne sanovat, että he ovat puolestaan antaneet minulle anteeksi ja suostuvat ottamaan minut mukanaan matkan loppuun saakka, ellei Teillä ole mitään sitä vastaan. Ja nyt toverinne ehdottavat, että Tekin ottaisitte minut „toveruuteen“.

Ruhtinatar huomasi minun hämmästyneen, empi-
vän ilmeeni, ja jatkoi:

— Olkaa nyt kiltti! Tulisin niin kernaasti mukaan-
ne. Osaan valmistaa vuoteet, keittää ruoan ja pestä
astiat... osaanpa tarvittaessa ohjata konettakin. Ja
minä tulisin niin kovin mielelläni mukaan!

Minun olisi tietysti pitänyt vastata kieltävästi, sil-
lä tyttöhän oli näyttäytynyt oikeaksi seikkailijattarek-
si. Mutta katsahtaessani hänen suloisiin, hymyileviin
kasvoihinsa en voinut sitä tehdä, vaan nyökäytin pää-
täni myöntymyksen merkiksi.

Enkä minä ainakaan aluksi saanut syytä katua,
sillä kun Kokko kello 12 päivällä tuli vapauttamaan
minut vuoroltani, odotti minua ruokasalissamme uu-
den matkatoverimme valmistama maukas aamia-

nen, samalla kun kapteeni Alanko hieman tekopyhää vakavuutta teeskennellen ilmeisesti erinomaisen hyvällä tuulella lopetteli omaansa.

Ja koko aterian ajan liverteli ruhtinatar kuin lintu, kertoen kokemuksistaan ja elämyksistään Venäjällä, Tanskassa ja Norjassa.

Lopuksi joimme maljan sen kunniaksi, että nyt olimme olleet matkalla vuorokauden ja jo ennättäneet näin kauvas.

Mutta yksi seikka minua suututti, samoin kuin aivan ilmeisesti kapteeni Alankoakin.

Nimittäin se, että ruhtinatar jakoi meille hymyilyjään ja suosionosoituksiaan aivan matemaattisen tasapuolisesti.

VI.

Ilmassa ja maassa.

Lensimme milloin yli äärettömien metsien, milloin yli yhtä suunnattomien tasankojen, seuraten Objoen kimaltelevaa, kiemurtelevaa uomaa.

Ruhtinatar tuli kannelle ja katseli kädet ristissä rinnalla allamme olevaa maisemaa.

— Katsokaas, — sanoi hän, — kuinka suurta ja komeata! Ja se on kaikki Venäjää!

— Niin on, se on suurta ja komeata täältä katsoen. Mutta siellä alhaalla on paljon kurjuutta, paljon tietämättömyyttä ja paljon huonoa järjestystä. . .

— Ajatelkaa, millaiset luonnonrikkaudet tuohon maahan kätkeytyvät!

— Ja ajatelkaa, kuinka vähän niitä ihmiset käyttävät hyväkseen! Miksi Venäjä pyrkii laajentamaan alueitaan uusilla valloituksilla, kun se ei voi hallita ja järjestää entisiäkään!

— Niin, se on minustakin järjetöntä, ja niin se on monien muidenkin mielestä. Enkä luule, että se tämän jälkeen sitä enää yrittääkään. Suomalaiset, virolaiset, puolalaiset ja monet muut saavat olla rauhassa. Tyydyttekö siihen?

— Täydellisesti. Muuta emme pyydäkään. Mutta katsokaapas! Tuolla näkyy taivaanrannalla ikäänkuin sinisiä pilviä. Arvatkaapa mitä ne ovat? Ne ovat Altai-vuoret.

Olin nuorena joskus lukenut Altai-vuorista, ja muistelin nyt, että niiden piti olla metallirikkaita, verrattain vähälumisia huimaavasta korkeudesta huolimatta, rinteet osaksi vehmaiden alppiniittyjen, osaksi metsänkin peitossa. Ja etenkin n. s. Venäläisen Altain piti olla erinomaisen kaunista.

Mutta tästä kaikesta emme nyt saaneet paljoakaan nauttia.

Vuoria lähestyessämme sukelsi aluksemme kosteaan pilvimereen, josta päästäksemme meidän täytyi lentää ylemmäksi, alemmaksi kun emme uskaltaneet lentää, peläten että voisimme törmätä johonkin vuorensiinään.

En ollut vielä koskaan ennen sattunut lentämään pilvien yläpuolella, olin aina ollut liikkeellä auriongonpaisteessa, ja senvuoksi tämä uusi elämys tuntui varsin mielenkiintoiselta.

Allamme lepäsivät pilvet suunnattomana, valkeana usvakerroksena, johon aurinko paistoi kirkkaasti

ja jossa saatoimme nähdä koneemme varjon nopeasti liukuvan. Yllämme oli sininen taivas.

Tuntui omituisen yksinäiseltä ja hyljätyltä, mutta samalla niin pyhältä ja taivaalliselta.

Sellainen varmaankin maailma oli ennen kuin se luotiin!

Kaikki katselimme äänettöminä, pyhän hartauden valtaamina ympärillemme. Vieläpä moottorinkin, joiden ääni täällä ylhäällä, ohuemmissa ilmakerroksissa kuului hiljaisempänä ja hillitympänä, tuntuivat ottavan osaa yleiseen hartauteen.

Silloin sukelsi pilvistä äkkiä esille lumipeitteinen vuorenhuippu.

— Se on Bjeluha, Altai-vuorten korkein huippu, 4590 metriä meren pintaa ylempänä, — ilmoitti kapteeni Alanko, joka seiso vieressäni.

Kello oli silloin 4 iltapäivällä, ja kapteeni Alangon vuoro alkoi.

Oli onni, että peräsimestä oli niin taitava mies kuin kapteeni Alanko, sillä samassa joutui koneemme jonkunlaiseen hirmumyrskykeskukseen.

Äkkiä iski siihen tuulenpuuska oikealta ja kallisti sitä kovasti. Tuskin oli alus saavuttanut tasapainonsa,

kun toinen tuulenpuuska iski siihen vasemmalta, kolmas alhaalta ja vihdoinkin neljäs ylhäältä päin. Samalla näimme vuoren huipun yli kiitäessämme, kuinka tuuli siellä lennätti lunta ja hiekkaa sekaisin suurina pilvinä.

— Neiti tulee auttamaan minua! Kokko ja Korppi hoitavat moottoreita ja pitävät huolen tasapainosta, mikäli voivat! — komensi Alanko.

Ruhtinatar rupesi nousemaan ylös portaita ohjauslaitteen luo, koettaen kädellään pitää koossa hameitaan, jotka turkinkin alta hulmusivat hurjassa myrskyssä arveluttavan korkealle.

Mutta kapteeni Alanko palautti hänet melkein heti takaisin.

— Tuokaa keinotekoisien hapen laitteet! Meidän täytyy kohota ylemmäksi. Kaikki kuntoon! Nopeasti!

Aluksen kokka kääntyi melkein 45° kulmassa ylöspäin, insinööri Kokon ja ruhtinattaren yhdessä pidellessä ohjauslaitteita, moottorit pinnistivät viimeisetkin voimansa, alus teki silloin tällöin vielä äkkinäisiä liikkeitä, ilman ohetessa rupesi moottoreiden surina kuulumaan yhä heikommin. . . me pääsimme hitaasti, mutta varmasti pois myrskykeskuksesta.

Mutta kylläpä meidän olikin täytynyt kohota korkealle! Korkeusmittari osoitti 6000 metriä.

Ruhtinatar oli ensimmäinen, joka pyörtyi. Kapteeni Alangon viittauksesta kannoin hänet alas ja annoin hänelle happea.

Muuta en ennättänyt tehdä, ennenkuin kapteeni Alanko puhelimessa kiivaasti kutsui minut kannelle hoitamaan Kokkoa, joka myöskin oli mennyt tajuttomaksi.

Sidoin Kokon kiinni kanteen, jotta hän aluksen heilahdellessa ei vierähtäisi alas, ja annoin hänellekin happea. Muuta en jaksanut tehdä, sillä olin itsekin niin heikko, että tuskin jaksoin pysyä pystyssä.

Mutta kapteeni Alanko oli kuin kotonaan, istuen rehevänä ja tanakkana, oikein suomalaisen upseerin perikuvana, ohjauslaitteen ääressä.

Vasta tunnin lennettyämme ja päästyämme n. s. Mustan Irtyshin laaksoon uskalsimme laskeutua alemmaksi; ja silloin molemmat pyörtyneet seuralaisemmekin vähitellen toipuivat.

Mutta olimme nyt saaneet kylliksemme vuoristos-
sa lentämisestä ja korkeusrekordin tavoittamisesta,
ja senvuoksi ei minun ehdotukseni, että luopuisim-

me ajatuksestamme lentää Tibetin yli ja kulkisimme sen sijaan Gobin kautta, kohdannutkaan mitään vastarintaa.

Suuntasimme siis kulkumme Ektag-Altain ja Bogdolan välistä, noin 300 kilometrin levyistä laaksoa myöten enemmän itään varsinaiselle Gobille päin. Ilma oli taas herttainen ja aurinko paistoi täydeltä tältä.

Tunti tunnin jälkeen kuljimme eteenpäin. Aluksestamme katsoen olivat maisemat enimmäkseen tiheän ruohon tai pensaikon peittämää aroa, josta silloin tällöin kohosi matalampi kunnas. Paikoitellen näkyi pieniä järviä ja karjalaumoja.

Varmaankin olisi luonto lähemmin tarkastaessa tarjonnut paljonkin mielenkiintoista, mutta nopeasti kiitävällä lentokoneella on se paha vika, että se ei jätä paljon tilaisuutta luonnon yksityiskohtien tarkasteluun, etenkin jos, kuten me, lentää yli kilometrin korkeudella.

Auringonlasku kello 8 aikaan illalla oli lumoavan kaunis, ja sen jälkeen kuu rupesi luomaan kelmeätä valoaan tuon suunnattoman, hyljätyn ja yksinäisen erämaan yli.

Kun sinä iltana menin vuorollani ohjaamaan konetta, kapusi neitosemme hetken kuluttua perässäni ohjauslaitteen viereen. Vähän aikaa katseltuaan maisemaa, joka todella oli suurenmoisen ja juhlallisen näköinen, hän veti povestaan esiin pienen käärön.

— Arvatkaahan, mitä tässä on!

— Varmaankin voileipä minulle.

— Oh, oletteko nälkäinen . . . jos sen olisin tietänyt, olisin tuonut Teille mukanani jotakin! Ei, tässä ei ole voileipää . . . tässä on se pommi, jolla aioin räjähdyttää aluksemme rikki. Mitä minä sille teen?

— Heittäkää se alas.

Neitonen totteli, ja hetken kuluttua välähti maasta kirkas leimaus, ja vielä hetkisen kuluttua kuului heikko pamaus.

Sen pommin satu oli lopussa.

Tyttö kääntyi puoleeni, katsellen minuun puoliksi ujostellen, puoliksi keimaillen.

— Enkö ollutkin kiltti, kun toin pommin Teille, ja kun en antanut sitä kapteeni Alangolle tai insinööri Kokolle?

— Kyllä, Te olitte hyvin kiltti!

Hetkisen hiljaisuus. Sitten tyttö kysyi ärtyisesti:

— Mutta miksi Te ette sitten ole vähääkään kiltti minulle?

— Minäkö? Olenhan tietääkseni esiintynyt täysin moitteettomasti. Jos olen jossakin suhteessa rikkonut, niin pyydän kunnioittavimmin anteeksi.

Neitonen nyrpisti nenäänsä.

— Moitteettomasti. Pyytää kunnioittavimmin anteeksi, — matki hän. — Teillä suomalaisilla on varmaankin sydämen sijalla jäätynyt järvi. Ei, herraseni, kun nuori ja sievä nainen . . . kuten minä . . . huomauttaa siitä, että hänelle ei ole oltu kilttejä, niin silloin ei puhuta mitään moitteettomasta käytöksestä eikä pyydetä anteeksi, vaan silloin ihastutaan ja rakastutaan ja ollaan aivan erinomaisen kohteliaita. Ymmärrätkö?

— Täydellisesti. Minä vain en käsitä . . .

Mutta neitonen keskeytti minut:

— Oh . . . ei Teidän tarvitsekaan käsittää. Mutta Teidän täytyy toimia . . .

Tämän sanottuaan tyttö kumartui puoleeni, katsoi syvästi silmiini, katseessaan ilme, jonka merkitystä ei voinut käsittää väärin, punastui, odotti hetkiä, mutta kalpeni samassa, huomattuaan että minä

en ollut ymmärtävinäni, nousi ja astui pää kumarassa alas. Alimmalle askeleelle päästyään hän huudahti heikosti ja kaatui kannelle.

Unohtaen velvollisuuteni hyppäsin minäkin alas neitosta auttamaan — mutta samassa kallistui alus pahasti ja rupesi 45 asteen kulmassa syöksymään maahan.

Onneksi olimme lentäneet melkoisen ylhäällä, — parin kilometrin korkeudella maasta. Ennätin kiirehtiä ohjauslaitteen ääreen, pysäyttää koneen ja kääntää peräsimen ylöspäin.

Mutta se oli jo liian myöhäistä. Tottumattomana lentäjänä en enää saanut alusta ja konetta tottelemaan, vaan sain tyytyä laskemaan alas niin loivasti kuin suinkin.

Rysähdys, joka oli vähällä heittää minut istuimeltani, vesiryöppy niskaan, alus natisi kaikissa liitoksissaan . . . ja me olimme maassa.

Neitosemme oli säilynyt vahingoittumattomana kannella.

Toverini syöksyivät ylös kajuutasta. Seurasi raskas tilinteon hetki ja vielä raskaammat moitteet siitä, että olin jättänyt ohjauspaikkani.

Mutta sitten me ryhdyimme tarkastamaan, oliko kone vahingoittunut.

Itse aluksemme oli säilynyt vahingoittumattomana ja samoin koneet, mutta pyörät olivat kaivautuneet aika syvälle maahan ja vasemmanpuolinen mennyt rikki. Aluksen asentokin oli hyvin epäedullinen, sillä etuosa oli maalla ja takaosa lepäsi pienessä liejurantaisessa lammikossa, — Gobin erämaa ei ole mikään hiekkaerämaa, kuten Sahara, vaan sen muodostavat pääasiallisesti suunnattomat nummet, joiden välisissä laaksoissa usein tapaa pikku lammi-koita — jonka unestaan herätetty lintumaailma innokkaalla kirkumisella osoitti mieltään yörauhansa häiritsemisen johdosta.

Oli liikuttavaa nähdä neitoamme. Hän seiso i edes-sämme kuin persoonallistunut paha omatunto ja pyysi mitä suloisimmasti hymyillen anteeksi sitä, että pyörtymisellään oli aiheuttanut retkellemme ajan hukkaa.

— Oh, siitä ei väliä, — sanoi Kokko äreästi. — Mutta kysymys on siitä, pääsemmekö me täältä lainkaan pois ilman apua. Voidaksemme panna varapyörät särkyneiden tilalle täytyy meidän saada alus ko-

hoamaan, mutta epäilen suuresti, riittävätkö meidän voimamme sen nostamiseen.

Koetimme yhteisin voimin, mutta alus tuskin hievahtikaan. Pitemmittä tuumailuitta tulimme siihen johtopäätökseen, että sillä keinolla emme mitään saavuttaisi.

Täytyi siis koettaa hankkia suuri vipu aluksen kohottamiseksi.

Silloin neitosemme keksi keinon.

— Emmekö voisi kaivaa multaa pois pyörän alta ja sitä tietä koettaa saada uutta pyörää sijaan?

Tulimme siihen päätökseen, että neuvo oli hyvä, eikä aikaakaan, kun jo kaikki kolme innokkaasti heittelimme soransekaista mutaa mukanamme olevilla aluminiumilapioilla.

Neitosemmeikin pyrki aluksi avustamaan, mutta Kokko, joka oli piintynyt vanhapoika, ajoi hänet pian jokseenkin epäkohteliaasti pois. Tyttö haki silloin esille onkivehkeet ja kapusi aluksemme pyrstölle, josta heitti siimansa tuohon alakuloiseen erämaan lammikkoon.

Hymähdimme toisillemme kaivaessamme, sillä emme olleet koskaan kuulleet puhuttavan kaloista,

jotka söisivät onkea yöllä.

Mutta me hymyilimme liian aikaisin, sillä hetken kuluttua näimme, että koho varmasti vaipui veden alle ja siima kiristyi kireälle kuin jousen jänne. Tyttö huusi meitä avuksi, ja kun saimme kalan maihin, näimme että se oli lähes parin metrin pituinen monni eli säkiä (*Silurus glanis*).

Kala pieksi vimmatusti pyrstöllään maata ja aukaisi selkoselälleen uhkaavan kitansa, kunnes Alan-ko lapiolla oli lyönyt sen hengettömäksi.

Leikkasimme sitten kalasta parhaalta näyttävän palasen ja annoimme sen neitosellemme, määräten, että se oli paistettava meille ruoaksi sillä välin kun me jatkoimme kaivamistamme kirkkaassa kuutamossa.

Kello 5 aamulla olimme valmiit, mutta kun emme uskaltaneet puolipimeässä epätasaisella maalla yrittää nousua, päätimme ensin syödä, sitten nukkua pari tuntia ja vasta kello 8 aikaan aamulla alottaa lento-retkemme.

VII.

Nikolai Bogdanoffin perhe.

Seuraavana aamuna — se oli 12 päivä toukokuuta — heräsin kello 9 aikaan siihen, että aurinko paistoi suoraan silmilleni, hento nyrkki takoi kajuuttamme ja ruokahuoneen välistä ovea ja raikas, virkku naisääni huusi:

— Herätkää! Herätkää! Katsokaa ulos. Sieltä tulee ihmisiä!

Keskellä Gobia ja kaukana kaikista karavaaniteistä tuollainen uutinen varmaankin on melkoisen harvinainen, ja sen vuoksi hieroinkin äkkiä unet silmistäni, herätin toverini ja kiirehdin kannelle.

Ja aivan oikein! Viitisenkymmenen metrin päästä aluksestamme lähestyi todellakin kaksi ihmistä.

Mutta minkälaista ihmistä!

En ollut uskoa silmiäni, mutta kuta lähemmäksi he tulivat, sitä varmemmaksi kävin siitä, että en ollut erehtynyt. Toinen tulijoista oli mies, iältään arviolta noin 40-vuotias, vaalea-ihoinen, pitkäpartainen, ja toinen oli noin 20-vuotias nainen, samoin vaalea-ihoinen ja pitkätukkainen. Eikä heillä, huolimatta siitä, että aamu ei ollut vielä erittäin lämmin, ollut kum-

paisellakaan nauhaakaan ruumiillaan, jotka aurinko ja jumalan-ilmät olivat tehneet niin ruskeiksi, että heitä oli vaikea ensi silmäyksellä edes tuntea valko-ihoisiksikaan. Molemmat he olivat pitkät ja komeat ja erittäin kaunisvartaloiset, mies hieman lihavahko, naisen ruumis taas vielä hiukan tyttömäisesti kulmikas.

Huusin toverini ja neitosemme kannelle, josta me sitten kaikki innokkaasti katselimme lähestyviä vieraitamme.

Tultuaan muutaman askeleen päähän nämä pysähtyivät ja toivottivat iloisesti hymyillen venäjäksi hyvää huomenta.

Vastasimme ystävällisesti ja kutsuimme vieraat aluksemme kajuuttaan, jossa ruhtinattaremme sai ruveta toimittamaan tulkin virkaa, me muut kun ainoastaan vaillinaisesti ymmärsimme ja puhuimme venäjää.

Ja jos olivat vieraamme oudon näköisiä, niin ei-pä heidän kertomuksensakaan ollut aivan jokapäiväinen.

Mies oli nimeltään Nikolai Bogdanoff ja nainen oli hänen tyttärensä Sonja Nikolajevna. Mies oli ai-

kaisemmin ollut kapteenina venäläisessä sotaväessä ja ottanut osaa Venäjän—Japanin sotaan. Mukdenin taistelussa hän oli haavoittunut vaikeasti päähän ja maannut monta kuukautta sairaalassa aivokuumeessa. Parannuttuaan hän oli saanut eron virastaan ja matkustanut kotikaupunkiinsa Kasaniin, jossa hänen vaimonsa sillävälin oli kuollut ja jättänyt jälkeensä 5-vuotiaan tyttären, Sonjan. Kasanissa oleskellessaan mies oli yhä enemmän ruvennut miettimään maailman menoa yleensä ja etenkin sodan ihmiskunnalle tuottamia kauhuja, ja tullut siihen johtopäätökseen, että syynä ihmiskunnan onnettomuuksiin ja häpeään olivat ne ennakkoluulot, jotka maailmassa vallitsivat.

Hän oli saanut sen vakaumuksen, että kaikki, mikä poikkesi luonnosta, oli ennakkoluuloa, ja ennakkoluulot taas toivat mukanaan onnettomuuksia. Valtakuntien, hallitusmuotojen ja yhteiskunnan olemassaolo perustuu ennakkoluuloihin. Samoin uskonnot, käsitykset yksityisomistusoikeudesta maahan, avio-
liitto, luulo, että sivistynyt oli parempi kuin sivistymätön, rikas parempi kuin köyhä, ihminen arvokkaampi kuin maassa hänen jalkojensa juuressa matava mato.

Hän oli puhunut näistä mietteistään sisarelleen Tatjanalle, joka oli muuttanut hänen luokseen hoitamaan taloutta ja pikku Sonjaa, ja sisar oli täydellisesti ollut kaikessa hänen kanssaan samaa mieltä.

Ja he olivat päättäneet käydä elämään tämän käsityksensä mukaisesti.

Mutta kun heidän mielestään heillä ei ollut oikeutta tyrkyttää muille oppiaan, olivat he päättäneet muuttaa erämaahan ja ruveta ihmisistä erillään elämään täydellisesti ennakoluuloista vapaata ja luonnollista elämää.

He elivät nyt täällä karjanhoidolla, metsästyksellä ja kalastuksella, liikkuen paikasta toiseen, eivätkä olleet 14 vuoteen tavanneet ketään valko-ihoista ja ainoastaan silloin tällöin joitakin kuljeskelevia jakuuteja tai hunguuseja.

Heidän leirinsä oli vajaan kilometrin päässä tästä. Jos nousisimme aluksemme läheisyydessä olevalle kunnaalle, näkisimmekin sen. Sallisimmeko ehkä, että Sonja juoksisi sinne kutsumaan hänen vaimonsa ja molemmat pienet poikansa katsomaan meitä ja lentokonetta?

Hänen vaimonsa ja poikansa? Mutta äskenhän

hän oli sanonut muuttaneensa tänne ainoastaan sisarensa ja tyttärensä kanssa!?

Niin kyllä, mutta hän on mennyt naimisiin sisarensa kanssa, ja pojat ovat heidän tuosta avioliitosta syntyneitä lapsiaan.

Meitä puistatti!

Tuohan oli kauheata.

Mutta ennakoluulotonta se kieltämättä oli! Ja kun me olimme uteliaita näkemään perheen kokonaisuudessaan, suostuimme siihen, että Sonja saisi mennä kutsumaan äiti-tätinsä ja velipuolensa paikalle.

Tyttö oli sanomattoman siron näköinen puoliksi juosten, puoliksi kävellen poistuessaan luotamme, tukan hulmutessa raikkaassa aamutuulella ja lanteiden kauniisti heiluessa hänen kiitäessään eteenpäin poikki mättäiden, vähääkään aristelematta risuja ja pieniä kiviä. Viini ja jousi vain puuttuivat, jotta hän olisi näyttänyt erämaahan eksyneeltä Dianalta.

Hetken kuluttua leiriin jääneet perheen jäsenet tulivatkin ratsastaen satuloitta ja hajareisin hurjilta näyttävien arohevosten selässä. Tatjanalla oli lanteiden ympärillä lampaannahka, mutta molemmat po-

jat, jotka olivat virkun ja iloisen näköisiä veitikoita, olivat ilman vaatteita.

Pojat olivat piankin tarkastaneet aluksemme joka sopen, innokkaasti huutaen ja nauraen, ja kapusivat nyt alas maahan meidän muiden luo. Samassa he huomasivat eilen pyydystämämme monnin jäännökset. Monnihan on hyvin ilettävän näköinen kala, sen liha on huononpuoleista, eivätkä sen maassa hajallaan viruvat jäännökset suinkaan näyttäneet maukkailta, mutta siitä huolimatta pojat heti innokkaasti rupesivat niitä syömään.

Me katsoimme heitä sanattomina.

— Niin, me syömme suurimman osan ruoastamme raakana. Se on paljon terveellisempää, — huomautti perheen pää, huomautessaan hämmästyneen ilmeemme.

— Mutta sisälmyksetkin?

— Eiväthän ne ole sen vaarallisempia kuin muukaan liha, korkeintaan vähäsen huonomman makuisia.

— Syöttekö siis kaikkea?

— Kaikkea mikä kelpaa syötäväksi, — vastasi Nikolai Bogdanoff. — Monet madot ja toukat maistuvat

aivan mainioilta, samoin useat käärmeet ja sammakot. Mutta hyönteisiä esimerkiksi emme ylimalkaan syö, sillä niissä on kovin vähäsen ruokaa kokoon nähden.

— Syöttekö esimerkiksi suden ja ketunkin lihaa?

— Tietysti.

— Huh! . . . Ja aiotteko jäädä tänne loppu-iäksenne?

— Minä jään. Tatjana, Sonja ja pojat saavat tehdä mitä tahtovat.

— Ette siis pidä talossanne yllä mitään itsevaltiutta?

— Kuinka se voisi tulla kysymykseen! Jokainen saa toimia ja elää mielensä mukaan, kunhan hän ei vain häiritse muita.

— Mutta eikö ole väärin pitää lapsia täällä ilman opetusta ja ilman seuraa? Sitenhän heille käy mahdolltomaksi palata yhteiskuntaan, vaikka tahtoisivatkin.

— Ilman opetusta! Eihän toki . . . minä annan lapsilleni erittäin huolellisen kasvatuksen, ja he osaavat kaikki, mitä heidän iässään olevat sivistyneiden vanhempain lapset tavallisesti osaavat, lukuunottamatta uskonoppia ja taitoa valehdella.

— Mikä mielipide Teillä on valtiosta ja yhteiskunnasta?

— Ne ovat välttämätön paha.

— Ette siis ole anarkisti?

— En.

— Olette ehkä tolstoilainen?

— En.

— Mutta ehkä Rousseauin oppilaita?

— En sitäkään. Olen jossakin määrin kaikkia noita kolmea, mutta en mitään täydellisesti. Koetan ennenkaikkea pyrkiä totuuden perille ja olla ennakkoluuloton.

Olisimme ehkä vielä kauvankin jatkaneet keskustelua vieraidemme kanssa, joilla kaikilla tuntui olevan joku ruuvi löyhällä, mutta ruhtinatartamme näytti rupeavan kyllästyttämään heidän erinomaisen suuri eroavaisuutensa kaikesta siitä, mitä hän oli tottunut näkemään ja kuulemaan.

Hän polki pikku jalallaan kärsimättömästi hiekkaa ja sanoi hieman ärtyisesti:

— Kello tulee pian kaksitoista, ja meidän pitäisi kiirehtiä. Kaksitoista tuntia on jo mennyt hukkaan. Ja meidän täytyy kuitenkin joka tapauksessa muuta-

man tunnin kuluttua laskeutua alas täyttämään bentsiinisäiliötämme.

Katsoimme kaikki kelloamme kuin komennuksesta. Aika oli todellakin kuin lentänyt. Senvuoksi sanoimme pikaiset jäähyväiset vieraillemme, antaen heille pieniä muistoja, hyppäsimme alukseen ja painimme koneet käyntiin. Hitaasti kapusi aluksemme ylös lammikosta ja kuopasta . . . pääsi yhä vinhempää vauhtia kiittämään melkoisen epätasaista aroa myöten ja nousi vihdoin ilmaan, Nikolai Bogdanoffin perheineen innokkaasti viittoessa meille jäähyväisiksi.

Seisoimme kauvan aikaa äänettöminä ja katselimme maahan jättämiämme vieraita. Järki sanoi meille, että kaikissa heidän hommissaan oli paljon liioiteltua, mutta sittenkin täytyi meidän mielestämme heille antaa tavallaan tunnustusta.

Kapteeni Kokko katkaisi lopuksi hiljaisuuden.

— Venäläistä ihanteellisuutta ja venäläistä epäkäytännöllisyyttä! Luulenpa, että heidän ennakkoluulottomuudessaan oli eroottisella puolella sangen suuri osa, — sanoi hän.

— Mutta niinhän sillä on elämässäkin, — huomautti ruhtinatar.

VIII.

Erilaisia taisteluja.

Kun olimme saavuttaneet tavallisen korkeutemme, kutsui insinööri Kokko, jolla oli ohjausvuoro, meidät luokseen, ja ehdotti että me, kun aikaa oli kulunut paljon hukkaan, koettaisimme voittaa sitä takaisin, ja sittenkin lentää Tiberin yli.

Tarkastettuamme bentsiinivarastomme ja havaitsimme että se hyvin riittäisi Singapuriin saakka, päätimme yrittää ja käänsimme niin ollen taaskin kulkumme enemmän etelään.

Kokko istui peräsimestä sillä välin kun kapteeni Alanko ja minä ruokasali-keittiössämme innokkaasti keskustelimme ruoanvalmistuspuuhissa häärivän ruhtinattaremmen kanssa.

Minua hävetti taannoinen saamattomuuteni, ja koetin nyt kaikin tavoin korjata sitä, esiintymällä mahdollisimman innokkaana ja vilkkaana.

Mutta kyllä minun osakkeeni olivat auttamattoman alhaalla. Tyttö kohteli minua mahdollisimman kylmästi, näyttipä toisinaan siltä kuin olisin ollut hänelle pelkkää ilmaa. Minun huomautuksiani hän ei ollut kuulevinaanakaan, kysymyksiini hän vastasi ly-

hyesti kieltäen tai myöntäen, sukkeluuteni näyttivät olevan pikemmin omiaan saamaan hänet itkemään kuin houkuttelemaan hymyn hänen korallinpunaisille huulilleen. Yhden kerran hän vain katsahti minuun — mutta minä en muita katseita jäänyt odottamaan, vaan kiirehdin kannelle, vahvasti vakuutettuna siitä, ettei kylmin alppi-pakkanenkaan pystyisi nyt minua pahemmin jäädyttämään kuin tytön yksi silmäys.

Kannelle tultuani rupesin miettimään, enkä luonut montakaan silmäystä yksitoikkoiseen erämaahan, joka nopeasti liukui allamme.

Ensiksi totesin, että kaikesta päättäen olin rakastunut tyttöön.

Ja toiseksi totesin, että joskin tyttö mahdollisesti joskus hämärässä muinaisuudessa oli ollut hie-
man huvitettu minusta, hänen mielenkiintonsa minun auttamattoman typerän, kömpelön, narrimaisen, pässinpäisen saamattomuuteni vuoksi nyt joka tapauksessa oli kadonnut.

Sitten häädyin miettimään takaisinvalloittamismahdollisuuksiani.

Heikki Kokon minä huoletta saatoin jättää pois pe-

listä. Hän oli piintynyt vanhapoika, joka katseli maailmaa ja etenkin naisia kyynikon kylmällä hymyllä samalla kun hän kuitenkin molemmista mahdollisuuden mukaan nautti. Sitäpaitsi hän oli jo koko joukon yli 45 vuoden ikäinen, ja hänen luurangon-laihoissa kasvoissaan tai vartalossaan ei minun ymmärtääkseni ollut mitään, joka olisi voinut naista pysyväisesti viehättää, enempää kuin hänen kylmissä, harmaissa, läpitukevissa silmissäänkin. Maailmanmies *en miniature*. Mutta kapteeni Alangon laita sitävastoin oli aivan toinen. Hän oli tuskin 30-vuotias, lyhyt, tanakka, sinisilmäinen, pellavatukkainen, vaaleaviiksinen, vilkas ja elämänhaluinen. Ja kaikesta päättäen hän sangen vakavasti hakkaili ruhtinatarta.

Nytkin luulin kuulevani heidän iloisen naurunsa.

Ja entä minä sitten! Keskikokoinen, lihavahko, vaaleaverinen. . . ei, ei minusta ollut mihinkään, kun tytöstä oli kysymys.

Tosin minä, kuten luullakseni useimmat sivistyneet miehet, vaistomaisesti hienokseen ylenkatsoin kapteeni Alankoa sen vuoksi, että hän oli sotilas — ammattiteurastaja —, mutta samalla erittäin hyvin tiesin, että hänen ammattinsa pikemmin oli ansio

ruhtinattaren silmissä kuin päinvastoin, sillä vanha totuus on, että naisen sydämeen pääsee paljon helpommin nääntyneellä ratsulla tomuisissa ratsastussaappaissa kuin hienoimmalla automobiilillä tai muulla uuden ajan insinööritaidon saavutuksella.

Olin päässyt ajatuksissani näin pitkälle, kun Kokon vuoro loppui ja minun vuoroni alkoi.

Etelässä näkyi suuri, sininen järvenselkä, ja sen takana korkeita, siintäviä vuoria. Se oli Kukunor, tibetiläisten „sininen järvi“, 3000 metriä merenpinnan yläpuolella oleva suuri, rannaton, kaunis järvi, joka usein jäätyy talvisin. Nyt se oli sulana, ja me saatoimme nähdä sen sinisellä selällä kalastajia innokkaissa pyyntihommissa.

Järven yli lennettyämme ja saatuamme vastaan juhlallisen rivin lumipuitteisia vuorenhuippuja kohosimme ylemmäksi.

Ja silloin sattui meille omituinen yllätys.

Äkkiä syöksyi alustamme vastaan kolme suurta kotkaa siivet levällään ja silmät säihkyen. Mieleeni muistui Jules Vernen kuvaus kotkien hyökkäyksistä ilmapalloa vastaan, ja säpsähdin hetkeksi.

Mutta levottomuuteni oli turha.

Jules Vernen ilmapallo kulki tuulen mukana ja oli silkistä, meidän lentokoneemme syöksi eteenpäin hirmumyrskyn nopeudella tuulta vastaan ja oli metallista. Mitäpä muutamat kotkat sille mahtaisivat!

Yksi kotkista ei osunut alustamme kohden, vaan lensi sen alitse. Lintu kyllä kohta meidät sivuutettuaan kääntyi takaisin ajamaan meitä takaa, mutta sen vauhti oli verrattain mitätön aluksemme vauhtiin verrattuna, ja se jäi melkein heti jälkeen.

Toinen kotkista sipaisi siivillään aluksemme vasenta kylkeä, kaatui nurinniskoin, koetti turhaan iskeä kyntensä aluminiumilevyyn ja rupesi putoamaan maahan. Vasta likellä maata se saavutti tasapainonsa ja sai arvokkaisuutensa pelastetuksi.

Mutta hulluimmin kävi kolmannen. Se syöksi silmät säihkyvinä suoraan alusta kohden, aikoen nähtävästi syödä minut yhdeksi makupalaksi, mutta sattui onnettomuudekseen osumaan suoraan toiseen potkuriin — ja siitä kotkasta ei jäänyt jällelle muuta kuin muutamia lihapaloja ja joukko höyheniä, jotka painolakia noudattaen putosivat maahan, lihapalat nopeammin, höyhenet hiljalleen liehuen.

Sitten panimme happivehkeet kuntoon ja koho-

simme, kunnes olimme 6000 metriä merenpinnan yläpuolella.

Alussa oli ilma kirkas ja aurinkoinen, ja me saatoimme kuin kartasta katsella Hoang-ho-jokea, joka jo täällä alkupäässäänkin näyttelee oikullista luonnettaan kiemurtelemalla niin pahasti, että kolme kertaa, tosin kyllä 100:n ja 300:nkin kilometrin välimatkoilla, jouduimme lentämään sen yli. Hyvin koskinen se näkyi alkumatkallaan olevan, vaikka se tasangolla muuttuu veltoksi, raskasvetiseksi ja hitaaksi alamaan joeksi. Tasangolla se niin sanoakseni tulee vanhaksi ja varovaiseksi, hurjisteltuaan nuoruutensa päivät.

Mutta melkein heti kolmanteen kertaan Hoang-hon yli lennettyämme maisema muuttui. Vuorenharjat, jotka tähän saakka olivat kulkeneet poikittain matkamme suuntaa vastaan, rupesivat nyt sitä seuraamaan.

Olimme tulleet Sydän-Aasian suurelle vedenjakajalle. Vedet, jotka tähän saakka olivat virranneet pohjoiseen tai itään, kulkivat nyt etelään. Tosin Jang-tse-kiang sitten myöhemmin katuu liiallista hätiköimistään ja kääntyy itään, mutta Saluen, Iravaddi ja monet muut joet jatkavat itsetietoisesti kulkuaan suo-

raan etelään.

Melkein heti vedenjakajan yli päästyämme ilma muuttui pilviseksi, niin että emme nähneet allamme olevasta maisemasta juuri mitään, lukuunottamatta pilvimerestä siellä täällä esiin pistäviä vuorenhuippuja. Ja parasta se ehkä olikin, sillä maat, joiden yli nyt kuljimme, lienevät korkeine vuorineen, syvine laaksoineen, vehmaine kasvullisuuksineen ja koskisine jokineen maapallon kauneimpia . . . olisimme ehkä ihastuneet niihin liiaksi, ja ennätyslento olisi kuka ties jäänyt suorittamatta.

Olimme jälleen yksin avaruudessa, yllämme sininen taivas ja kirkkaasti loistava aurinko, allamme pilvimeren alati vaihtelevat muodot.

Happea ottamalla tulimme toimeen aika hyvin, mutta saimme toisen todistuksen, *argumentum ad hominem*, siitä, kuinka korkealla itse asiassa olimme.

Päivällistä laittamaan mennyt neitosemme palasi nimittäin hetken kuluttua kannelle ja ilmoitti, että ruoan laittamisesta ei tullut mitään, sillä vesi kiehui melkein haaleana, väkiviina ei tahtonut mitenkään ottaa palaakseen . . . ja monniemme kappaleet pysyivät melkein raakoina.

Asia oli selvä — puuttui ilmaa.

Vaikka olikin kirkas päivä, saimme panna käyntiin sähkökoneemme . . . ja sähkökeittiöllä keittäminen sitten kävi kuin tanssi, kun lisäksi vielä varustimme keittoastiamme kannen raskaalla painolla, niin että höyry ei päässyt pois.

Sinä iltana minä näin ensi kerran eläissäni aurin gon laskevan n. s. pilvihorisonttiin.

Voi olla, että elän kauvan, voi olla, että kuolen jo huomenna . . . mutta tuo näky ei milloinkaan mene mielestäni.

Yllämme oli syvänsininen, tummeneva taivas, jolla ensimmäiset tähdet rupesivat syttymään. Kuun punertava sirppi näkyi taivaanrannalla. Allamme lepäsi rusottava, punainen, keltainen pilvimeri, kuin suunnattoman suuri hehkuva hiillos, ja avaruudessa näiden keskellä syöksyi pärisevä, pärskyvä hirviömme eteenpäin kuin joku muinaisajan suunnaton lentolisko.

Kaikki oli niin sopusuhtaista ja samalla kertaa rik kirevittyä.

Neitosemme tuli hetkeksi kannelle kapteeni Alan gon kanssa ja kumartui katsomaan allamme olevaa

pilvimerta. Mutta kun minä menin heitä puhuttelemaan, käänsi hän minulle jokseenkin epäkohteliaasti selkänsä ja kapusi ylös Kokon viereen ohjauslaitteen luo.

— Sepä oivallista, ajattelin itsekseni. Minun vuoroni alkaa pian. . . saanpa siis sittenkin vähän keskustella hänen kanssaan.

Mutta ei pidä nuolaista ennenkuin tipahtaa.

Kun kello 8 illalla kapusin ylös ohjauslaitteeseen, tuli neitonen jo minua vastaan, menossa alas kajuuttaan. Mitä tekemään? Luonnollisestikin juttelemaan kapteeni Alangon kanssa!

Jotakuinkin pahantuulisena aloitin vuoroni. Eikä ympäristöni ollut omiaan huonoa tuultani poistamaan. Maa allamme oli pimeä, taivas yllämme pilvessä, sillä lensimme nyt pilvien alapuolella tavallisessa korkeudessamme. Vasta vähää ennen vuoroni loppua kello 12 yöllä sain vähäisen vaihtelua.

Silloin rupesivat nimittäin näkymään Iravaddin suistomaassa olevan Rangoonin, Intian keisarikunnan suuruudeltaan kolmannen kaupungin, Birman pääkaupungin, maailman suurimman riisisataman ja buddhalaisten pyhän kaupungin tulet, ja muuta-

man minuutin kuluttua Intian valtameren Martavan lahden kuutamossa kimmeltelevä pinta.

Olimme siis tulleet melko kauvas Suomesta. Mutta niinpä olimmekin olleet matkalla jo kaksi ja puoli vuorokautta.

Pienintäkään eroitusta lämpö määrässä ei kuitenkaan voinut havaita. Kiljuvan kylmä viima puhalsi edelleenkin vastaamme, ja ilman paksuja turkkejamme emme varmaankaan olisi montakaan minuuttia säilyneet sulina.

IX.

Seikkailuja Singapurissa.

Vuoroni loputtua nukuin sinä yönä kauvan ja ras-
kaasti.

Unessa oli minulla epämääräinen tunne siitä, että
koneet lakkasivat käymästä ja että aluksemme keula
kääntyi liian paljon maata kohden.

Äkkiä olin tuntevinani heikon sysäyksen. Sitten
kuului huutoja ja melua ulkoa.

Hypähdin hämmästyneenä istualleni ja kuuntelin
jännittyneenä.

Mutta melkein samassa avattiin kajuutan ovi, val-
kea, siromuotoinen käsivarsi pisti sisään raosta, heit-
ti minua kohden kimpullisen suuria, kullankeltaisia
taateleita, ja raikas naisääni huusi:

— Ylös, herraseni! Olemme Singapurissa!

Se oli etelän ensimmäinen tervehdys!

Katsoin kelloani. Se oli 9. Toverini eivät siis olleet
herättäneet minua silloin kun uuden vuoroni piti al-
kaa, vaan omin lupinsa kulkeneet loppumatkan.

Riensin kannelle.

Aluksemme oli laskeutunut sataman vieressä ole-
valle pienelle torille ja lepäsi nyt siinä rauhallisena

kirkuvan, huitovan ja meluavan katselijaryhmän ympäröimänä. Ihmisjoukossa oli eurooppalaisia, amerikalaisia, kiinalaisia, siamilaisia ja tamiileja, mutta etenkin malaijilaisia. Varmaankin tutustuminen eri kansallisuuksiin olisi ollut hyvinkin mielenkiintoista, samaten kuin kaikkien niiden erilaisten hedelmäin maisteleminen, joita alkuasukkaat kilvan tarjosivat kaupan, mutta sellaiseen ei meillä ollut halua eikä aikaa.

Oli nimittäin aivan hirveän kuuma, vaikka vasta oli aamu. Malakan niemimaan ilmasto on, kuten tunnettua, hyvin lämmin, ja sen tekee eurooppalaisille melkein sietämättömäksi ilman suunnaton kosteudenpitoisuus. Paikalla asuvat eurooppalaiset valkeissa, ohuissa puvuissaan sitä sentään vielä jotakuinkin sietävät, mutta meille, jotka juuri paksuissa pukimissa tulimme viileästä pohjolasta, oli ilmasto liian lämmin ja vei kaiken liikkumisen ja toimimisen halun.

Mutta toimia meidän sentään ehdottomasti täytyi. Bentsiinivarastomme oli nimittäin melkein lopussa, ja meidän oli pakko saada se täällä uusituksi.

Kapteeni Alangon jäädessä konetta vartioimaan otimme me muut vuokra-automobiilin — raitiotie-

tä ja elefantillakin olisi päässyt, mutta meidän mielestämme nuo kulkuneuvot olivat liian hitaita — ja ajoimme ensimmäiseen liikkeeseen, josta oli toiveita saada bentsiiniä.

Ei ollut. Hallitus oli valitettavasti tänä aamuna ostanut kaikki, eikä uutta ollut vielä saapunut sijaan.

Ajoimme toiseen liikkeeseen.

Sama juttu.

Ajoimme kolmanteen ja neljänteen.

Ei ollut. Hallitus oli j. n. e.

Käytyämme kuudessa liikkeessä ja saatuaamme jokaisesta kieltävän vastauksen rupesimme jo itsekkin uskomaan, että bentsiiniä ei ollut saatavissa.

Ajoimme sen vuoksi kaupungin poliisimestarin puheille, toivoen että hän, niinkuin poliisi yleensä koko maailmassa, tietäisi jonkun keinon auttaa meitä pulasta.

Mutta mainitun korkean herran ilmoitti palvelija, joka tuli avaamaan, nukkuvan vielä, eikä hän, enempää kuin rakennuksen edessä seisova poliisikaan uskaltanut ottaa päällensä edesvastuuta esimiehensä herättämisestä. Mutta poliisi, joka ilmeisesti oli hyvin ihmeissään, vakuutti että poliisimestarin joka hetki

odotettiin nousevan töihinsä.

Kuohuen harmista meidän siis täytyi odottaa.

Ja odottaessamme päätimme pistäytyä läheisyydessä sijaitsevaan ravintolaan aamiaiselle.

Malaijilainen ovenvartija avasi, eurooppalainen hovimestari otti meidät vastaan eteisessä ja kiinalainen palveli meitä pöydässä. Olihan sitä siinäkin jo kansallisuuksia yhden aterian ajaksi.

Aterioidessamme huomasimme hovimestarin useampaan kertaan pitkään katsovan meihin. Vihdoin hän tuli luoksemme sanomalehti kädessä ja tiedusteli:

— Suokaa anteeksi. . . mutta eikö herrasväki kuulu suomalaiseen lentoretkeilijäjoukkoon?

Ruhtinattaremmme vastasi meidän puolestamme, että me emme ainoastaan kuuluneet mainittuun joukkoon, vaan itse asiassa muodostimme sen kokonaisuudessaan. Mutta samalla hän ihmetellen kysyi, miten huhu matkastamme jo oli voinut levitä näin kauvas.

Hovimestari kumarsi uudestaan ja ojensi meille päivän sanomalehden.

Siinä sanottiin:

„Asiamiehemme San Fransiscossa sähköittää: T. k.

10 p:nä nousi Viipurissa (Suomessa) ilmaan suomalainen lentokone, aikoen lentää maan ympäri. Vaikka emme luonnollisesti voi olla ihailematta retkeilijäin rohkeutta, emme kuitenkaan voi muuta kuin toivoa, että matka epäonnistuu, jottei kunnia maan ympäri lentämisestä joudu niin pienelle kansalle, vaan tulee meidän tai liittolaistemme osaksi.“

Alla oli toimituksen huomautus:

„Sähkösanoma saapui tänne jo eilen, mutta meille tuntemattomasta syystä antoivat viranomaiset sen meille vasta tänään.“

Vähän alempana lehdessä sanottiin:

„Rangoosta sähköitetään: Viime yönä kello 12 aikaan kuului kaupungin yläpuolelta korkealla ilmastä kovaa melua, joka muistutti tavattoman voimakkaan lentokoneen moottorin synnyttämää ääntä, ja samaan aikaan nähtiin taivaalla punertavan valon nopeasti kulkevan etelään päin. Tapaus tuntuu salaperäiseltä, kun kenenkään brittiläisen lentäjän ei tiedetä niihin aikoihin olleen liikkeellä. Toivottavasti kuitenkin aina valpas hallituksemme tietää ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin.“ J. n. e.

— No, meidän vuoksemme ainakaan ei kannata

ryhtyä minkäänlaisiin toimenpiteisiin, — nauroi ruhtinatar Kokkoon päin kääntyen. Minua hän edelleenkin kohteli olemattomana.

— Toivottavasti ei, — kannatin minä häntä. — Mutta joka tapauksessa olisi minusta hauska tietää, miksi Englannin hallitus juuri tänä aamuna on ostanut kaikki yksityiset bentsiinivarastot. . . luulisin minä valtion hallussa ennestäänkin jo olevan tarpeeksi paljon bentsiiniä.

Kokko kävi äkkiä tarkkaavaiseksi.

— Tarkoitatko että. . . oh ei, sehän olisi lapsellista.

— Te olette sellainen salapoliisi-sielu, — huomautti ruhtinatar puolittain ylenkatseellisesti. Mutta äkkiä hänkin näytti rupeavan ajattelemaan.

— Joka tapauksessa on San Fransiscon kirjeenvaihtajan sähkösanoman loppu hieman omituinen. Hänhän suorastaan toivoo, että yrityksemme epäonnistuisi.

Kokko kohautti olkapäitään.

— Kirjeenvaihtaja on amerikalainen. Englantilaiset ovat joka tapauksessa gentlemanneja.

— Mutta myöskin urheilijoita, ja urheilukysymyksissä sangen kateita.

Samassa tuli hovimestari luoksemme.

— Herrat hakevat poliisimestaria, eikö totta?

— Me odotamme häntä.

— Siinä tapauksessa saan ilmoittaa, että herra poliisimestari juuri palasi kotiinsa.

— Palasi kotiin? Tarkoitatte kai, että hän on juuri lähdössä ulos, sillä hän nukkui vielä hänen luonaan käydessämme.

Hovimestari hymyili.

— Ei, kyllä hän palasi juuri kotiin. Hän on tavallisesti hyvin aikaisin ylhäällä ja käy tähän aikaan usein tapaamassa kuvernööriä.

Lähdimme siis puhuttelevaan poliisimestaria, joka ilmeisesti oli hyvin hämillään.

Kokko toimitti esittelyn, ja esitti jälleen ruhtinataren minun vaimonani.

Ruhtinatar heitti minuun omituisen katseen, jonka merkityksestä en päässyt selville. Mutta en ennätänyt sitä kauan pohtiakaan, sillä sain muuta ajattelamista.

Kysymykseemme eikö Englannin hallitus mahdollisesti voisi varastoistaan luovuttaa meille bentsiiniä, vastasi poliisimestari jyrkästi kieltäen. Laivasto

ja kaupungin suuri laivatelakka tarvitsisivat välttämättömästi kaiken.

Mutta saisivathan ne kuinka paljon tahansa uutta muualta. Me sitä vastoin tarvitsisimme välttämättömästi bentsiiniä juuri nyt.

Poliisimestari selitti jälleen hyvin jyrkästi, että pyyntöömme suostuminen ei voinut tulla kysymyksenäkään.

Päätimme koettaa onneamme kuvernöörin luona.

Tämä, joka muuten oli täydellinen gentlemanni, hymyili tuskin huomattavasti, kuultuaan pyyntöämme, ja vastasi siihen kieltävästi. Englanti tarvitsi välttämättömästi kaiken bentsiininsä itse. J. n. e.

Ruhtinatar punastui suuttumuksesta.

— Mutta mihin se kaikki tarvitaan, hyvä herra? Saattehan te muutaman päivän perästä uutta.

Mutta kuvernööri kohautti olkapäitään.

— Olen saanut määräyksen ostaa kaiken bentsiinin, mutta jos haluatte, voin teidän vuoksenne ehdottaa asianomaiselle ministeriölle, että saisin luovuttaa tarvittavan bentsiinimäärän teille . . . mahdollisesti voitte parin viikon perästä saada myöntävän vastauksen.

Samassa astui sisään joku virkamies, joka nähtävästi ei tuntenut meitä, sillä läsnäolostamme huolimatta hän suoraa päätä kääntyi kuvernöörin puoleen.

— Satamaan on eilen saapunut italialainen höyrylaiva „Barcelona“, jossa on suurehko bentsiinilasti. Ostammeko senkin, vai kuinka?

Emme jääneet odottamaan kuvernöörin vastaus-
ta, vaan hypähdimme kuin raketit ylös, sanoimme nopeasti jäähyväiset kuvernöörille, joka turhaan koetti saada meitä hetkeksi malttamaan mielemme, hyppäsimme automobiiliin ja ajoimme täyttä vauhtia satamaan.

Matkalla päätimme, että ruhtinatar ja minä heti pyrkisimme „Barcelonalle“ ostamaan bentsiiniä, ja että ohi ajaessamme jättäisimme Kokon alukseemme, jotta kapteeni Alankokin pääsisi hieman kaupunkia katselemaan.

Satamatorille tullessamme huomasimme, että alukseemme ympärille oli kertynyt melkoinen ihmisjoukko, joka näytti olevan valmis puoliväkisin tunkeutumaan koneeseemme, sitä lähemmin tarkastelemaan, huolimatta kapteeni Alangon kirouksista ja uhkauk-

sista. Etenkin joukko aluksen ympärillä tungskelevia amerikkalaisia näytti kovin innostuneelta.

Kun automme raivasi itselleen tien“ väkijoukon läpi, kuului siitä tyytymätöntä mutinaa, mutta Alan-ko huusi jo kaukaa:

— Sepä hyvä, että tulitte, pojat! Minä rupesin jo olemaan helisemässä näiden lurjuksien kanssa. En käsitä, mitä he oikein tahtovat. Enkä ymmärrä, mistä tämä voimakas bentsiinin haju on kotoisin.

Samassa oli Kokko salamannopeasti kiivennyt koneeseen ja palasi hetken kuluttua takaisin taluttaen korvasta vinosilmäistä kiinalaista, joka surkean näköisenä irvisteli, kädessään pieni pora eli näveri.

— Katsokaapa, mitä minä löysin. Tämä nuorukainen oli Alangon huomaamatta päässyt kapuamaan koneeseen ja oli juuri saanut kaivetuksi pienen reiän bentsiinisäiliöön, kun minä tulin ja tein hänen yrityksestään lopun. Siitä se bentsiinin haju johtui. Tässä saatte miehen takaisin!

Näin sanottuaan Kokko heitti kiinalaisen suin päin väkijoukkoon, joka ilmeisesti hieman nolostui. Mutta Kokko palasi takaisin täyttämään miehen teke-
mää reikää.

Me, nimittäin ruhtinatar ja minä, kiirehdimme satamasillalle. Saimme siellä pian käsiimme pienen moottoriveneen, jonka malaijilainen kapteeni suostui viemään meidät „Barcelona“-laivalle, minkä musta kylki näkyi vähän etäämpänä.

Sivumennen panin merkille, että samaan aikaan kun meidän veneemme lähti liikkeelle, irtautui satamalaiturista toinenkin moottorivene, sen perässä seisoj pitkä, lihava herra, joka kärsimättömästi hui-toi käsillään. Alussa en kuitenkaan kiinnittänyt siihen suurtakaan huomiota, vaan katselin satamassa vallitsevaa tavattoman vilkasta liikettä — satama on brittein valtakunnan kaikkein suurimpia — samalla kun melkoisen mustasukkaisena panin merkille, kuinka mielenkiintoisena ruhtinatar katseli malaijikapteenimme puolialastonta, kiiltävää, komealihaksista ruumista. Mutta pian huomasin, että toinen moottorivene piti itsepäisesti samaa suuntaa kuin meidänkin aluksemme.

Huomautin asiasta seuralaiselleni, joka kuitenkin arveli, että se riippui pelkästä sattumasta.

Mutta lopputulos oli joka tapauksessa se, että samaan aikaan kun me oikeanpuoliselta kyljeltä ka-

pusimme ylös „Barcelonaan“, ilmestyi siihen vasemmalta kyljeltä edellämainittu pitkä, lihavahko herrasmies.

Samaan aikaan me kaikki kysyimme laivan kapteenia, samaan aikaan löysimme hänet, ja samaan aikaan tiedustelimme häneltä, möisikö hän bentsiiniä.

Kernaasti, bentsiini oli laivayhtiön omaa ja tuotu myytäväksi.

Kuinka paljon hänellä oli sitä?

Kapteeni mainitsi määrän.

Ruhtinatar selitti, että me emme tarvinneet niin paljon, vaan ainoastaan kymmenennen osan siitä. Kaiketikin kapteeni suostuisi myömään mainitun erän meille?

— Kyllä, kernaasti, niin kauniille ja nuorelle signoralle. Kunhan vain sovittiin hinnasta.

Mutta se lihavahko herrasmies sitävastoin halusi ehdottomasti ostaa koko lastin. Hän tarvitsi kaiken bentsiinin välttämättömästi, v ä l t t ä m ä t t ö m ä s t i, eikä voinut luovuttaa siitä meille mitään. Ellei hän saisi kaikkea, ei hän huolisi tavarasta ollenkaan.

Kapteeni raapi korvansa taustaa.

Herrasmiehen tarjous oli erittäin edullinen, siihen

siis melkein täytyi suostua . . . mutta toisaalta oli kovin ikävä loukata nuorta, kaunista signoraa, joka ilmeisesti kovin tarvitsi bentsiiniä. Oliko signora ehkä naimisissa . . . ?

Ei, eihän toki, ei vähääkään.

Kapteenin kasvot kirkastuivat.

Signoran seurassa oleva herrasmies oli siis signoran veli?

Veli? Niin, luonnollisestikin herrasmies oli signoran veli.

Tämä ratkaisi asian. Ja kun me, taikka oikeastaan ruhtinatar, vielä olimme lyhyesti kapteenille selittäneet, mihin me niin välttämättömästi tarvitsimme bentsiiniä, oli kapteenin kanta aivan selvä, ja hän vakuutti pyhän neitsyen ja kaikkien pyhimysten nimesä, että vaikka hän ei saisi jäännösbentsiinistä myydyksi pisaraakaan ja vaikka hänen täytyisi sen johdosta ottaa ero virastaan ja ruveta kerjäämään eikä enää koskaan saisi syödä suupalaakaan, niin kaunis signora sittenkin saisi haluamansa määrän bentsiiniä. Mutta hän toivoi hartaasti, että signora ja hänen veljensä olisivat niin kovin armollisia ja soisivat signoran nöyrimmälle palvelijalle sen katoamattoman

ja ansaitsemattoman ja ennenkuulumattoman kunnan, että suvaitsisivat juoda lasin viiniä laivalla.

Emme tietystikään voineet kieltäytyä.

Mutta se lihavahko herrasmies hymyili hieman, kun hän kohteliaasti ja ilman vihatuksen ilmettämään kasvoillaan nosti meille lakkiaan hyvästiksi.

Viini oli hyvää, kapteeni oli kohtelias, ja ruhtinatar . . . niin, ruhtinatar palkitsi kapteenin ystävällisyyden niin hurmaavilla hymyilyillä ja sellaisilla katseilla, että minä olisin niiden hinnasta ilmaiseksi antanut koko laivan lasteineen päivineen, jos se olisi ollut minun vallassani, enkä rajoittunut luovuttamaan muutamia vaivaisia tuhansia kiloja bentsiiniä hyvästä maksusta.

Mutta kun puolen tunnin kuluttua kapteenin saatamana astuimme laskuportaita alas, mennäksemme moottoriveneeseemme, odotti meitä ikävä yllätys.

Portaiden viereen laski juuri moottorivene, josta nousi ylempänä mainittu lihavahko herrasmies, mukanaan pari virkamiehen näköistä henkilöä sekä kolme poliisikonstaapelia.

Toinen virkamiehistä tervehti meitä ja ilmoitti, että hänen brittiläisen majesteettinsa hallitus oli otta-

nut koko „Barcelona“-laivan bentsiinilastin takavarikkoon.

— Kuinka pitkäksi aikaa?

— Toistaiseksi!

Kapteeni kiroili, ruhtinatar polki pikku jalkaansa laivan kanteen, ja minä rupesin itsekseni aprikoimaan, paljonkohan saisin rangaistusta, jos työntäisin herrasmiehen seurueineen mereen.

Mutta silmäys poliisien tukeviin vartaloihin ja vaarallisilta näyttäviin aseihin palautti minussa heti kunnioituksen lakia kohtaan.

Sanoimme siis kapteenille jäähyväiset, tehden hänelle samalla silmäniskuilla ymmärrettäväksi, että emme olleet vielä luopuneet kaikesta toivosta, ja astuimme alas veneeseemme, tervehdittyämme herrasmiestä ja hänen tovereitaan niin kylmästi, että luulomme mukaan heidän piti muuttua jääkimpaleiksi.

Mutta heillä näkyi olevan paksu nahka, sillä meidän äänetön mielenosoituksemme ei vaikuttanut heihin vähääkään.

Palatessamme lentoaluksemme luo näimme siihen johtavien portaiden alapäässä pienen, vinosilmäisen, ulkonäöstä päättäen japanilaisen herrasmie-

hen, joka käsivarsillaan ja käsillään teki eleitä, mitkä osoittivat tai ainakin olivat tarkoitetut osoittamaan, että hän pyrki alukseemme. Ja portaiden yläpäässä seisoj kapteeni Alanko suuttuneen näköisenä, revolveri ojossa, tehden muutenkin esiintymisellään selväksi, että „pääsy. kielletty“. Muu katselijajoukko oli vetääntynyt etäämmälle ja seurasi uteliaana tapausten kehitystä.

Kokko istui kannella paitahihassillaan ja söi appelsiineja, joiden kuoria hänen ympärillään jo oli koko joukko taiteellisessa epäjärjestyksessä.

— Kuinka kaunis idylli! — nauroi ruhtinatar.

Nähdessään meidän lähestyvän alusta japanilainen kääntyi puoleeni ja puoliksi kuiskasi minulle jotakin.

Mutta hänen taitonsa puhua ja minun taitoni ymmärtää englanninkieltä olivat molemmat varsin puutteelliset, enkä minä käsittänyt hänen puheestaan sanaakaan, vaan käännysin mennäkseni.

Mutta silloin ruhtinatar tuli luoksemme, kysyi jotakin mieheltä englanninkielellä, mies kuiskutti hänen korvaansa jotakin, josta minä ymmärsin vain sanan „bentsiini“ — ja seuraus oli, että ruhtinatar mel-

kein tuuppasi pikku japanilaisen alukseemme.

Siellä oli meidän aluksi kestettävä tovereittemme toimeenpanema ankara kuulustelu.

Miksi me olimme viipyneet näin kauvan ja jättäneet toverimme kansan pilkalle alttiiksi keskelle toria hirveään kuumuuteen? (Kello rupesi olemaan 12 päivällä, ja kuumuus oli todellakin sietämätön.) Missä viipyi bentsiini, jota meidän tuli hankkia, sillä olimme jo seisoneet lähes kolme tuntia? Ja lopuksi — miksi olimme ottaneet tuon vinosilmän mukanamme alukseemme pyhitetylle alueelle?

Molempiin ensimmäisiin kysymyksiin vastasin minä, ja valehtelin jos sanoisin, että toverini erikoisemmin ilostuivat vastauksistani.

Kolmanteen kysymykseen vastasi neitosemme. Hän sanoi ainoastaan kolme sanaa, mutta muuta ei tarvittu. Hän sanoi nimittäin lakoonisesti:

— Japanilaisella on bentsiiniä.

Ja sitten japanilainen selitti huonolla englanninkielellä asiansa.

Tehdäkseen aiotun lentomatkamme maan ympäri mahdottomaksi ja säästääkseen kunnian siitä englantilaisille tai amerikalaisille urheilijoille olivat eräät

urheilijapiirit Singapurissa ostaneet kaiken kaupungissa olevan bentsiinin. Mukana hommassa olivat olleet myöskin kuvernööri ja poliisimestari, mutta eivät viran puolesta, vaan täysin yksityisinä henkilöinä. Hän, japanilainen kauppias Ku-ku-ma, oli kuullut juonesta, ja kun hänellä sattumalta oli bentsiiniä tiedossa, oli hän kiirehtinyt tarjoamaan meille palveluksiaan — hänellä ei ollut mitään lentoretkemme menestymistä vastaan, päinvastoin hän halusi meitä kaikin tavoin auttaa, sillä olimmehan mekin suomalaisina osaksi mongooleja, siis tavallaan sukulaisia.

Olimme kuin puusta pudonneita. Olivatpa nuo urheilijat rohkeata väkeä!

— Mutta entä virkamiehen kysymykset kuvernöörille tämän luona käydessämme?

— Virkamies kuului joukkoon.

— Entä sitten virkamiehet ja poliisit, jotka tulivat laivalle takavarikoimaan bentsiiniä?

Japanilainen hymyili:

— Virkamiehet olivat oikeita, herrasmies oli oikea, poliisit olivat oikeita, mutta paperi, joka heidän piti esittää takavarikon tueksi, ei ollut oikea. He luottivat kuitenkin siihen, että te ette asiakirjan oikeellisuutta

asettaisi kysymyksenalaiseksikaan.

Kapteeni Alanko oli ensimmäinen, joka sai puhe- lahjansa takaisin.

— Ovatko teidän tietonne sitten aivan varmasti oikeat ja luotettavat?

Japanilainen hymyili uudestaan:

— Ehdottomasti. Asiasta puhutaan kaupungilla aivan yleisesti.

— Sittenhän ei tarvita muuta kuin että menemme „Barcelonalle“ ja ostamme tarvittavan määrän.

Silloin japanilainen lakkasi hymyilemästä.

— Sitä minä herrojen sijassa en tekisi, — sanoi hän. — Englantilaiset ovat itsepäistä ja rohkeata väkeä, ja jos he huomaavat, että te aiotte väkisin toteuttaa aikomuksenne, voitte olla varmat siitä, että he panevat kovan kovaa vastaan. Se on heille sitäkin helpompaa, kun viranomaiset ainakin vaiti ollen ovat heidän puolellaan.

Ja mitä syytä olisi yrittää väkisin ostaa bentsiiniä, kun kerran voimme saada sitä rajattomat määrät häneltä, japanilaiselta!

Se oli totta se.

— Kuinka pian voisimme saada bentsiinin tänne?

Bentsiini ei itse asiassa ollut Singapurissa, vaan Borneon etelärannalla. Täältä Singapurista saisimme ainoastaan sen verran, että voisimme lentää Borneoon, mutta tuotakaan määrää ei alukseen voitaisi toimittaa ennen pimeän tuloa, jotta vastustajamme eivät tietäisi ruveta epäilemään ja olisi varuillaan.

— Pitkähkö matka bentsiinin varastopaikkaan Borneolla on?

— Noin puolitoistatuhatta kilometriä.

Kokko laski itsekseen.

— Meidän nykyinen varastomme riittää lentoon sinne, ellei tule kovin kova vastatuuli, — sanoi hän sitten.

— Mutta entäpä jos tulee vastatuuli? — huomautti japanilainen.

— Silloin putoamme mereen tai Borneon sisämaahan, — vastasi Kokko.

Japanilainen pudisti päätään.

— Meressä on märkä olla, ja kansa Borneon sisäosissa on ihmissyöjiä. Mieluummin koetan sittenkin toimittaa teille varastonne lisäykseksi muutamia tuhansia kiloja. Riittääkö kolmetuhatta kiloa?

— Mainiosti.

Japanilainen kääntyi mennäkseen.

— Bentsiini on täällä puolen tunnin kuluttua. Lähdette heti lentoon. Otatte minut mukana Borneolle. Saatte siellä loput ja maksatte käteisellä. Onko asia selvä?

— On, — vastasimme kaikki, pikku japanilainen kapusi nopeasti alas aluksestamme ja hävisi pian väkijoukkoon.

Kokko hymyili hieman:

— Me saamme bentsiiniä, japanilainen saa rahaa. . . mutta kuinka käy ystävällisen italialaisen laivurimme? Hän ei siis saa tavaraansa kaupaksi laisinkaan.

Sama ajatus askarteli minunkin aivoissani, joissa hiljalleen rupesi kypsymään joku suunnitelman tapainen.

Mutta ruhtinatar ennätti ennen.

— Me menemme laivalle ja ilmoitamme, että takavarikko on laitton. Kapteeni hakee silloin käsiinsä kanssamme kilpailleen herrasmiehensä. Herrasmies koettaa uudestaan ostaa tavarat, kun hän ei voi sitä väkijoukolla pidättää. Hän tarjoaa suuren hinnan. Me tarjoamme vielä suuremman. Hän korottaa edel-

leen tarjoustaan. Me luovumme kilpailusta. Herrasmies saa bentsiinin. Kapteeni saa rahat. Me poistumme laivasta . . . ja lennämme Borneoon.

— Ellei tuo ollut viisaasti ajateltu, niin sitten ei mikään! — julisti vihdoinkin Alanko ihailleen, Kokon säestäessä häntä.

Minä en sanonut mitään, sillä samantapainen juoni oli juuri syntynyt minunkin päässäni.

Ruhtinatar naurahti:

— Oh, ei se ollut mitään viisasta, — sanoi hän. — Se oli vain juonikkaasti ajateltu . . . ja sellaisessahan me naiset olemme mestareita. Mutta juonen suorittamisessa on yksi vaikeuskin, nim. saada se pitkähkö, lihavahko herrasmies käsiin.

Mutta ei edes siinäkään suhteessa meille ilmaantunut vaikeuksia. Saatoimme selvästi havaita, että meitä pidettiin silmällä, sillä tuskin viisi minuuttia sen jälkeen kuin ruhtinattaren kanssa olimme astuneet veneeseen, palataksemme vielä kerran „Barcelonalle“, näimme satamalaiturin kyljestä irtautuvan toisen veneen, jonka perässä herrasmiehemme istui.

— Mies luultavasti epäilee, että meidän puoleltamme on asiassa koira haudattuna, — hymyilin mi-

nä.

— Mutta varmaankaan hänellä ei ole aavistustakaan siitä, kuinka suuresta koirasta nyt oikeastaan on kysymys, — vastasi ruhtinatar.

Saavuimme laivalle niin paljon ennen herrasmiestä, että parahiksi ennätimme kertoa kapteenille asian todellisen laidan ja uskoa hänelle suunnitelmamme.

Kapteeni näytteli osaansa hyvin.

Tulipunaisena kasvoiltaan hän kädet nyrkissä meni herrasmiestä vastaan ja päästi ilmoille sellaisen kiroustulvan, että luulisin sitä manalassakin käytettävän vain juhlatilaisuuksissa.

Herrasmies hymyili rauhallisesti ja tarjosi tavaraa vussin hinnan.

Me korotimme.

Herrasmies korotti taas.

Me korotimme myöskin.

Vihdoin, kun tavara oli kolminkertaisessa arvossaan, huokasin minä syvään ja luovuin kilpailusta.

Herrasmies hymyili voitonriemuisesti ja kirjoitti kapteenille maksuosoituksen tavarann hinnasta.

Kapteeni heitti meihin katseen, jonka piti osoittaa

sääliä ja pahaa omaatuntoa meidän pettämistemme johdosta ja johon me vastasimme mahdollisimman nyreällä ilmeellä.

Ja siten oli huutokauppa loppunut, ja me poistuimme laivasta, ruhtinattaren kuitenkin sitä ennen pistettyä salaa kapteenin kouraan muutamia mukanaan tuomia taateleita.

Poistuessamme tervehti herrasmies meitä hyvin kohteliaasti. Ilmeisesti hänellä oli paha omatunto menettelynsä johdosta. . .

— Sota on sotaa, — sanoi hän painokkaasti.

— Niin on, — sanoin minä vielä painokkaammin, niin että herrasmies hämmästyneenä jäi miettimään, mitä minä noilla sanoillani lienen tarkoittanut.

X.

Lähellä kuolemaa.

Japanilainen bentsiineineen ei ollut vielä saapunut, kun palasimme alukseemme.

Neitosemme huomautti silloin, että voisimme käyttää aikaamme kaupungissa parempaankin kuin istua koneessamme syömässä appelsiineja. Mehän voisimme esim. lähettää sähkösanoman matkastamme Suomeen... ja pitäisihän meidän ostaa hieman tropiikeissa käytettävää vaatevarastoakin itsellemme.

Alanko ja minä kannatimme häntä, mutta Kokko oli laiska.

Kokko selitti, ettei hän tällaisessa kuumuudessa suinkaan aikonut liikahtakaan paikaltaan, ja arveli, että kohta ilmaan noustuamme jälleen saisimme viileätä, niin että kalliit tropiikkivarustukset eivät olleet lainkaan tarpeellisia.

Mutta me muut pysyimme päätöksessämme, ja niinpä sovittiin, että Kokko jäisi alusta vartioimaan, sillä välin kun me menisimme kaupungille. Mutta viimeistään kello yksi piti kaikkien olla takaisin palaneita.

Ennen lähtöämme kutsui neitosemme minut ka-

juuttaan, istuutui sohvalle, hengähti syvään, punastui ja näytti poveaan:

— Tiedätekö, mitä minulla on täällä?

Ja vastaustani odottamatta hän veti esille joukon koruja, jotka vielä tuntuivat lämpimiltä suloisen kätkönsä jäljillä, ja ojensi ne minulle.

En tosin ole mikään jalokivien tuntija, mutta ymmärsin sentään heti, että nämä kivet olivat hyvin arvokkaita. En kuitenkaan ollut halukas rupeamaan niitä sen lähemmin tarkastelemaan, vaan ojensin ne neitoselle takaisin.

— Ei, minä tahdon että te tarkastatte ja arvioitte ne, — sanoi hän.

— Mutta miksi...? — kysyin minä.

— Niin... katsokaas... asianlaita on se... että kun lähdimme Kristianiasta... oli minulla ainoastaan vähäsen rahaa mukani... ja nyt minä tahtoisin kysyä... ettekö te... näiden korujen tarjoamaa vakuutta vastaan... lainaisi minulle... Minun pitäisi ostaa itselleni vähäsen vaatteita.

Tytön ujous hänen lainaa pyytäessään oli kerrassaan liikuttava. Näki selvästi, ettei hän ollut tottunut sellaisia pyyntöjä tekemään, ja minä tietysti iloiten

annoin tytölle hänen haluamansa määrän.

Kun me sitten valmistauduimme lähtemään aluksestamme, pidin itsestään selvänä, että tyttö ottaisi minut kavaljeerikseen. Mutta tyttö pisti kätösensä kapteeni Alangon kainaloon, hymyili viehkeästi ja sanoi:

— Eikö totta, kapteeni Alanko, te tulette nyt minun turvakseni kaupungille? Insinööri Korppi haluaa varmaankin kulkea omilla asioillaan.

Lienen näyttänyt jokseenkin ällistyneeltä, sillä se-
kä kapteeni Alanko että neitonen hymyilivät hieman astuessaan alas aluksesta; ja Kokko sanoi puoliksi ivallisella, puoliksi leikillisellä äänellä:

— Tuolla Alangolla näkyy olevan hyvä onni naismaailmassa. Tyttö on varmastikin ihan korvia myöten rakastunut häneen.

Mutta minua ei Kokon mielipide tytön tunteista huvittanut, ja senvuoksi käänsin jokseenkin tylästi Kokolle selkäni, astuin alas koneesta, otin automobii-
lin ja ajoin kaupunkia katselemaan.

Singapur on aika suuri kaupunki, sillä siinä on noin 500,000 asukasta, kaikkia maailman kansallisuuksia, mutta eniten ehkä kuitenkin kiinalaisia. Nai-

sia on kaupungissa vähän, noin 30 prosenttia koko asukasmäärästä, eikä heitä paljon näkynytkään liikkeellä.

Kaupunki on noin 10 km pitkä, sijaiten pitkin joen rantaa, jossa eri kansallisuuksilla on kullakin oma korttelinsa. Kaupungin satama on suuri ja erittäin vilkasliikkeinen — varmaankin maailman vilkasliikkeisimpiä —, ja meidän siellä käydessämme oli siellä melkein kaikkien kansallisuuksien laivoja, etupäässä kuitenkin englantilaisia.

Kadut olivat näin keskipäivällä puolittain tyhjät kuumuuden vuoksi. Etenkin eurooppalaisia, joita siellä kuitenkin asuu noin 10,000 henkeä, oli ainoastaan vähän liikkeellä.

Ajellessani katuja näin erään vaatetavarakaupan ja poikkesin sisään ostamaan ei ainoastaan itselleni, vaan vieläpä Kokollekin täydellisen tropiikkivaruksen. Kaupan vinosilmäinen, pitkäpalmikkoinen kiinalainen omistaja hykersi tyytyväisenä käsiään minun poistuessani. Nähtävästi oli kauppa ollut edullinen hänelle.

Aluksemme luo palatessani olivat neitonen, Alan-ko ja japanilainen jo saapuneet. Mutta bentsiiniastioi-

ta ei näkynyt missään.

Kavuttuani alukseen sain selityksen.

Bentsiini oli kyllä kahden, torin laidassa eräässä katoksessa olevan elefantin selässä valmiina lastattavaksi, mutta sitä ei uskallettu ottaa laivaan ennenkuin aivan viimeisellä hetkellä, jotta vartijamme eivät rupeaisi epäilemään mitään ja yrittäisi estää matkaamme. Ja nyt oli niin hullusti, että me olimme laskeneet maihin hieman taitamattomasti. Olimme nim. joutuneet keskelle toria, ja siitä seurasi, ettei kenttää ollut edessämme eikä takanamme riittävästi koneen lentoon-kohoamiselle. Meidän täytyi siis välttämättömästi saada aluksemme siirretyksi torin toiseen päähän, ennenkuin voisimme yrittää lentoon nousemista — ja lentoon yrittäessämme torin piti olla tyhjä, jotta emme ajaisi ihmisten yli.

Mutta helpostihan aluksemme saattoi omalla konevoimallaan siirtyä torin toiseen päähän.

Niin, mutta koneiden käyntiinpano saattoi herättää epäilyksiä. Ja sitäpaitsi aluksen kääntäminen miesvoimalla torin toisessa päässä tulisi hyvin rasakaaksi.

Silloin johtuivat mieleeni elefantit.

— Mitäpä muuta kuin panemme elefantit vetämään aluksemme takaperin torin toiseen päähän, siirrämme sieltä sitten nopeasti bentsiinilaatikot alukseemme . . . ja sitten nousemme ilmaan.

Onneksi meillä oli mukanamme soveliaita köysiä, joista laitoimme väliaikaiset valjaat elefanteille — ja sitten siirsi yksi maailman kaikkein vanhimmistä kulkuneuvoista maailman nuorimman kulkuvälineen torin toiseen päähän.

Bentsiiniastioiden siirto kävi yhtä mukavasti.

Ja oli meillä muutenkin onni mukanamme, sillä katsellessamme sitten aluksestamme toria näimme, että se oli melkein tyhjä ihmisistä — kaikki olivat nim. seuranneet mukana ihmetellen että elefantit kuljettivat meidän alustamme.

Nyökäytimme toisillemme ymmärtäen päättämme, Alanko astui muina miehinä ohjauslaitteeseen, Kokko ja minä häärasimme koneiden luona — ja panimme ne yhtäkkiä käymään täydellä voimalla.

Muutamia ihmisiä kaatui, toiset huusivat ja kiroilivat, taisivatpa jotkut juosta perässämme — mutta kone kiiti tasaisesti pitkin sileätä toria ja nousi ilmaan jo hyvän joukon ennenkuin olimme tulleet sen

toiseen päähän.

Kello oli silloin 1 päivällä. Olimme viipyneet Singapuriin neljä tuntia.

Hurrasimme ja heilutimme hattujamme jäähyväisiksi.

Mutta torille jääneet vastasivat hyvin laimeasti. Ainoastaan molemmat elefantit nostivat kärsänsä ylös, luultavasti oudoksuen bentsiinin hajua, ja lasivat ilmoille muutamia töräyksiä, ikäänkuin jäähyväisiksi.

Lensimme jotakuinkin matalalla, voidaksemme ihailla allamme olevaa maisemaa, ja siitä johtui, että kannella, hurjasta viimasta huolimatta, oli sangen suloinen olla, ei tuntunut liian kylmältä eikä liian lämpimältä, vaikka olimme tavallisissa pukimissamme.

Pikku japanilaisemme oli ihastunut. Joka paikkaa hän tarkasteli ja kaikkea hän kyseli. Mutta hän oli teräväjärkinen mies, niin että hänen opastamisensa ja neuvomisensa oli suorastaan nautintoa.

Tultuamme meren selälle kapteeni Alanko kysyi, missä päin japanilaisemme bentsiininivarasto oli.

— Borneon etelärannikolla, likellä Bjaudermasiin kaupunkia.

— Mutta entäpä jos englantilaiset tai amerikalaiset tekevät sielläkin meille esteitä?

— Eivät tee. Borneon etelärannikko ja Bjaudermassin kuuluvat Hollannille. Sitäpaitsi ei heillä ole aavistustakaan varastosta.

— Kuinka niin? Varastohan on aika suuri, ja kaikki varastot ovat kaiketikin täytynyt ilmoittaa hallitukselle.

Japanilainen hymähti.

— Niinpä kyllä. . . mutta tämä varasto on salainen.

— ???

— Asianlaita on se, että koko varasto hankittiin maailmansodan alussa saksalaisten vedenalaisten tarpeiksi ja kätkettiin huolellisesti. Sodan lopuessa nämä vedenalaiset eivät vielä olleet ennättäneet käyttää koko varastoa. . . ja juuri tuon käyttämättömän jäännöksen saisimme nyt me.

— Mutta teidän olette japanilainen. Ja Japani ja Saksahan olivat sodassa keskenään. . . miksi Te autoitte isänmaanne vihollisia?

— Minun, samaten kuin melkein koko kansanikin myötätunto oli Saksan puolella. Ainoastaan valtiollisista syistä teimme pienen, sotilaallisen kävelyretken

sitä vastaan. Omatuntoni ei siis laisinkaan minua soimannut auttaessani saksalaisia. Ja sitäpaitsi. . . kauppa on kauppaa.

Olimme jo jonkun aikaa lentäneet meren yläpuolella. Mutta minkälaisen meren!

Sinisenvihreänä, syvänä ja kauniina se aaltoili alamme. Sen pinnalla näkyi yhtenään aluksia, milloin uljaita sotalaivoja, milloin komeita matkustajahöyryjä, milloin raskaassa lastissa puhkuvia kuormalaivoja, milloin taas keveästi sen loivilla laineilla tanssivia purjealuksia. Kaikkialla oli elämää ja hyörinää.

Usein sivuutimme tai lensimme yli saarien, joilla kasvavien palmujen solakat rungot ylpeästi kohoivat taivasta kohti. Palmu kasvaa ainoastaan likellä vesiä hyvin kuumassa ilmastossa, jossa aurinko aina paistaa. Senvuoksi sanotaankin, että sillä on „juuri vedessä, latva tulessa“.

Ihailtuamme aikamme tätä kaikkea, menimme pukeutumaan tropiikkihiihtimeen.

Minä totesin, että miehen tropiikkihiihtimeen kuuluu hattu, paita ja housut.

Ja neitosemme totesi, että naisen tropiikkihiihtimeen kuuluvat jonkunlaiset uimapukua muistuttavat ruu-

miinmukaiset trikoot, aluspuku sekä hame ja pusero.

Sitäpaitsi tietysti sukat ja kengät.

Hetkisen lennettyämme japanilainen ehdotti, että kääntäisimme suunnan enemmän itään ja lentäisimme Borneon keskiosan yli. Vieraamme perusteli tätä pyyntöään sillä, että siten edistäisimme tiedettä, kun näet Borneon sisäosat ovat täydellisesti tuntemattomat.

— Mistä se johtuu . . . ? Onhan saari jo kauvan ollut europalaisten hallussa!

— Pääsy sisäosiin on hyvin vaikea. Jokia myöten ei pääse pitkälle, sillä ne ovat hyvin koskisia. Ja maata myöten kulkeminen on sangen työlästä aarniometsän suunnattoman tiheyden tähden, sekä sitäpaitsi äärettömän vaarallista tiheiköissä lukuisasti liikuskelevien metsän petojen ja ennen kaikkea alkuasukkaiden vuoksi, joiden nuolissaan käyttämä myrkky on melkein ehdottomasti tappavaa.

Päätimme sitäkin mieluummin muuttaa suuntaa, kun usein olimme itseksemme hävenneet sitä, että matkallamme saatoimme niin vähän tutustua niiden seutujen luontoon ja asukkaihin, joiden yli kuljimme. Ja tässähän meille sitäpaitsi tarjoutui hyvä tilaisuus

hyödyttää tiedettä.

Kello neljän aikaan iltapäivällä lensimme Kursingin eli Saravakin pienehkön rannikkokaupungin yli ja suuntasimme kulkumme saaren keskiosaan, vähän etelämmäksi Kapaas- ja Kutai-jokien lähteitä.

Lensimme mahdollisimman alhaalla komeiden aarniometsien, suurien heinäaavikoiden eli savanien, vuolaiden virtojen ja korkeiden vuorien yli. Mutta mitään tarkkaa kuvaa maisemasta emme voineet saada.

Japanilaisemme ehdotti silloin, että laskeutuisimme yöksi maahan ja jatkaisimme matkaa vasta seuraavana päivänä. Auringon laskettua kello kuusi illalla tulee melkein heti pimeä, ja jos pimeässä jatkaisimme lentoamme, emme saisi luonnosta edes sitäkään vähäistä käsitystä kuin päivällä.

Vaikka matkamme sillä tavoin pitenikin melkein puolella vuorokaudella, päätimme kuitenkin seurata neuvoa.

Vähää ennen auringonlaskua laskeuduimme alas eräälle tasaiselle, puuttomalle mäelle, josta oli melkoisen hyvä näköala ympäristöön. Paikka oli likellä aarniometsän reunaa ja siellä virtaavaa puroa.

Tropiikin metsissä alkaa elämä, kuten tunnettua, oikeastaan vasta illalla, ja jatkuu sitten aamuun asti, jotavastoin päivisin on niin kuuma, että mikään elollinen olento ei silloin kernaasti ole liikkeellä. Jos siis tahtoo tropiikin eläinmaailmaan tutustua, on paras olla liikkeessä yöllä.

Eikä liikkeessä oleminen sinä yönä pimeydenkään vuoksi ollut mahdotonta, sillä täysikuu paistoi kirkkaasti taivaalla.

Maihin laskeuduttuamme otimme senvuoksi kukin pyssymme — ruhtinatarta lukuunottamatta — japanilaisen jäädessä konetta vartioimaan, ja lähdimme katsomaan ympäristöä, kukin tahollemme. Aamulla sattuneen kohtauksemme jälkeen en uskaltanut toivoakaan, että neitosemme tulisi minun seurasani — mutta sen hän nyt sentään joka tapauksessa teki, ja kapteeni Alanko sai hyvin nolona mennä yksin omalle suunnalleen.

Kylläpä se metsä oli komeata, ja niin tiheätä, että sen läpi pääseminen oli hyvin vaikeata. Kirkkaassa kuutamossa tunsin betel- ja saago-palmujen korkeat rungot, joita kaikenlaiset liaanit verhosivat, bambu-ruo'ot ja pandanukset sekä kamferipuun. Puissa kii-

pesi kaikenlaisia apinoita, kuten orangutangi ja nenä-apina, ja olinpa kaukaa kuulevinani villi-elefantin töräyksiä ja banteng-härän kumean mylvinän. Tuntui oikein rauhoittavalta ajatella, että tiikeri ei viihdy Borneon saarella.

Kuljettuamme vähän aikaa puron vartta myöten tulimme pienelle, hiekkarantaiselle lammelle ja seisahduimme molemmat samaan aikaan, huudahtaen hämmästyksestä.

Lammen toisella puolella laski siihen pikku koski, jonka hyppelevät laineet kirkkaasti kimaltelivat kuumamossa — ja tämän kosken vieressä oli pieni, siro-muotoinen hindulainen temppeli. Menimme sitä lähemmin tarkastelemaan.

Temppeli oli ylellisen rikkaasti koristettu, mutta oli nähtävästi jo kauvan, kenties vuosisatojakin, ollut hoidotta ja hyljättynä, sillä sen muurit olivat kovasti rappiolla, pylväistä olivat monet luhistuneet, muurien halkeamissa kasvoi jättiläiskokoisia palmuja — ja palmu on, kuten tunnettua, verrattain hidaskasvuinen.

Keskellä temppeliä oli pilareiden ympäröimä kirkasvetinen allas, joka ympäristöineen muistutti hy-

vin paljon Alhambran kuuluisaa Leijonapihaa. Altaassa kasvoi suuria, valkokukkaisia vesikasveja. Vastapäinen seinä oli varjossa, niin ettemme voineet tarkasti nähdä, mitä siellä oli, mutta luulimme huomavamme, että siellä oli ruumis vedessä, joitakuuta kuvapatsaita, kädet kohotettuina taivasta kohti ikäänkuin rukoukseen. Vedellä altaassa oli tavallisen kylpyveden lämpöäärä.

Silloin sai neitonen onnettoman päähänpiston mennä uimaan altaaseen.

Koetin saada häntä luopumaan aikeesta, selittäen, ettemme voineet tietää, mitä vesihirviöitä altaassa uiskenteli, ja että paikka muutenkin oli hieman epäluotettavan ja kolkon näköinen.

Mutta neito oli taipumaton.

Kuu paistoi heleästi temppelin toiselle seinälle, suuret valkeat kukkaset kelluivat niin kauniisti veden tyynellä pinnalla, kaikki oli niin ihmeen runollisen näköistä — hänen täytyi muka välttämättömästi päästä uimaan. Ja mitä siihen tuli, että paikka saattoi olla vaarallinen, niin ei hän pelännyt lainkaan; minä tietystikin odottaisin temppelin ulkopuolella ja tulisin auttamaan jos tarvittaisiin.

Ja siihen se jäi! Sain kiltisti mennä ulos pitämään vartiota.

Aika kului kulumistaan. Minua rupesi odottaminen kyllästyttämään. Kerran olin kuulevinani heikon huudahduksen temppelistä, mutta kun huuto ei uudistunut, päätelin kuulleen väärin ja jatkoin rauhallisena vahdinpitoani.

Mutta kun olin odottanut arviolta puoli tuntia, rupesin toden teolla tulemaan hieman levottomaksi ja päätin mennä huomauttamaan neitoselle, että aika riensi.

Yskähdin siis, herättääkseni huomiota, ja astuin varovasti käytävään.

Ei kuulunut ääntäkään.

Menin altaan pilaristoon saakka. Siellä oli aivan hiljaista ja kuollutta. Neitonen oli jälkeä jättämättä kadonnut.

Taikka ei, ei sentään aivan jälkeä jättämättä, sillä lattialla oli pieni valkea kasa, ja kun menin sitä tarkastelemaan, näin että siinä oli neitosen vaatteet.

Tyttö oli siis kaikesta päättäen hukkunut lammikkoon — mutta ehkä hän vielä oli pelastettavissa.

Ei kulunut montakaan sekuntia, ennenkuin olin riisunut vähät vaatteeni ja uiskentelin altaassa.

Mutta vaikka vesi oli kristallinkirkasta ja pohjan saattoi joka paikassa helposti eroittaa, en löytänyt tytön ruumista.

Rupesin hakemaan sitä järjestelmällisesti, sukeltaen tuon tuostakin, mutta turhaan.

Vihdoin luulin huomanneeni, että varjossa olevalle seinälle oli, ylempänä mainitsemieni kuvapatsaiden viereen, ilmestynyt jotakin valkoista. Uin sinne, ja näin jotakin sangen omituista.

Neito oli siellä, riippuen yhteen sidotuista käsivarsistaan erään palkin varassa vedessä niin syvällä, että hänen suunsa oli vedenpinnan alapuolella, joten hän ei voinut päästää ääntäkään, mutta nenä millimetrin verran veden pinnan yläpuolella, niin että hän, kun vesi oli aivan tyyni, sentään saattoi hengittää.

Ja samalla tavoin sidottuina ja asetettuina riippui vedessä kolme tummaihoista ihmistä. . . samat, joita olimme luulleet kuvapatsaiksi.

Neitonen oli hengissä ja muuten ilmeisesti vahingoittumaton.

Koetin paljain käsin avata liaanit, joilla hänen kä-

tensä olivat sidotut, mutta turhaan.

Sain uida toiselle rannalle hakemaan veistä, jolla katkaiseminen sitten kävi helposti päinsä.

Pitäen neitoa poikkiteloin sylissäni uin hänen kanssaan toiselle puolelle, sillä hänen käsivartensa olivat niin puutuneet, ettei hän voinut tehdä niillä ainoatakaan uimaliikettä — ellei tuo hervottomuus ehkä johtunut liian voimakkaasta mielenliikutuksesta, jonka alaisena hän oli ollut.

Perille tultua hän heittäytyi hysteerisesti nyyhkyttäen permannelle. Kumarruin häntä rauhoittamaan ja kyselemään, miten hän oli joutunut sellaiseen omi-tuiseen seikkailuun.

— Ei, ei nyt, — nyyhkytti hän. — Kerron toiste tarkemmin. Nyt pian pois täältä. Mutta pelastakaa ensin ne muutkin!

Uin takaisin toiselle puolelle, kun samassa tunsin, että joku olento takaapäin heittäytyi päälleni ja painoi minut veden alle. Mutta samassa kuului kova pysynlaukaus, olennon ote heltisi, se suistui selästäni veteen, ja minä pääsin taas pinnalle.

Noustessani näin, että olento oli tumma-ihoinen mies, jonka ruumis, nähtävästi hengetönnä, samassa

vaipui veden alle.

Rannalla seisoj neitonen puoliksi puettuna, vielä savuava pyssyni kädessään.

Aioin palata, mutta hän viittasi minua jatkamaan.

— Kiirehtikää, kiirehtikää, — huusi hän.

Uin muiden vankien luokse. Ensimmäinen, jonka siteet katkoin, oli tumma-ihoinen, pitkäpartainen mies, pyöreä kuin porsas.

Hänen ruumiinsa oli aivan jäykistynyt, ja hän vaipui heti veden alle kun häntä kannattavat siteet olivat katkenneet.

Minä sain kannattamalla kuljettaa hänetkin toiselle puolelle, jossa neito, joka nyt oli täysin pukeutunut, heti rupesi hieromaan hänen käsivarsiaan.

— Siellä on lautta, — neuvoi neitonen hieroossaan. — Tuokaa loput sillä.

Jällellepääneet olivat vanha eukko ja keski-ikäinen nainen, molemmat tumma-ihaisia ja hyvin lihavia.

He olivat niin virkkuja, että saattoivat omin neuvoin kavuta lautalle, jollainen todellakin oli melkein heidän vieressään. Heidän toiselle puolelle saattamisensa oli helppo työ.

Autettuani naiset pois lautalta — se nuorempi oli

kuin itse äiti Luonto siroine, komeine vartaloineen —, rupesin pukeutumaan, ja olin juuri saanut itseni valmiiksi, kun ilmassa suhahti — ja minun vasempaan olkapäähäni iski nuoli.

Pelastamani musta mies syöksyi heti luokseni, tempasi nuolen irti, riisui takkini ja painoi huulensa haavalle.

Mutta neitosemme työnsi hänet hätäisesti pois.

— Jumalani, oliko se myrkytetty!? — huudahti hän ja painoi huulensa haavalle sekä rupesi intohimoisella voimalla imemään sitä.

Nuoli oli todellakin myrkytetty, sillä tunsin, kuinka jäseneni ensin veltostuivat, niin että jalkani eivät kannattaneet minua, vaan minä vaivuin lattialle, ja kävivät sitten jäykiksi. Mutta aistimeni toimivat edelleen täysin moitteettomasti, joskin kaikki, mitä tapahtui ympärilläni, tuntui kovin etäiseltä.

Tunsin, kuinka neitonen imi ja imi, kuinka hän lopulta lakkasi siitä, kuinka musta mies sitten pesi haavan huolellisesti altaan vedellä, pusersi siihen muutamia pisaroita nestettä taittamastaan, kaktukselta näyttävästä kasvista ja asetti sen jälkeen haavan päälle suuria, kosteita lehtiä.

Sitten he rupesivat innokkaasti viittomaan ruhtinattarelle, antaen hänelle kaikenlaisia merkkejä, osoitellen metsään päin, vetäen kättänsä kaulan yli, ikäänkuin kuvaten sen poikkileikkaamista ja koettaen tehdä ymmärrettäväksi, että meidän tuli kiireesti poistua paikalta.

Mutta ruhtinatar pudisti päätään ja viittasi minuun, osoittaakseen ettei hän voinut minua jättää.

Sitten musta mies ja vanhempi nainen keskustelivat hetkisen, tekivät vielä kaikenlaisia merkkejä käsillään, heittäytyivät maahan polvilleen, koettivat suudella ruhtinattaren hameen liepeitä . . . ja marssivat sitten rauhallisesti tiehensä.

Nuorempi naisista katseli hetkisen poistuvien jälkeen — nähtävästi hänellä oli hyvä halu seurata heitä — mutta näytti sitten muuttavan mieltänsä ja jäi meidän luoksemme.

Hetkisen seisoivat sitten molemmat naiset katsellen minua äänettöminä, kunnes musta nainen äkkiä näytti muistavan jotakin, juoksi laulan luo, veti sen minun kohdalleni ja viittoi ruhtinattarelle, että minut oli siirrettävä lautalle.

Kyöneleet silmissä ruhtinatar suostui, vaikka vas-

tahakoisesti, sillä hän ei ilmeisestikään käsittänyt, mitä se hyödytti.

Mutta musta ei tyytynyt, ennenkuin hän oli saanut ruhtinattarenkin lautalle ja kovasti peläten nostanut minun pyssynikin sille — ja sitten hän alkoi uuden työntää lauttaa samaa paikkaa kohti, jossa hän itse oli ollut vähää aikaisemmin sidottuna.

Ja katso! Muurissa oli matala tunneli, nainen työnsi lautan siitä sisään. . . ja hetken kuluttua lautta kेलui pikku lammikon pinnalla, kosken alapuolella.

Samassa suhahti nuoli sivutsemme ja upposi veteen.

Molemmat naiset rupesivat nyt kaikin voimin kuljettamaan lauttaa lammikon toista rantaa kohti josta puro alkoi, musta työntäen sitä vedestä takaa, valkoinen molemmilla käsillään meloen sitä.

Vielä pari nuolta suhahti ohitsemme, mutta sitten olimme joko päässeet nuolen kantaman ulkopuolelle tai olivat ampujan nuolet loppuneet. . . joka tapauksessa saimme lopun matkaa kulkea rauhassa.

Vähäsen matkaa puroa melottuamme kuulumme pari laukausta sieltä päin, missä arvelimme aluksemme olevan. Neitonen tarttui pyssyyn ja ampui vas-

taukseksi pari laukausta ilmaan, mustan naisen sanomattomaksi kauhistukseksi.

Vielä hetkisen kuljettuamme pilkahti puiden välistä voimakas, häikäisevä valovirta lautallemme.

Hetkisen olimme kaikki kuin kivettyneitä, sillä emme voineet käsittää, mistä valo sai alkunsa, mutta samassa ymmärsin, että se luonnollisestikin oli lentoaluksemme valonheittäjä, ja selitin ruhtinattarelle asian.

Laskimme rantaan, joka sillä välin oli pimennyt, ja näimme todellakin aluksemme kunnaallansa vähän matkan päässä meistä, samalla kun sen valonheittäjä ikäänkuin haeskellen kulki vastapäistä metsän reunaan myöten.

Ruhtinatar ampui jälleen pari laukausta, aluksesta vastattiin, ja hetken kuluttua tulivat Kokko ja japanilainen vastaan.

Nähdessään meidät murahti Kokko hieman äreästi: — Sellaista se on, lähetä lapsi asialle ja mene itse perässä! — mutta saatuaan kuulla, että olin haavoittunut, tuli hän sangen vakavaksi, samaten kuin pikku japanilainenkin, joka nähtävästi piti minua melkein menneenä miehenä, saatuaan kuulla että nuoli oli ol-

lut myrkytetty.

Kokko ja japanilainen kantoivat minut sitten yhdessä alukseemme, samalla kun ruhtinatar puoleksi väkisin veti mukanaan mustaa naista, joka näytti olevan hirveän pelon vallassa ja heti aluksen luo tul-
tuamme heittäytyi maahan valonheittäjän eteen, mu-
tisten käsittämättömiä sanoja.

Japanilainen näytti jonkun verran ymmärtävän hänen kieltään.

— Nainen sanoo valonheittäjää Jumalan silmäksi,
— tulkitsi hän.

Minut asetettiin kannelle ja kaikki kokoontui-
vat ympärilleni. Tunsin itseni hieman virkeämmäksi,
niin että saatoin tarkasti seurata keskustelua, vieläpä
ottaa osaakin siihen.

Oli kysymys siitä, mihin nyt ryhdyttäisiin. Yksi eh-
dotti yhtä, toinen toista.

Lopuksi Kokko sanoi:

— Luulen kyllä, että nouseminen lentoon näin pi-
meässä on vaikeata ja vaarallista, mutta kyllä mei-
dän nyt on sentään joka tapauksessa se heti tehtävä
ja lennettävä Bjaudermassiniin, jossa ystävämme voi
saada lääkärinhoitoa. Borneon tarkemman tutkimi-

sen jätämme muille.

Kaikki olivat samaa mieltä. Mutta sitten ruhtinatar kysyi:

— Mitä teemme naiselle?

Japanilainen kysyi mustalta, halusiko hän jäädä tänne vaiko lentää meidän kanssamme ilman kautta kauvas pois suuren veden ääreen.

Nainen katseli häntä ihmetellen, eikä näyttänyt tajuavan, mistä oli kysymys.

Kokko ei ruvennut hänen päätöstään odottamaan, vaan viittasi Alangolle, että tämä astuisi ohjauslaitteen ääreen, ja pani koneet käyntiin.

Alus hyppeli hurjasti epätasaisella maalla, ja hetkisen luulimme jo, että se ei jaksaisi laisinkaan nousta ylös, mutta lopulta se sentään sai riittävästi ilmaa jättiläissiipiensä alle ja kohosi. Musta naisemme ei ollut kohoamista katselemassa, sillä heti propellien ruvetua käymään hän oli heittäytynyt pitkäkseen kannelle ja rukoili nyt propelleja. Ainoastaan suurella tavalla saivat ruhtinatar ja japanilainen hänet rauhoitetuksi.

Käänsimme aluksen suoraan etelään ja vietimme aikaamme kukin tavallamme, Alanko ohjaten alus-

ta, Kokko hoitaen koneita, minä maaten kovassa kuumessa kannella, ruhtinatar hoidellen minua ja japanilainen keskustellen mustan naisemme kanssa, joka ihmeteltävän pian näytti rauhoittuvan ja tyytyvän kohtaloonsa.

Hetken kuluttua japanilainen tuli luoksemme.

— Tietääkö armollinen rouva, mikä kohtalo oli vähällä tulla armollisen rouvan osaksi? — kysyi hän ruhtinattarelta.

Ei, sitä ei tämä tietänyt.

— Armollinen rouva oli vähällä tulla syödyksi, — vastasi japanilainen.

Ja hän selitti asian tarkemmin.

— Nainen kertoo, että monta päivää sitten hänen heimonsa kylään hyökkäsi naapuriheimon nuoria miehiä, jotka tappoivat monta hänen heimonsa miestä ja naista ja ottivat vangiksi kaksi naista ja yhden miehen. Kun pian piti vietettämän täyden kuun juhlaa, eivät he tappaneet näitä heti, vaan päättivät lihoittaa heitä juhlaan saakka sekä syödä heidät vasta silloin. Monen monena päivänä he pakoittivat vankinsa syömään paljon ruokaa ja makaamaan aivan laiskoina, että he tulisivat kovin lihaviksi. Kaksi päi-

vää sitten he veivät pois miehen ja panivat hänet veteen temppeliin, koska miehen liha ei ole luonnostaan niin mureata kuin naisen liha, ja tänä aamuna he tekivät samaten molemmille naisille. Ellei Suuri Henki olisi lähettänyt poikaansa ja tyttärtään pelastamaan heitä, olisi heidät huomen-illalla, kun on täysikuun juhla, surmattu ja syöty, sillä he olivat hyvin lihavia ja heidän lihansa oli käynyt vedessä hyvin maukkaaksi ja mureaksi. Suuren Hengen tyttären he myöskin saivat kiinni, kun hän ui lammikossa, ja koska heillä ei ollut enää aikaa häntä lihoittaa ennen juhlaansa, panivat he hänet heti veteen, jotta hänenkin lihansa kävisi mureaksi ja maukkaaksi. Mutta Suuren Hengen poika pelasti Suuren Hengen tyttären.

— Kysykää naiselta, miksi hän ei mennyt tovereitensa mukana pakoon.

Japanilainen jatkoi keskustelua naisen kanssa, ja ilmoitti sitten:

— Nainen jäi Suuren Hengen pojan ja tyttären luo, koska hän tahtoi kiittää heitä siitä, että he olivat auttaneet häntä. Ja nyt hän haluaisi aina saada olla heidän luonaan, sillä jos hän palaa kotikyläänsä, saa kuka tahansa mies ottaa hänet vaimokseen, koska hä-

nellä ei ole ketään omaista, joka häntä suojelisi. Mutta hän ei tahdo mennä kenellekään vaimoksi, vaikka on monta, jotka mielellään ottaisivat hänet.

— Katsoppas vain tuota emansipeerattua olentoa! — sanoi Kokko, joka oli tullut paikalle. — Mutta, — lisäsi hän hetken kuluttua, — en laisinkaan ihmettele, jos hänellä olisikin paljon ottajia, tyttöhän on oikein sievän näköinen.

Ja sitä nainen todella olikin. Vartalo oli moitteeton, kädet ja jalat pienet ja hyvin muodostuneet, pitkä, tumma tukka silkinhieno, silmät syvät ja surumieliset, nenä korkea ja kaareva — ainoastaan suu oli liian suuri ja sen hampaat mustatut. Mutta jokainen kunniallinen malaiji kulkee, kuten tunnettua, hampaat mustattuina, sillä heidän käsityksensä mukaan olisi mitä suurimmassa määrässä säädytöntä pitää niitä valkoisina „kuin koiralla“.

Japanilainen katseli tyttöä tuntijan katseella.

— Tyttö on todella sievä, — sanoi hänkin. — Ja ellei herrasväellä ole mitään sitä vastaan, niin otan minä huolehtiakseni hänestä. . . ettehän toki voine häntä missään tapauksessa kylmään pohjolaanne viedä.

Suostuimme kernaasti ehdotukseen. Ja näimme

tyytyväisinä sen iloisen ilmeen, jonka nainen sai kuultuaan että Suuren Hengen poika, ja vieläpä juuri se poika joka ymmärsi hänen puhettaankin, ottaisi hänet suojelukseensa.

Kun aluksemme uudestaan nousi ilmaan, oli kello vasta 10 illalla. Seisauksemme oli siis kestänyt ainoastaan 4 tuntia.

Ja se päivä oli 13 päivä toukokuuta.

XI.

„Kyllä maailma sentään on pieni!“

Myrskyn vaikutus rupesi tuntumaan, sillä vähitellen sain kovan kuumeen ja taisinpa houraillakin ajoittain. Ruhtinatar oli koko ajan luonani hoidellen minua; ja erinomaisen suloiselta tuntui, kun hän silloin tällöin pani pienen, viileän kätösensä kuumeiselle otsalleni. Muistelen hämärästi, että kerran koetin osoittaa kiitollisuuttani hoidosta yrittämällä viedä hänen kätensä huulilleni. . . . mutta silloin hän katsahatti minuun nopeasti, puoliksi surumielisesti, puoliksi ujostellen, veti pois kätensä ja sanoi:

— Toiste! Nyt ette kestä mitään mielenliikutuksia. . . .

Toiste, toiste. . . . Nuo sanat takoivat yhtä mittaa korvissani. Mitä hän oli niillä tarkoittanut?

Mutta pääni oli liian raskas. En jaksanut ajatella ajatusta loppuun, vaan aivoni täyttyivät muilla, mitä ihmeellisimmillä ja sekavimmilla kuumehourailukuvilla.

Kello 12 yöllä saavuimme Bjaudermassiniin ja lasimme Ku-ku-man ohjeiden mukaan alas eräälle kaupungin laidassa olevalle suurelle tee-istutukselle.

Tuon tee-istutuksen omistaja oli nim. Ku-ku-man liiketoveri, bentsiini oli hänen hallussaan, ja hänen komeasta huvilastaan oli kaupunkiin matkaa korkeintaan kilometri.

Kesti hetkisen aikaa, ennenkuin talonväki oli saatu hereille.

Mutta lopulta otettiin tulta eräässä bungalovin alakerran huoneessa, ovi avautui ja hieman äreä ääni kysyi:

— Kuka siellä?

Äänen kuullessani säpsähdin. Se tuntui niin omi-tuisen tutulta. Mutta silmäni menivät taas pian umpeen, ja minä jatkoin hourailuani. Hämärästi vain tunsin, että minut kannettiin jonnekin sisään, että puheensorinaa kuului ympärilläni, että joku tutun näköinen keltapartainen mies kumartui ylitseni ja kaatoi suuhuni jotakin hyvin pahanmakuista ainetta . . . sitten kadotin tajuntani.

Kun jälleen heräsin, paistoi aurinko kirkkaasti huoneeseen, ja minä tunsin olevani aivan erinomaisen virkku. Katselematta sen enempää ympärilleni hypähdin ylös sängystäni . . . mutta kiirehdin samassa takaisin ja vedin peitteen päälleni, sillä vuoteeni

vieressä istui ruhtinatar ja hieroi paraillaan, synnyttämäni melun herättämänä, unta silmistään.

— Oletteko parempi? — kysyi hän hymyillen.

— Minä olen aivan terve. Ja nousisin mielelläni ylös, jos vaan suvaitsisitte poistua hetkiseksi. . .

— Ei, hyvä herra, matkaa vain rauhassa, kunnes lääkäri tulee ja sanoo, mitä Teille tehdään. Odottakaa hieman, niin minä menen kutsumaan häntä. . . mutta valmistautukaa pieneen yllätykseen.

Yllätys. . . minkälainen yllätys se mahtoi olla?

Hetken kuluttua kuului askeleita käytävässä, ovi avaantui, sisään astui ruhtinatar ja hänen perässään. . .

— Kyllä maailma sentään on pieni, — sanoin minä, toivuttuani hämmästyksestäni.

— Pienihän se on, — myönsi lääkäri.

— Ja minä kun luulin sinun kaatuneen.

— Ja minä sinun tulleen murhatuksi kapinan aikana.

Lääkäri oli nim. minun entinen koulu- ja ylioppilastoverini, lääketieteen ja kirurgian tohtori Helsingin yliopistossa Harry Banemann. Heti sodan alettua oli hän mennyt Punaisen Ristin lääkäriksi rintamal-

le ja kadonnut sitten tietämättömiin. Useaan vuoteen en ollut kuullut hänestä mitään. Ja nyt hän oli täällä.

— No, kerrohan nyt. . . , — sanoin minä.

— Maltappas. . . tunnetko itsesi täysin terveeksi?
— kysyi Banemann.

— Täydellisesti.

— No, sitten kerron.

Ja hän kertoi, kuinka hän sodan alussa oli mennyt lääkäriksi Punaiseen Ristiin Kaukaasian rintamalle. Sieltä hän oli siirtynyt Persiaan, sieltä Suetsin kanavalle, sieltä Intiaan, jossa rutto kovasti raivosi. Ja Intiassa hän oli tutustunut erääseen rikkaaseen hindulaiseen perijättäreeseen, rakastunut häneen. . . ja mennyt naimisiin. Ja nyt hän hoiti vaimonsa laajoja istutuksia juuri täällä Bjaudermassinin luona. Ja sitten hän kertoi, että hän oli useita kertoja sähköittänyt minulle Helsinkiin, mutta saamatta vastausta. Kun hän samoihin aikoihin oli sanomalehdissä nähnyt tietoja Suomessa raivonneesta punaisesta kapinasta, oli hän arvellut, että punaiset niin monen muun ohella olivat surmanneet minutkin.

Ja sitten me rupesimme juttelemaan koulu- ja ylioppilasmuistoista, kuinka me olimme koulussa istu-

neet vieretysten, kuinka olimme auttaneet toisiamme, kuinka olimme keksineet uusia lunttausmenetelmiä, häرنänneet erästä kunnon opettajaamme, katu-neet ja pyytäneet anteeksi, kuinka olimme rakastuneet samaan tyttöön ja riitaantuneet keskenämme, mutta sitten jälleen sopineet, kun ei tyttö ollut huolinnut kumpaisestakaan, vaan ottanut kolmannen, meidän käsityksemme mukaan kokonaan arvottoman olennon, kuinka olimme yhdessä tulleet ylioppilaiksi. . . niin, tunnettehan te kaikki nuo muistot lapsuuden ja nuoruuden päiviltä, joita on niin suloinen ajatella, vaikka muistellessa usein kyynel tuleekin silmäkulmaan. . .

Ruhtinatar istui vieressä ja kuunteli hymyillen, vaikka hän varmaankaan ei ymmärtänyt montakaan sanaa meidän puheestamme.

Ja sitten minä sain luvan pukeutua ja tulla alas syömään aamiaista.

Aamiaispöydässä tutustuin myöskin Banemannin rouvaan, kauniiseen, tummaveriseen hinduttareen, joka näytti olevan yhtä rakastunut mieheensä kuin tämä häneen. Ja se merkitsi jo koko joukon. . .

Aamiaispöydässä tiedustelin Ku-ku-malta, joko hän

oli ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin bentsiinin suhteen.

— Se on jo aluksessa . . . olette valmiit lähtemään milloin tahansa.

— Entä maksu?

— Siitä ei väliä . . . ystäväni Banemann antaa sen ilmaiseksi, ja vieläpä enemmän. Hän on luvannut antaa teille toisenkin, yhtä suuren varaston, joka on Marquesas-saarilla, niin että teidän ei tarvitse poiketa Austraaliaan tai Havaijille, jossa teille varmaankin voisi koitua ikävyyksiä.

Banemann puuttui nyt puheeseen.

— Kaikki kuitenkin eräällä ehdolla, — sanoi hän.
— Minä ymmärrän niin hyvin olevan tärkeätä, että suoritatte lentoretkenne niin nopeasti kuin suinkin, ja senvuoksi en koetakaan saada teitä viipymään luonani edes päivääkään. Mutta minä haluaisin kuitenkin saada nauttia seurastanne hieman kauvemman aikaa, ja senvuoksi pyytäisin, että ottaisitte vaimoni ja minut mukanaan Marquesas-saarille, jossa seuraava bentsiinivarasto on. Minun mukaantuloni on sitäpaitsi melkein välttämätöntäkin, sillä se saari on vaikea löytää, se kun ei kuulu varsinaiseen saaris-

toon, vaan on siitä hyvän matkan päässä.

Me tietysti ilomielin hyväksyimme ehdon.

Aamiaisen syötyämme teimme ystäväni istutuksille lyhyen ajeluretken ja ystäväni antoi Ku-ku-malle tarpeellisia määräyksiä ja ohjeita. Ku-ku-ma näyt-täytyi nim. nyt Banemannin Singapurissa sijaitsevan haarakonttorin johtajaksi ja hänen piti ystäväni pois-saolon ajaksi jäädä Bjaudermassiniin ja siellä hoitaa tuota suurta teeviljelystä, jolla työskenteli lähes kak-situhatta henkeä.

Mutta heti ajeluretkemme päätyttyä nousimme kaikki, lukuunottamatta Ku-ku-maa, lentoalukseemme ja jatkoimme matkaamme.

Kello oli silloin 10 aamulla 14 päivänä toukokuuta. Kymmenen tuntia kallista aikaamme oli siis taaskin menetetty minun haavoittumiseni ja bentsiinin-oton vuoksi.

Nyt piti matka kohti Austraalian saaristoa ja suunnatonta Oceaniaa, poikavuosieni haaveilujen ja miehuusiän toiveiden luvattuja maita ja meriä.

XII.

Kuumetta, rakkautta ja myrskyä.

Nousumme tuotti jonkun verran vaikeuksia, sillä aluksemme oli kovassa lastissa — bentsiinimäärä oli hyvin suuri — emmekä sen vuoksi saaneetkaan sitä nousemaan niin korkealle kuin tavallista, vaan saimme tyytyä lentämään ainoastaan noin puolen kilometrin korkeudelle. Mutta nytpä meidän olikin suoritettava jonkunlainen kypsyyskoe, sillä meidän oli, kertaakaan matkalla alas laskematta, lennettävä suoraa päätä Marquesas-saarille, joille Borneolta on matkaa kokonaista yksitoistatuhatta kilometriä, siis jokseenkin 2 1/2 kertaa pitempi matka kuin Pohjois-Amerikasta Irlannin rannikolle.

Kaikki moottorimme kävivät täydellä voimalla, ja me tarkastimme koko aluksen potkurista pyrstön päähän, siipien pinnasta pyörien gummeihin saakka, ollaksemme varmat siitä, että kaikki oli kunnossa.

Sillä nyt ei saanut mikään paikka pettää... matkamme menestyminen riippuu siitä!

Käsivarteni oli melkein kokonaan parantunut. Aluksi Banemann pari kertaa muutti siihen sidettä, mutta uskoi sitten tuon tehtävän ruhtinattarelle, Ba-

nemann kun itse innokkaasti opetteli lentoaluksen ohjausta... moottoria hän osasi käyttää jo ennestäänkin.

Kuuman ilmanalan vuoksi, jossa kaikki helposti rupeaa mätänemään, oli sidettä muutettava kerran tunnissa.

Ruhtinatar piti kellon täsmällisyydellä huolen muuttamisesta — ja minä odotin noita muuttamishetkiä kuin suuria juhlia, sillä... no niin, luulenpa että olin vakavasti rakastunut ruhtinattareen.

Kerran muuttaessaan sidettä, ruhtinatar sanoi:

— Haava on nyt pahempi. Te olette varmaankin loukannut sitä?

— Niin olenkin... mutta tein sen tahallani.

— Tahallani... oletteko järjiltänne! Miksi sen teitte?

— Jotta te mahdollisimman kauvan hoitaisitte minua.

Ruhtinatar kavahti tulipunaiseksi ja loi katseensa maahan. Sitten hän nosti silmänsä, jotka nyt säteilivät ja loistivat kuin kaksi aurinkoa, ja sanoi:

— Tuhma poika... ei Teidän sellaisen asian vuoksi tarvitse ruveta itseänne vahingoittamaan. Ettekä te

saakaan sitä tehdä. Teillä ja tovereillanne on nyt suuri päämäärä edessänne, ettekä te saa antaa minkään seikan häiritä itseänne siihen pyrkiessänne. Vasta sitten, kun matka on suoritettu, saatte ruveta ajattelemaan muita asioita . . .

— Mutta ellen minä voi olla ajattelematta „muita asioita“.

— Teidän täytyy voida . . . olettehan mies. Voinhan minäkin, vaikka . . .

Tyttö keskeytti äkkiä lauseensa huomaten puhuneensa liikoja.

Mutta tuo äkkinäinen keskeytys sisälsi minulle vastauksen siihen, mitä olin tahtonut tietääkin. Enkä minä voinut vastustaa kiusausta temmata tyttöä syliini.

Näpsähdys! Ja sanat: — Hyvä kuva!

Salaman nopeudella käännymme . . . ja näimme takanamme Kokon virnistelevän naaman ja valokuvauskoneen, jota hän juuri pisti taskuunsa.

Asianmukaista kaiketikin olisi nyt ollut, että tyttöni olisi huudahtanut, juossut pois kajuuttaan, heittäytynyt sohvalle ja ruvennut nyyhkyttämään.

Mutta naiset ovat niin omituisia. Sillä sen sijaan

tyttö käärikin pehmeät, pyöreät käsivartensa kaulaani ja painoi punastuvat kasvonsa rintaani vasten.

Minä käärin toisen käsivarteni tytön vartalon ympärille . . . ja ojensin toisen nyrkkiin puristettuna Kokkoa kohden. Samassa pälkähti mieleeni eräs mielestäni sukkela keino.

— Mene pian hakemaan vettä, hölmö, — sähähdin minä. — Etkö näe, että tyttö on saanut auringonpistoksen ja on pyörtymäisillään!

Mutta Kokko hymähti kyynillisesti.

— Ei, poikaseni, ei minua niin vain petetä. Ja jahka sinä vähän enemmän perehdyt noihin asioihin, niin opit tietämään, ettei tuota tuollaista sanota auringonpistokseksi tai pyörtymiseksi . . .

— Oletko hullu . . . kuka tässä nyt rupeaisi kaikkien nähden . . .

Kokko tuli äkkiä epäilyttävän sovinnolliseksi.

— Voit olla oikeassa, — sanoi hän lauhkeasti. — Ehkä se todella onkin auringonpistos . . . Hei, tohtori, tulkaapa tänne! — huusi hän samassa.

Silloin tyttö todella hellitti käsivartensa kaulastaani ja juoksi omaan kajuuttaansa. Minä yritin seurata perässä, mutta huomasin, että tyttö oli pannut oven

sisältä salpaan.

Silloin menin Kokon luo.

— Kuulehan, mies, — sanoin minä, — muista, että jos puhut sanaakaan kellekään, niin ei sinua hyvä peri. . .

Kokko oli ilmeisesti hämillään tytön katoamisen johdosta.

— Ole huoletta. . . enhän minä mikään juoruakka ole. Mutta tämän valokuvan aion minä näyttää seurueellemme, kun asiat ovat selvät, — lisäsi hän sitten, taputtaen kädellään taskuansa, jossa valokuvausko-ne oli.

Mutta kun tyttö puoli tuntia myöhemmin tuli kannelle, oli hän hyvin itkettyneen näköinen ja hyvin viileä. Koetin alottaa keskustelumme siitä, mihin olimme sen lopettaneetkin. Mutta tyttö pani sormensa suukkoselleen ja sanoi:

— Vasta perille tultua!

Ja siihen sain tyytyä, niin vastahakoisesti kuin sen teinkin.

Mutta Kokolle tyttö sitten parin tunnin ajan osoitti suurenmoista huomaavaisuutta ja ystävällisyyttä. Kokko seurasi ensin hämmästyksellä ja sitten mitä

suurimmalla mielenkiinnolla ja innolla hänen pyrki-
myksiään tässä suhteessa, mutta sanoi hetken kulut-
tua hymyillen:

— Rakas lapsi! Minä en ole lahjottavissa, enkä myy
vaitioloani. Mutta minä olen luvannut insinööri Kor-
pille, että olen vaiti asiasta. Oletteko tyytyväinen?

— Kiitos, — sanoi tyttö ja loi Kokkoon kiitollisen
katseen.

Matkamme oli tällä välin edistynyt aika nopeas-
ti, niin että seuraavana päivänä, 15 päivänä touko-
kuuta, saimme kello 4 aikaan iltapäivällä Fidji-saaret
näkyviimme. Bentsiinivarastostammekin olivat jo lii-
at painot poissa, joten saatoimme ohjata alustamme
mielin määrin. Ja ilma oli kaunis, tuuli suotuisa; olim-
me kuin paratiisissa.

Matka etenkin n. s. Korallimeren ja Uusien He-
briidien yli kuljettaessa oli ihana. Aurinko paistoi
ja vastaan syöksyvä ilmavirta oli suloisen ja pa-
rahultaisen lämmin. Meri, tuo jumalallisen kaunis,
syvänvihreän-sininen valtameri aaltoili suurin, loi-
vin lainein, taivaanrannalta sukelsi esiin milloin rau-
hallinen rahtilaiva, milloin hieno huvialus, milloin yl-
peä, savua tupruttava englantilainen sotalaiva, mil-

loin taas jyrkkärantainen, tiheätä metsää kasvava saari tai palmupuuta kasvava koralliriutta, suurin piirtein katsottuna aina samanlaisena: ensin valtameri, sitten rengas, jolla kasvoi palmuja, sen keskellä lammikko — laguuni — ja pienoinen salmi, joka yhdisti laguunin mereen.

Minä, jonka mieli pienestä pitäen oli ikävöinyt näille maille — tai oikeammin vesille — seikkailuihin, en voinut kyllikseni nauttia suurenmoisesta luonnosta. Olisin kernaasti nauttinut siitä yhdessä ruhtinattaren kanssa, mutta jotakin oli nyt taas tullut välillemme, ja hän karttoi minua aivan silminnähtävästi, mutta osoitti sen sijaan minun mielestäni tarpeetonta huomaavaisuutta Kokolle ja Alangolle.

Vain toisinaan, ja kun ei luullut minun huomaa-
van, hän loi minuun silmäyksen, joka innostutti, kiihdytti, lämmitti ja oli polttaa tuhaksi minun vaivaisen sydämeni.

Siitä työstä ei sitten päässyt selville.

Fidji-saaret näyttävät kartalla vain joukolta pieniä pilkkuja, mutta aivan mitättömiä ne eivät itse asiansa sentään ole. Lähes kaksi tuntia kesti lentomme niiden yli; laskimme aluksen alemmaksi ja saatoimme

sitten kiikarilla aika hyvin tutustua saariin. Ne olivat kaikki hyvin korkeita ja jyrkkärantaisia — tulivuorenpurkauksien tulosta —, vuoret, joiden joukossa oli hyvinkin korkeita, kasvoivat tiheätä metsää, vuorien välissä olevissa laaksoissa taas oli hyvin hoidettuja kookos-, tarro-, banaani-, bataatti-, sokeriruoko- y. m. istutuksia. Asutus oli tiheätä; rannikolla saattoi useissa kylissä ja kaupungeissa nähdä komeimman rakennuksen katolla liehuvan maan valtiaan, Englannin, lipun, mutta maan sisäosat olivat yksinomaan alkuasukkaiden, fidjiläisten, hallussa, joka kansa kuuluu olevan melaneesialaista rodultaan, mutta tavoiltaan polyneesialaisia. Erään kylän yli iltapimeässä lentäessämme näimme, että siellä valmistettiin suuria juhlia; seurasimme huvitettuinä väkijoukon liikkeistä kentällä, mutta muistimme sitten, että nämä saarelaiset usein vielä juhlissaan syövät ihmisiä, ja juhlien kulun seuraaminen lakkasi huvittamasta meitä. Asuttujen paikkojen yli kulkiessamme alkuaasukkaat tavallisesti heittäytyivät maahan — aluksemme oli heidän mielestään nähtävästikin joku jumalallinen olento.

Saarien yli lennettyämme rupesivat Banemann ja

hänen rouvansa tarkasti tähyämään taivaanrantaa. En malttanut olla kysymättä syytä heidän mielenkiintoonsa, sillä tähän saakka he olivat innokkaammin tarkastaneet alustamme kuin ympäröivää luontoa, jollaiseen he olivat jo ennestään tottuneita. Banemann vastasi silloin:

— Vaimoni veli asuu täällä eräällä pienellä saarella, jonka yli me luullakseni kohdakkoin lennämme. Puolisoni ei ole pariin vuoteen saanut mitään tietoja hänestä ja haluaisi nyt tietää, vieläkö hän on hengissä.

Samassa rouva Banemann huudahti ranskaksi:

— Tuolla se on; tuolla se on!

Merestä kohosi yössä pienoinen korallisaari, tuskin kilometriä halkaisijaltaan. Valtameren laineet murtuivat sen yksinäisiä rantoja vastaan vaahdoksi, joka valkean seppeleen lailla ympäröi saarta, korkeita palmuja kohosi saaren karusta maaperästä, eikä koko näköpiirissä saattanut havaita ainoatakaan muuta saarta, ei purjetta, ei mitään, joka olisi osoittanut, että maailmassa oli muutakin kuin suuri tummansininen valtameri ja tuo pienoinen saari sen keskipeiteenä. Lähemmäksi tultuamme näimme kirk-

kaassa kuutamossa, että saarella oli pieni maja ja että majan edessä istui mies.

Rouva Banemann huudahti:

— Jumalan kiitos; se on Uhare; hän elää.

— Onko se veljenne? — kysyin minä.

— On!

— Miksi hän elää noin yksin?

— Se huvittaa häntä. Hän tuli muutamia vuosia sitten hieman omituiseksi. . . ehkäpä kanssaihmissen kannalta katsoen mielipuoleksikin. . . ja muutti tänne.

— Ettekö tahtoisi tavata veljeänne?

— Tietysti tahtoisin. . . mutta eihän se liene mahdollista.

Ja rouva Banemann kumartui kyöneleet silmissä huiskuttamaan nenäliinallaan veljelleen, joka ensin näytti pitkään katselevan meitä, mutta sitten kaikesta päättäen tunsu sisarensa, sillä hän hypähti seisomaan ja ojensi kaivaten käsivartensa alustamme kohden.

Mutta aluksemme lensi eteenpäin, ja saari pieneni nopeasti.

Kun näin rouva Banemannin hellittämättömästi katselevan katoavaa saarta, valtasi minut syvä sää-

li, ja minä menin neuvottelemaan Kokon ja Alangon kanssa siitä, emmekö hetkeksi voisi laskeutua alas saarelle.

Mutta se oli mahdotonta. Saarella ei ollut niin suurta tasaista paikkaa, että aluksemme olisi voinut laskeutua sille, vielä vähemmin nousta ylös.

Mutta äkkiä Kokon kasvot kirkastuivat.

— Mutta entäpä jos koettaisimme laskinvarjojamme?

Niillä pääsee kyllä alas. Mutta entä takaisin ylös?

— Köysitikapuilla!

Puhuimme suunnitelmastamme Banemannille, ja hänen rouvalleen, ja he suostuivat molemmat kiitollisina ehdotukseemme. Banemann pyysi kuitenkin, että jos hänen vaimonsa veli haluaisi, tämä saisi mukamme seurata Marquesas-saarille, jossa eräs hänen hyvä ystävänsä asui, sama mies, jonka luo nyt olimme matkalla.

Tähän pyyntöön me tietysti suostuimme.

Käännyimme siis takaisin, asetimme laskinvarjot kuntoon, ja kun olimme saaren kohdalla, laskeuduimme, Banemann ja minä, alas.

Putosimme laguuniin, mutta pääsimme helpos-

ti rannalle, jossa Banemannin vaimon veli, komea, mutta synkän näköinen nuori mies, jonka päässä oli leveälierinen hattu, ystävällisesti hymyillen tuli vastaan.

Banemann lausui ranskaksi hindulle, Uharelle, terveiset vaimoltaan, ja kutsui hänet ylös alukseemme, joka koko ajan risteili saaren yläpuolella.

Uhare pudisti päätään.

Silloin Banemann selitti Uharelle, millaisella matkalla me oikeastaan olimme, ja ehdotti että tämä seuraisi mukanaamme Marquesas-saarille tapaamaan ystäväänsä.

Silloin hindu hetkeäkään empimättä suostui.

Uharen matkavalmistukset eivät olleet suuret. Hän heitti hartioilleen laajan, ruskean viitan, otti majastaan, erinomaisen runsaasta kirjastostaan, pari kirjaa ja pani pönkän oven eteen, siinä kaikki.

Annoimme merkin alukseemme, joka yhä edelleen jatkoi risteilyään saaren yläpuolella.

Alus laskeutui alemmaksi rungosta riippuvine kaksine pitkin köysitikapuineen, kone läheni, tikapuut tulivat meidän kohdallemme, me kaikki hyökkäsimme niihin kiinni. . . ja makasimme samassa jokai-

nen nurinniskoin maassa, tikapuiden iloisen näköisinä laahatessa nopeasti poistuvan koneemme perässä.

Aluksemme vauhti oli ollut liian kova.

Kone kääntyi takaisin, ja uudisti entisen tempun kerta toisensa perästä, mutta turhaan.

Vauhti oli aina liian kova.

Toisinaan joku meistä sai tikapuiden päähän kiinni ja laahautui mukana jonkun matkaa. Mutta koskaan emme ennättäneet tarttua kiinni kyllin lujasti, vaan meidän oli aina pakko hetken kuluttua hellittää. Kerran Banemann tällöin paiskautui erästä kiveä vastaan ja loukkasi polveansa, Uhare putosi mereen, minä satutin käteni palmupuuhun. Ennen pitkää olimme jokainen enemmän tai vähemmän rampoja, ja meidän täytyi hetkeksi istahtaa rannalle levähtämään.

Katsahtaen taivaalle Uhare sanoi silloin vakavana:

— Pian tulee kova myrsky; emme pitkään aikaan voi jatkaa yritystämme.

Taivaan rannalla nousi todella pieniä, mutta synkän näköisiä pilviä. Meri sitävastoin oli tullut melkein rasvatyynyksi.

Menimme katsomaan majassa olevaa ilmapuntaria.

Se oli kauhistuttavan alhaalla.

Älysimme heti, mikä vaara alustamme uhkasi, ja juoksimme rannalle viittomaan ja varoittamaan tovereitamme.

Mutta he eivät koneen surinalta tietystikään kuulleet, mitä sanoimme. Turhaan koetettuaan saada selkoa siitä, mitä tarkoitimme, seisahduttivat he koneen ja lähestyivät liukuen saarta.

Mutta samalla huomasimme me saarella olevat, kuinka meri aluksen takana äkkiä tummui, kun valtava tuulenpuuska iski veteen.

Alus läheni nopeasti, mutta vielä nopeammin läheni sitä hirmumyrsky, jota aluksessa olevat eivät voineet huomata, koska se tuli takaapäin.

Nyt oli alus melkein kohdallamme. . .

Samassa iski myrsky siihen takaapäin, sananmukaisesti lennätti sitä jonkin matkaa eteenpäin. . . ja alus putosi kolmenkymmenen asteen kulmassa mereen.

Mutta nyt näimme, kuinka vankkaa tekoa se oli.

Aluksen kokka tosin sukelsi vähän matkaa ve-

teen... oli onni, etteivät potkurit käyneet, sillä siinä tapauksessa ne olisivat varmaankin imeneet koko aluksen meren pohjaan... mutta sitten kone melkein ponnahti takaisin pinnalle, sai tasapainonsa ja rupe- si normaalisessa asennossa keinumaan laineilla, jotka, kun alus oli pudonnut saaren tuulen alla olevalle puolelle, eivät olleetkaan aivan suuria.

Rannalta saatoimme nähdä, että Kokko juoksi alas kajuuttaan ja pani nähtävästi käyntiin siellä olevan venemoottorin, sillä hetken kuluttua näimme aluksen hitaasti rupeavan lähestymään saarta. Ihmettelimme, että he eivät panneet käyntiin myöskin lentomoottoreita, mutta huomasimme sitten lentopotkurien alapuolen olevan niin syvällä vedessä, että käyntiinpano ehkä olisi ollut vaarallista.

Myrskyn voima oli hirvittävä. Palmut saarella olivat painuneet luokiksi, vaatteemme olivat tuulen puolella kuin liimatut ruumiisiimme kiinni, aluksemme painui myrskyn voimasta syvälle veteen, ilma oli lakannut olemasta ilmaa ja muuttunut joksikin raskaaksi, tiheäksi ainejoukoksi, joka oli tukahuttaa hengityksemme. Mutta sittenkin alus varmasti, joskin kohta äärimmäisen hitaasti lähestyi saarta.

Kun se oli tullut riittävän likelle, heitettiin meille siitä köysi. Ja pian lepäsi alus verrattain varmasti saaren tyvenellä puolella.

Sitten rupesimme neuvottelemaan siitä, mitä nyt oli tehtävä.

Tulimme pian yksimielisesti sellaiseen tulokseen, että meillä ei ollut muuta neuvoa kuin odottaa myrskyn tyyntymistä, kuljettaa sitten vesitse aluksemme jollekulle saarelle, jossa oli riittävän suuri kenttä lentoonnousua varten, ja sitten siellä yrittää uudestaan. Mutta me olimme kaikki hyvin tietoisia siitä, että tällä tavalla paraimmassakin tapauksessa menettäisimme useita päiviä.

Mutta silloin rupesi Banemann näyttämään hyvin miettiväiseltä ja pani päänsä kallelleen, kuten jo kouluajoilta saakka muistin hänen tekevän aina, kun hänellä oli jotakin tähdellistä mietittävää.

Hetken kuluttua hän oli tuumannut ehdotuksensa valmiiksi ja esitti meille, että myrskyn avulla koettaisimme saada aluksemme nousemaan suoraan vedestä.

Hetkisen olimme kaikki äänettömiä... ehdotus tuntui mielestämme liian oudolta ja vaaralliselta...

mutta ennen pitkää tulimme siihen tulokseen, että yritys ehkä oli mahdollinen toteuttaa. Myrskyn nopeus oli ainakin 150 km tunnissa, mutta ilmassa pysyäkseen tarvitsi aluksemme, vaikka sen siivet olivatkin huomattavan pienet, ainoastaan noin 50 km:n tuntinopeuden.

Rupesimme sitten tuumimaan, oliko meidän yrittävä nousua vasta- vaiko myötätuuleen.

Vastatuuleen-nousulla oli se etu, että meidän ei tarvitsisi poistua kauvas saaren luota vauhtia saadaksemme, ja saatoimme siis palata saarelle takaisin, jos yritys epäonnistuisi. Mutta sillä oli se vaara, että jos hetkeäkään liian aikaisin tai liian myöhään panisimme moottorit käyntiin ja siirtäisimme liian aikaisin tai liian myöhään elävän painomme perään, alus myrskyn voimasta viskautuisi nurin niskoin takaperin, jolloin me kaikki todennäköisesti saisimme surmamme. Sitäpaitsi oli epävarmaa, jaksaisiko aluksemme vastatuuleessa saada sellaisen vauhdin, että se pysyisi ilmassa.

Myötätuuleen nousemisella taas oli se huono puoli, että nurinniskoin viskautumisen vaara oli vielä suurempi kuin vastatuuleen noustessa, ja että me,

jos yritys muuten epäonnistuisi, ajautuisimme kauvas kovasti aaltoilevalle ulapalle. Sitävastoin oli varmaa, että jos aluksemme pääsisi kohoutumaan, vauhti olisi heti alussa niin suuri, että varmasti jaksaisimme pysyä ilmassa.

Päätimme, että ensin yrittäisimme nousta vastatuuleen. Jos yritys epäonnistuisi, mutta me jäisimme henkiin, yrittäisimme sitten nousta myötätuuleen.

Tiedustelumme, halusivatko kaikki seurata mukana, ja uskaltaa henkensä, vastasivat kaikki, yksin Uharekin, myöntävästi. Yhteiset koettelemukset kasvattavat nopeasti yhteenkuuluvaisuuden tunnetta.

Päätöksemme jälkeen kysyi Banemann:

— Mutta onko kaikki kunnossa nousua varten?

— Minä takaan aluksen, — sanoi Kokko.

— Ja minä takaan lennon, — huomautti Alanko.

— Ja minä koneet, — lisäsin minä.

— Entä te, neiti, mitä te takaatte, — kysyi Banemann nauraen ruhtinattarelta.

— Oh, mitäpä minä voisin taata... korkeintaan hyvän päivällisen jokaiselle.

— Sellainen ei kelpaa, — nauroi Banemann, — sen minä ja vaimonikin voimme taata. Teidän pitää taata

jotakin enemmän. Nytpä tiedän... te takaatte suukosen joka miehelle, jos onnistumme.

Ruhtinatar naurahti hämillään, mutta ei vastannut mitään.

Irroitimme siis aluksen rannasta ja annoimme sen ajautua tuulen mukana hieman ulapalle, pitäen koko ajan huolta siitä, että keula oli tuuleen päin. Sitten siirryimme kaikki muut keskikohdalle alusta, paitsi Alanko, joka meni ohjauslaitteen luo. Minä kumarruin juuri tarkastamaan konetta, kun tunsin, että pieni, vapiseva kätönen pistettiin minun vapaana olevaan kouraan. Puristin sitä lujasti.

— Käyntiin, — komensi Alanko samassa, minä painin koneet käymään täydellä voimalla ja ponnahtin pystyyn. Potkurit rupesivat surisemaan tutulla tavallaan... ja alus kohosi vastatuulella ilmaan niin kevyesti, kuin se ei olisi koko aikana muuta tehnytään.

Mutta samassa olimme kaikki nurinniskoin kannella. Ilmavirralla, joka tavallisissa oloissa syöksyi vastaamme, oli nim. ainoastaan noin 200 km:n tuntinopeus... mutta nyt tuli tämän lisäksi vielä tuulen nopeus, 150 km tunnissa.

Onneksi Alanko kesti ja sai aluksemme piankin

käännettyksi myötätuuleen, ja Marquesas-saarille oli onneksi myötätuuli.

Vauhtimme oli huimaava, noin 350—400 km tunnissa. Kuljimme jotakuinkin tykinluodin nopeudella, mutta kun tuuli oli myötäinen, emme vauhdista lainkaan kärsineet.

Kun olimme kulkeneet jonkun matkaa ja kaikki saaneet takaisin mielensä tasapainon, kuului Alangon soitto:

— Missä suukkonen viipyy? — tiedusteli hän.

Naurahdimme kaikki, ruhtinatar karahti punaiseksi, katsoi kysyvästi meihin muihin, mutta kapusi sitten Alangon luo, virallisena ja tyynenä kuin olisi hän mennyt viemään tälle kupin kahvia.

Ja alhaalta me muut saimme vesissä suin katsella, kun Alanko sai kuin saikin suukkosensa.

Ruhtinattaren alas tultua saivat kaikki muutkin suukkosensa, Kokko, Banemann, Uhare, vieläpä rouva Banemannkin, vaikka lupaus ei, sananmukaisesti tulkittuna, ulottunutkaan naisiin. . . mutta kun vuoron piti tulla minulle, katsahti tyttö minuun omituisesti, ja meni suukkosta antamatta alas kajuuttaan.

Katselimme ja töllistelimme vähän aikaa toisiam-

me tyhmän näköisinä. Sitten rouva Banemann otti kiinni minun käsivarrestani, vei minut syrjään ja sanoi:

— Menkää heti alas kajuuttaan, ellette tahdo loukata ruhtinatarta. Ettekö näe, että hän sitä tahtoo.

— Eipä se juuri sillä näyttänyt, — mutisin minä onnettoman näköisenä.

Silloin rouva Banemannin silmät revähtivät suuriksi, hän purskahti nauruun, talutti minut kajuutan portaille, avasi oven ja työnsi minut sisään, sanoen:

— Kuinka vähän te miehet sentään naisia ymmärrätte!

Kajuutta oli kuin jonkunlainen seitsemännen taivaan haaraosasto!

Ja ruhtinatar oli kuin hirmumyrsky ja tulivuorenpurkaus ja maanjäristys samalla kertaa, painaessaan punaiset huulensa minun parrakkaalle suulleni ja kietoessaan valkoiset käsivartensa kaulaani.

Mutta sitten hän, vielä onnesta vavisten, työnsi minut pois:

— Nyt täytyy teidän mennä ylös auttamaan tovereitanne . . . ja minun täytyy valmistaa päivällinen.

XIII.

Uharen tarina.

Kannelle tultuani näin Uharen istuvan vähän erillään muista ja alakuloisena katselevan kuutamossa allamme myllertävää merta. Mies ei ollut laisinkaan mielipuolen näköinen, ja uteliaana tietämään, missä suhteessa hänellä ruuvit oikeastaan olivat höllällä, päätin ruveta keskustelemaan hänen kanssansa. Menin siis hänen luokseen, panin kuulotorven hänen korvalleen ja sanoin:

— Eikö elämä siellä yksinäisellä saarellanne tule ikäväksi?

— Eipä sentään. Onneksi käy minua harvoin kukaan katsomassa ja lukiessa ja ajatellessa kuluu aika varsin hyvin, etenkin kun elatuksen huolet täyttävät sen osan ajasta, joka muuten jäisi käyttämättä.

— Mutta eikö ole ikävää olla aivan yksin?

— Ikävää? . . . Sehän se juuri hauskaa onkin!

— Onpa teillä omituiset ajatukset. Miten olette tuollaiseksi erakoksi tullut?

— Oh, se on pitkä juttu, mutta jos teitä huvittaa kuulla se, niin voinhan sen kertoa.

Vanhempani olivat hyvin varakkaita ja toimitti-

vat minulle n. s. hyvän kasvatuksen, s. o. minun päähäni pöntättiin kaikenlaisia ihmeellisiä tietoja, mutta minun henkeäni ja sieluani ei kehitetty. Kun olin 20-vuotias, lähetti isäni minut Englantiin täydentämään opintojani. Siellä silmäni aukenivat näkemään teidän eurooppalaisen kulttuurinne varjopuolet. Ihmiset osasivat kaikkea, he tiesivät kaikki, teknilliset saavutukset olivat ihmeteltävän suuret. . . mutta heidän sydämensä pysyivät pahoina ja valhe asui heidän huulillaan.

Opin huomaamaan, että ihmiskunnan historia on samaa kuin oppi valheesta, kurjuudesta ja onnettomuudesta.

Kun te teette kauppaa, niin te petätte toisianne, sanomalla tavaraa paremmaksi kuin se on; kun teillä tehdään joku suuri keksintö, niin sen tarkoitus on säännöllisesti joko säästää työvoimaa, siis valmistaa ihmisille tilaisuutta laiskotteluun, tai tuhota työvoimaa, elämää ja ihmisiä; kun te ryhdytte sotaan, niin te teette sen kauniita sanoja huulillanne, mutta julmuus ja voitonpyynti sydämessänne, ja se, joka voittaa, on oikeassa; kun te rakastutte naiseen, on häpeällistä naisen antautua teille, ellei häntä ole vihkimi-

sellä määrätty teidän puolisoksenne; kun te menette kirkkoon, niin te menette kuulemaan kauniita sanoja, mutta kirkosta palattuanne te olette yhtä pahoja kuin ennenkin; kun te tunnustatte jonkun jumalan, niin te valitsette sellaisen jumalan, jota on helppo ja käytännöllinen palvella ja joka ei vaadi teillä muuta kuin ulkonaisia menoja ja jonka palvelemiseen teiltä riittää aikaa. Te olette kauttaaltaan pintapuolisia ja valheellisia.

Mutta minun mielestäni ei ulkonainen edistys ja onni merkitse mitään, ellei sielu ole hyvä ja sydän puhdas.

Minun mielestäni ei Euroopan mahtavin mies ole parempi kuin Austraalian köyhin villi, villi ei parempi kuin hänen koiransa, koira ei parempi kuin pienin mato maassa. Me olemme kaikki saman suuren jumalan ilmestymismuotoja. Ja herttaisen samantekevää on, olenko minä ihmisenä ollessani ollut keisari tai kerjäläinen, kun minulla on tuhansia olomuotoja vielä läpikäytävinä, ennenkuin olen tullut hyväksi ja puhtaaksi.

— Mutta oletteko te hindut rahtuakaan parempia kuin me eurooppalaiset?

— Olemme . . . meillä on uskonnollinen elämä vilkkaampi kuin teillä, pyrkimys hyvään voimakkaampi kuin teillä . . . Mutta mekin olemme auttamattoman huonoja. Ja senvuoksi minä kyllästyin elämään ja ihmisiin ja vetäydyin tänne yksinäisyyteen.

Mutta ennen sitä minä tahallani hävitin suuren omaisuuteni ja rikoin välini ihmisten kanssa.

— Millä tavalla?

— Minä puhuin yhden päivän totta.

— Laskette leikkiä . . . eihän sellainen voi kenenkään omaisuutta hävittää, pikemmin se kai lisää sitä.

— Kuulkaahan ensin, ja arvostelkaa sitten.

Kun sinä päivänä aamulla ensin menin konttorini, tuli kadulla vastaani hyvä ystäväni, sanomalehtimies, puolueeni pää-äänenkannattajan päätoimittaja. Hän oli hyvin kiihkoissaan sen johdosta, että eräs puolueemme johtomiehistä oli yksityisesti lausunut sen mielipiteen, että vastapuolueenkin jäsenille tuli antaa täysi ihmisarvo ja kunnioittaa heidän mielipiteitään, jotka varmaankin perustuivat vilpittömään vakaumukseen. Minä huomautin silloin, että tuo puolueen johtomies mahdollisesti oli tavallaan oikeassa ja ehdotin, että ottaisimme asian joka tapaukses-

sa harkittavaksi. Mutta samana iltana ilmestyneessä „Vapaan Ajatuksen“ numerossa oli minua koskeva pääkirjoitus, jossa mahdollisimman selvästi annettiin yleisölle tiedoksi, että minä olin luopio, petturi, valtionkavaltaja, varas ja yleensä muuten mitä suurin konna. Kukaan ei luonnollisestikaan uskaltautunut asettua minua puolustamaan sanomalehdistöä vastaan.

Kun sanomalehtimiehestä erottuani tulin konttoriini, oli liikekumppanini mainion hyvällä tuulella, sillä hänen oli juuri onnistunut vetää ruhtinaallisesti nenästä erästä eurooppalaista ostajaamme, myymälä hänelle suunnattoman varastomme melkein kelvotonta teetä. Eurooppalainen luuli tehneensä hyvät kaupat ja hykerteli käsiään tyytyväisenä. Minä katsoin silloin velvollisuudekseni ilmoittaa hänelle, miten asian laita oikeastaan oli. Liikekumppanini eroitti minut liikkeestä ja sai suuren vahingonkorvauksen, johon melkein puolet omaisuudestani kului; eurooppalainen taas luuli minua hulluksi ja oli vähällä toimittaa minut mielisairaalaan yhteiskunnalle vahingollisena henkilönä.

Konttoristani lähdin alakuloisena tapaamaan mor-

siantani, sulttaanin kaunista tytärtä. Tultuani torille näin, että siellä pidettiin kokousta. Oli juuri julistettu sota naapurivaltiota vastaan, ja lähteville joukoille pidettiin kauniita puheita meidän oikeasta asiastamme y. m. Minuakin pyydettiin lausumaan muutamia sanoja, sillä minä olin siihen aikaan huomattu ja arvossa pidetty henkilö maassani. Mutta minä en tahtonut, vaan sanoin kehoittajilleni suoraan, että minusta alkamamme sota oli mitä suurinta vääryyttä ja että sen varsinaisena tarkoituksena ainoastaan oli naapurivaltion putipuhaaksi ryöstäminen.

Sulttaanin palatsi oli onneksi likellä, niin että pelastuin sinne pakoon väkijoukon raivolta. Kerroin morsiamelleni kaikki ikävyydet, joiden alaisena olin ollut. Mutta hän vain hymyili ja vakuutti ettei se tehnyt kerrassaan mitään, kunhan minä edelleenkin yli kaiken rakastin häntä. Katsoin silloin velvollisuudekseni ilmoittaa morsiamelleni, että minä tosin kyllä hyvin paljon hänestä pidin, mutta että maailmassa sentään oli sellaista, jota luonnollisesti rakastin vieläkin enemmän, kuten vapauttani, kunniallista nimeäni y. m. sekä että tosin olin kyllä valmis suurimmasa hätätilassa uhraamaan henkenikin hänen puoles-

taan, mutta että olin valmis samaan uhraukseen kenen tahansa muunkin edestä, jos tuolla uhrauksella vain oli joku järjellinen tulos saavutettavissa.

Puoli tuntia tämän jälkeen vietiin minut vankilaan sen johdosta että minä olin:

a) koettanut kylvää eripuraisuutta oman puolueeni riveihin hetkellä, jolloin isänmaa tarvitsi kaikki voimansa;

b) mielipuoli;

c) koettanut yllyttää kansaa maanpetokseen;

d) loukkaamalla sulttaanin tyttäätä tehnyt itseni syypääksi majesteettirikokseen.

Oikeudenkäynti oli nopea, ja minä menetin siinä kaiken omaisuuteni; osan sai liiketoverini, loput takavarikoitiin valtiolle. Minut tuomittiin kuolemaankin, mutta erään saksalaisen tiedemiehen Isac Meyerin vaikutuksesta kuolemanrangaistus muutettiin elinkautiseksi maanpaoksi... ja täällä minä nyt sitten olen. —

Istuin hetkisen ajatuksiini vaipuneena. Luonnollisesti en voinut myöntää miehen toimineen niin kuin hänen maailman ja ihmiskunnan kannalta katsoen olisi tullut menetellä, mutta samalla täytyi mi-

nun itselleni tunnustaa, että hänen toiminnassaan joka tapauksessa oli jotakin suurenmoista. Minä katsoin velvollisuudekseni sanoa hänelle sen.

— En tosin joka suhteessa voi hyväksyä menette-
lyänne . . . mutta vakaumuksen mies Te joka tapauk-
sessa olette.

Hindun ilme kävi synkäksi; hän näytti melkein
loukkaantuneelta.

— Vakaumuksen mies . . . ei, sellainen aasi minä
toki sentään en ole . . . ja pyydän päästä kuulemasta
tuollaisia loukkauksia.

— Mutta . . . minä en ymmärrä . . . minusta parasta,
mitä voi sanoa jostakin ihmisestä, on sanoa että hän
on vakaumuksen mies.

— Voi olla . . . mutta samalla sanoo myöskin, et-
tä hän on hyvin yksinkertainen ja vähäisen maail-
maa kokenut. Vakaumuksen mies . . . sehän merkit-
see samaa kuin aatteen mies. Mutta aatteellisuushan
merkitsee itse asiassa ainoastaan pyrkimystä käytän-
nöllisesti järjestämään joku tai jotkut määrätyt sei-
kat. Ennen muinoin kun ihmiset elivät erillään toisis-
taan ja kanssakäyntiä heidän välillään ei ollut muuta
kuin nimeksi, oli mielestäni vielä ymmärrettävissä,

että he yksinäisyydessään muodostivat mielipiteitä, jotka heidän mielestään olivat ainoita oikeita. Mutta nyt kuulee jokainen sivistynyt henkilö joka päivä useiden eri ajatussuuntien törmäävän yhteen ja ymmärtää, ettei mikään niistä voi olla kokonaan oikeassa, eikä mikään ehdottomasti väärässä. Jos hän siitä huolimatta omaksuu jonkun aatteen, johtuu se siitä, että hän on joko arvostelukyvytön tai että hänen sivistyksensä ei ole riittävän suuri.

On vain yksi päämäärä, nimittäin se, että kaikki tulisivat hyviksi. Joku teidänkin teologeistanne tai tiedemiehistänne, muistaakseni Jesus Natsarealainen, on sanonut tämän saman ajatuksen sangen satuvasti lausueessaan: „Rakkaus on suurin kaikista“. Jos tämä päämäärä saavutettaisiin, silloin ei tarvittaisi sosialismia kapitalismin vastapainoksi, alkoholi- tai opiumilainsäädäntöä rajattoman nauttimismäärän vastapainoksi, avioliittolainsäädäntöä vapaan rakkauden vastapainoksi. . . yleensä ei mitään muita aatteita kuin hyvyyden ja keskinäisen rakkauden.

— Mutta eiväthän aatteiden ajatkaan yleensä koskaan usko ja harvoin edes toivovatkaan saavansa aatettaan täydellisesti toteutetuksi, vaikka he luu-

levatkin olevansa pakotettuja esittämään liioiteltuja vaatimuksia edes jotakin saavuttaakseen.

— Niin . . . mutta sellainenkin on mitä suurimmas-
sa määrässä epärehellistä, — sanoi hindu, äänessään
ihmettelevä sävy.

Menin nyt Banemannin luo, joka tähysteli tai-
vaanrannalle, ja kysyin:

— Kuule, onko lankosi todellakin hullu?

Banemann kohautti olkapäitään ja vastasi:

— Sitä en todellakaan voi sanoa . . . joko hän tai
me.

XIV.

Tuntemattomalla saarella.

Sinä yönä ei kukaan meistä malttanut mennä levolle, vaan katselimme kaikki kannella istuen hurjaa lentoamme.

Kello 3 aikaan aamulla 16 p:nä toukokuuta tuli Banemann Uharen ja minun luokseni.

— No, lanko, — sanoi hän, nyt saat valmistautua tapaamaan ystävääsi Isac Meyeriä, sillä olemme tuossa tuokiossa perillä.

— Isac Meyeriä! — huudahdin minä. — Onko se sama henkilö, joka pelasti lankosi vankeudesta?

— Sama mies. Heistä tuli erittäin hyvät ystävät. Kun sitten sota syttyi, eikä Meyer päässyt palaamaan kotimaahansa, mutta tahtoi jollakin hyödyttää maataan, muutti hän vaimonsa, 20-vuotiaan tyttärensä, 5—6 palvelijan ja 10—12 palvelijattaren kanssa tänne varastoja hoitamaan.

Merestä kohosi korkea, yksinäinen saari, halkaisijaltaan 3—4 km. Sen rannat olivat hyvin jyrkät ja korkeat, ja tiheän metsän peitossa. Emme missään nähneet paikkaa, josta saarta olisi voinut vesitse lähestyä. Mutta Banemann hymyili ja sanoi:

— Odotappas, niin saat nähdä.

Ja saaren yläpuolelle päästyämme näimme todellakin, että merestä pistäytyi saaren sisään pitkä, vuonomainen lahti, jonka suu oli niin kallioiden välissä, että sitä oli melkein mahdoton mereltä nähdä.

Yön pimeydessä näytti koko saari synkän ja uhkaavan näköiseltä, levätessään siinä kuohujen ympäröimänä valtameren yksinäisyydessä. Ei ainoatakaan tulta näkynyt. Ja kuutamossa saatoimme nähdä, että vielä tuuli ankarasti, sillä saaren korkeimmalla rinneellä kasvavat palmut taipuivat kovasti.

Lensimme saaren yli ja käännymme sitten vastatuuleen. Käännös oli koko vaikea, ja aluksemme oli vähällä keikahtaa kumoon, mutta suoriutui sentään ja läheni nyt hiljaa ja varovaisesti vastatuuleen saarta, etsien maihinlaskupaikkaa.

Sellaista ei meidän kauvan tarvinnut hakea. Saaren korkeimmalla huipulla oli parahultaisen suuri, puuton tasanko.

Laskeuduimme alas varovaisesti, lasku onnistui hyvin, ja ennen pitkää lepäsi aluksemme kentällä hiljaa ja rauhallisesti, kokka päin tuulta ja aivan tasan gon alapuolella olevaa vuonoa, jonka vesi korkeiden

kallioiden suojassa oli rasvatyyni.

Vuonon pinnalla oli pitkä, kapea alus — aivan kuin torpeedovene tai vedenalainen.

Banemann katseli sitä hämmästyneenä.

— Se ei ole sama laiva, jolla Meyer seurueineen lähti. Mutta ehkä se on joku saksalainen alus, joka on päässyt tänne piiloon, — sanoi hän.

— Se on mahdotonta, — väitin minä. — Tietysti englantilaiset siinä tapauksessa olisivat kaapanneet sen.

— Jos olisivat voineet. Mutta sepä ei ole varmaa. Tämän saaren olemassaolon tuntevat vain harvat eurooppalaiset. Ja ainoastaan neljä—viisi henkeä tietää, että tänne käy väylä mereltä. Senpä vuoksi me valitsimmekin tämän saaren kätköpaikaksi bentsiinille, kun keräsimme sitä varastoihin. Tähän vuonoon saattoivat saksalaiset laivat kaikessa rauhassa tulla, muonittaa itseään täällä ja sitten taas lähteä retkille. Ja täällä oli vilkas liike sodan alkuaikoina. Olimme alituudessa langattomassa lennätinyhteydessä Isac Meyerin kanssa, mutta sitten englantilaiset hävittivät väliasemat, ja nyt en ole vuoteen kuullut hänestä mitään. Omituista joka tapauksessa... Mut-

ta ehkä hän on joutunut ranskalaisten vangiksi. . . Marquesas-saaret kuuluvat nimittäin Ranskalle, joka on sodan alusta alkaen pitänyt täällä sotalaivaa.

Uhare, joka meidän heti saarelle tultuamme on eronnut joukostamme ja lähtenyt tutkimusmatkalle, palasi nyt takaisin, ilmeisesti hämmästyneenä.

— Saarella on jotakin hullusti, — sanoi hän. — Kävin alhaalla. Ulko-ovet olivat auki. Rakennuksessa oli kaikki epäjärjestyksessä. . . tyhjiä viinipulloja pitkin lattiaa. Muutamat sisähuoneiden ovet olivat suljetut. . . ei kukaan avannut, kun kolkutin. Miesten rakennuksesta ovat ovet poissa ja ikkunat rikki. Naisten rakennuksessa on paljon naisia. . . nukkuivat, eivät heränneet.

— Tuollakin on yksi rakennus, — huomautti rouva Banemann. — Menkää katsomaan sitä!

Aivan oikein! Meidän kenttämme toisessa päässä oli todella pieni rakennus, jonka vierestä kohosi suunnattoman korkea masto; se oli langattoman sähkölennättimen asema.

Ovi oli auki, ja me astuimme sisään. Aurinko nousi paraillaan, sen säteet tunkeutuivat pienten ikkunain kautta huoneeseen ja valaisivat sitä niin paljon, et-

tä saatoimme havaita kaiken olevan kunnossa, koneiden vahingoittumattomina. Huoneen toisessa päässä oli ovi, joka nähtävästi johti sisempään huoneeseen.

Koetin avata sitä.

Se oli huolellisesti lukittu.

Ryskytin ovea, mutta se oli ja pysyi suljettuna.

Samalla kuulimme kaikki sisältä oven takaa hennon, unisen naisäänen, joka puoliksi peläten, puoliksi suuttuneesti rukoili saksankielellä:

— Oi, antakaa minun olla edes yksi yö rauhassa. Uneksin juuri niin suloisesti siitä, että sulhaseni tuli minua pelastamaan. . . Miksi aina tulette minua häiritsemään. . . ?

Katsahdimme hämmästyneinä toisiimme, sillä nuhdeltiinhan meitä syyttömästi. Milloin me olimme kenenkään yörauhaa häirinneet!?

Mutta samassa käännymme kaikki katsomaan Uharea.

Tuskin oli Uhare kuullut äänen, ennenkuin hän, nähtävästi suunniltaan kiihkosta, kumartui ovea vastaan, koettaen kuunnella.

Sitten hän nojautui raskaasti sitä vastaan. Ovi ei liikahtanutkaan.

Silloin hän juoksi huoneen toiseen päähän, otti vauhtia ja syöksyi täydellä voimalla ovea vastaan. Naisen kimakka kirkaisu kuului sisällä, Uharen käsi-
varsi meni sijoiltaan, — ovi natisi, mutta ei auennut.

Koetimme kysellä Uharelta syytä hänen kiihkoon-
sa, mutta emme saaneet vastausta. Hän oli äänetön, huulet olivat kovasti yhteen puristetut, silmissä loistava tuli melkein pelotti, ja koko hänen hento, solakka ruumiinsa vapisi kiihkosta. Eikä hän näyttänyt meidän läsnäoloamme huomaavankaan, enempää kuin kipua sivullaan veltona riippuvassa käsivarressaan.

Nyt hän nojautui selällään ovea vastaan, ja ponnisti varpaansa lattiaa vastaan, hänen kasvonsa tummenivat ponnistuksesta, kun veri syöksyi päähän, jokainoa lihas ja jänne hänen ruumiissaan eli. . . ja äkkiä painui oven peili ryskyen sisään, ja Uhare sen mukana.

— Gretchen!

— Uhare!

Sitten kuului muutamia syviä hengähdyksiä, sekavia kuiskauksia ja vihdoinkin nuoren naisen hermostunut, mutta vapauttava ja onnellinen nauru.

Tullessamme huoneeseen näimme Uharen pol-

villaan seinällä olevan vuoteen vieressä, ja hänen kaulassaan, kiinnitettynä kahleilla vuoteeseen jaloistaan, neiti Gretchen Meyerin, Isac Meyerin tyttären, kuten Banemann ilmoitti.

Kesti jonkun aikaa, ennenkuin rakastavaiset huomasiivatkaan meitä. Mutta vihdoinkin he rauhoittuivat, ja neiti Meyer saattoi ruveta vastaamaan kysymyksiimme sillä välin kun Uhare alkoi irroittaa hänen kahleitaan.

— Missä isä on? — kysyi tyttö heti.

— Niin, missä on isänne? — kysyi Banemannkin.

— Ettekö tiedä sitä? — ihmetteli tyttö.

— En luonnollisestikaan. Mutta miten Te ette sitä tiedä?

Purskahtaen itkuun rupesi tyttö sitten kertomaan:

Noin vuosi sitten olivat englantilaiset hävittäneet saarta lähinnä olevan langattoman sähkölennätinseman. Senjälkeen eivät saarella olijat olleet saaneet mitään tietoja ulkomaailmasta. Oli usein ollut kysymys siitä, että perhe palvelijoineen purjehtisi pois saaresta johonkin Etelä-Amerikan rannikkokaupunkiin, mutta tuo matka oli kuitenkin aina lykkääntynyt tuonnemmaksi, sillä Isac Meyer ei ollut tahtonut

jättää hänelle uskottua tehtävää. Sitten oli kerran — noin yhdeksän kuukautta sitten — saaren läheisyyteen tullut vedenalainen vene. Luullen alusta saksalaiseksi oli eräs perheen mustista palvelijoista ohjannut sen satamaan. Mutta veneestä olikin noussut maihin miehiä, jotka ilmeisesti olivat tavallisia merirosvoja, vaikka vene sitten myöhemmin olikin ruvennut käyttämään brittiläistä laivastolippua. Vedenalaisen aluksen miehistö — siinä oli ollut väkeä kaikista kansallisuuksista — oli ensi töikseen surmannut aluksen satamaan ohjanneen miehen, sen jälkeen kaikki muut perheen miespuoliset palvelijat, mutta säästännyt kaikki naiset, sekä ottanut Meyerin perheineen vangiksi. Vankeus oli ollut kova heti alusta alkaen, mutta he olivat kuitenkin saaneet olla yhdessä. Mutta sitten oli vedenalaisen päällikkö muutamia kuukausia sitten rakastunut häneen, Gretcheniin, ja kun Gretchen ei ollut suostunut häneen, oli hänet erotettu vanhemmistaan ja tuotu tähän majaan, jossa hän jo oli ollut kolme kuukautta. Kohtelu oli ollut auttavaa muuten, paitsi että hänen jalkansa oli kytketty kiinni seinään, luultavasti pakenemisen ehkäisemiseksi, ja että vedenalaisen päällikkö tuon tuostakin oli käynyt

häntä ahdistamassa milloin pyynnöillä, milloin uhkauksilla. Mutta mitään väkivaltaa hän ei ollut tehnyt. . .

Samassa ilmestyi huoneen ovelle hyvin hämmästyneen näköinen, ruokakuppia kantava vanha hindulaiseukko.

— Se on Maya, minun vanha imettäjäni ja hoitajattareni, — selitti neiti Meyer.

Nähdessään nuoren emäntänsä vapaana heittäytyi vanha Maya itkien hänen jalkoihinsa.

Häneltä saimme myös kaikenlaisia lisätietoja.

Merirosvoja — sillä niitä he todella olivat — oli kaikkiaan kuusitoista miestä, lukuunottamatta päällikköä, pitkää, komeata kreolia.

Kaikki miehet, paitsi Isac Meyeriä, he olivat tapaneet, mutta jättäneet naiset henkiin, vieläpä olivat tuoneet lisääkin naisia muilta saarilta. Tuon tuostakin he poistuivat salaperäisille retkille jonkun viikon, joskus kuukaudenkin ajaksi, jättäen vain pari miestä saarta vartioimaan. Rosvoista asui osa laivassa, osa taasen saarella olevassa päärakennuksessa, jossa muuten Isac Meyeriäkin rouvineen pidettiin vankeina. Nyt he kaikki luultavasti vielä nukkuivat.

Nyt kokoonnuimme kaikki neuvotteluun. Päätimme, että meidän oli:

- 1) vapautettava Meyer rouvineen;
- 2) hankittava bentsiiniä;
- 3) tuhottava merirosvot.

Koko yritys oli itse asiassa verrattain yksinkertainen.

Saatuamme neiti Meyeriltä kuulla, että vanha Maya oli ehdottoman luotettava, lähetimme eukon alas, käskettyämme hänen ilmoittaa Meyerille ja tämän rouvalle, että me olimme saapuneet. Tämän jälkeen piti Mayan ilmoittaa rosvojen päällikölle, että neiti Meyer nyt oli suostuvainen ja halusi heti tавata häntä.

Alku kävi kuin rasvattu.

Ylhäältä kukkulalta näimme — itse aluksinemme ollessamme piilossa kukkulan reunan takana — vanhan Mayan menevän päärakennukseen. Hetken perästä astui siitä ulos vilkkaasti kävellen pitkä, solakka, komeannäköinen mies, joka heti rupesi kapuamaan ylös vuoren kukkulalle vievää tietä. Hän tuli, säpsähti nähtyään aluksemme ja aikoi vetäytyä takaisin, mutta samassa hyökkäsivät Alanko ja Uhare hä-

nen kimppuunsa ja sitoivat hänet.

— Caramba! — oli ainoa, mitä mies sitten sanoi, samalla kun hän heitti neiti Meyeriin halveksivan katseen.

Saatuamme päällikön vangiksi katsoimme tilanteen itsellemme niin edulliseksi, että uskalsimme ruveta pelaamaan suoraa peliä, jonka vuoksi päätimme, että jonkun meistä piti mennä ilmoittamaan alhaalla oleville rosvoille, millä kannalla asiat olivat, ja vaatimaan heidän antautumistaan.

Minä otin sen tehdäkseni.

Astuessani alas kukkulalta kuulin askeleita takaa-ni. Käännyin. Se oli ruhtinatar.

— Palatkaa takaisin. . . ei tällainen tehtävä kuulu naisille.

— En. . . haluan tulla mukana.

— Minä en voi sitä sallia. Olisitte ainoastaan tiellä.

— Enpähän. . . voinhan minä olla tulkkina.

— Mutta se voi olla vaarallistakin.

— Vaarallistahan se on teillekin!

Kuinka tahansa pyysin ja rukoilinkin, pysyi ruhtinatar itsepäisesti päätöksessään, ja minun täytyi taipua.

Kiipesimme alas, menimme pihaan ja katsoimme ikkunasta rakennuksen saliin. Siellä istui kuusi miestä, edessään pienillä pöydillä väkijuomia, joita heidän ystävättärensä, yhtä monta nuorta, mustaa naista heille tarjosivat. Kiroukset ja juomalaulut täyttivät ilman.

Astuimme sisään, revolverit ojossa.

Naiset kirkaisivat, miehet syöksyivät ylös tavoittelun aseitaan.

Seisoimme hetken aikaa näin, liikekunnottomina, tuijotellen toisiimme. Vihdoin ruhtinatar englannin- ja espanjankielellä esitti antautumisvaatimuksemme.

Joukon alipäällikkö, pitkä, rokonarpinen, punatukkainen englantilainen pyrskähti nauramaan.

— Lapsellisuuksia, — sanoi hän, — mehän voimme ampua teidät.

— Silloin toverimme vuorostaan ampuvat teidät.

Miehet rupesivat nyt kuiskaten keskustelemaan. Hetken kuluttua näyttivät he tulevan yksimielisiksi. Alipäällikkö kääntyi meidän puoleemme:

— Entä jos antaudumme hyvällä... taataanko meille silloin henkemme ja vapautemme.

— Ei tietystikään! Teidät otetaan vangiksi ja jätetään viranomaisille, joiden asiana sitten on. . .

Ruhtinatar ei ennättänyt lopettaa lausettaan, kun minä samassa tunsin kahden käsivarren kietoutuvan jalkaini ympärille ja yrittävän kaataa minua. Eräs rosvoista oli ryömimällä lattiaa myöten päässyt huomamattani liian lähelle.

Potkaisin itseni irti, ja juoksin ovelle, sekä sieltä ulos, ollenkaan muistamatta ruhtinatarta.

Pihalla seisahduin. Sisältä rakennuksesta kuului melua, ja naisen heikko avunhuuto. Samassa kajah-ti sieltä laukaus.

Nyt vasta, kun itsesäilytysvaiston ensi puuska oli ohi, minä häveten muistin jättäneeni ruhtinattaren pulaan, ja juoksin takaisin rakennukseen auttamaan häntä.

Kaksi miestä koetti paraillaan saada häntä sidotuksi, samalla kun tyttö vielä savuava revolveri kädessään huutoi voimainsa takaa ympärilleen.

Sisään syöksyessäni näin vilahdukselta, että ruhtinatar heitti minuun puoliksi ylenkatseellisen, puoliksi kummastuneen katseen, mutta samassa sain riistetyksi hänet irti ahdistajistaan, ja sitten me rupesim-

me juoksemaan ulos, sisällä olijoiden seuratessa kintereillämme.

Mutta ruhtinattaren ampuma laukaus oli herättänyt huomiota.

Vedenalaisen kannelle oli kokoontunut miehiä, jotka kiväärit kädessä tarkastelivat rannalle, ja ylhäältä lentokenttämme aitauksen takaa näimme muutamien kiväärinpiippujen pistäytyvän esiin.

Yritimme juosta pihan yli päästäksemme kukkulalle johtavalle polulle.

Mutta samassa kajahti takaapäin rakennuksesta ja edestäpäin vedenalaisesta useita laukauksia.

Kuulimme kuulien vinkuvan korvissamme, mutta onneksi ei yksikään sattunut.

Juoksimme nyt pihassa olevaan entiseen n. s. miesten rakennukseen.

Se oli ikkunaton ja oveton, mutta siihen johtivat korkeanpuoleiset portaat, joita oli hyvä puolustaa.

Juuri kun olimme päässeet ylös, olivat takaaajajamme ennättäneet portaiden alapäähän.

Nyt seurasi muutamia sangen epämiellyttäviä hetkiä.

Osa merirosvoista seisoi pihassa yhdessä ryhmäs-

sä pitäen silmällä pienintäkin liikettämme ja aina silloin tällöin ampuen laukauksen meitä kohden. Vedenalaisen kannella olevat miehet häärivät innokkaasti jonkun mustan esineen ympärillä. Ylhäältä lentokukkulaltamme ei näkynyt eikä kuulunut mitään.

Silloin jysähti rakennuksen seinä valtavasti, kuului kova pamaus, ilmanpaine heitti meidät maahan.

Kun jälleen pääsimme kömpimään ylös, näimme seinässä suuren aukon, jonka läpi saatoimme havaita vedenalaisessa valmistauduttavan ampumaan uutta laukausta.

Mutta samassa kuului lentoaluksestamme päin ilkeätä rätinää, ja me näimme, että pihalla seisovista miehistä osa kaatui kuoliaina maahan, samalla kun muutamat koettivat juoksemalla pelastua. Mutta turhaan — ilkeä rätinä jatkui, ja muutamia askeleita juostuaan hekin kaatuivat maahan.

Kapteeni Alanko oli pannut käyntiin aluksessamme olevan konekiväärin, joka välimatkan lyhyiden vuoksi nyt teki kamalaa tuhoa.

Nähtyämme pihan olevan vapaan juoksimme sen yli, pääsimme polulle ja rupesimme kapuamaan ylös kukkulallemme.

Vedenalaisessa-olijat nähtävästikään eivät olleet vielä huomanneet kuularuiskumme aiheuttamaa tuhoa, sillä he valmistautuivat kaikessa rauhassa ampumaan toista laukausta.

Tuli syöksähti tykin kidasta, kuului kova pamaus, rakennus peittyi hetkeksi savu- ja hiekkapilveen. . . ja savun hälvyttyä näimme, että rakennus, jossa äsken olimme olleet, oli, käytännöllisesti katsoen, lakannut olemasta.

Rakennuksen sorruttua saattoi vedenalaisen veneen miehistö havaita tuhon, jonka alaisiksi heidän toverinsa olivat joutuneet.

Aluksen kannelta kuului huutoja ja komennuksia, miehet katosivat kannen alle, alus painui vedenpinnan alapuolelle ja rupesi kiihtyvällä vauhdilla poistumaan satamasta, tehden taidokkaita käännöksiä sen mutkittelevassa väylässä.

Samassa Uhare juoksi vastaamme.

— Odottakaa hetkinen, — huusi hän, — ja vartioikaa saarta ja naisia! Toverimme palaavat pian takaisin!

Melkein samalla hetkellä näin aluksemme siipien rupeavan pyörimään, moottorin tuttu surina kuului

selvästi korvaani, ja näin, kuinka aluksemme nopeasti kohosi ilmaan.

Kapusimme lentokentällemme katselemaan, mitä aluksemme tekisi. Se kierteli hetkisen saaremme yläpuolella sataman suun kohdalla.

Samalla näimme vedenalaisen hitaasti lähenevän väylän suuta vedenpinnan alla.

Elleivät he nyt saa vedenalaista tuhotuksi, eivät he saa sitä lainkaan, sillä jos se pääsee syvälle merelle, voi se laskeutua niin suureen syvyyteen, ettei mikään pommi voi sitä vahingoittaa. Saa nähdä huomaako Alanko tuon, huomautin jännittyneenä.

Mutta huoleni oli turha.

Aluksestamme pudotettiin kokonainen liuta pieniä pommeja juuri kun vedenalainen lähestyi väylän suuta. Ne putosivat melkein yhtäikaa mereen, joukko vesipatsaita kohosi ylös ilmaan. . . ja niiden mukana näimme selvästi lentävän ilmaan myöskin laivankappaleita.

Pommit olivat osuneet.

Ruhtinatar ja minä kiirehdimme alas kukkulalta vapauttamaan Isac Meyeriä rouvineen.

Mutta apumme oli tarpeeton. Rakennuksen por-

tailla he jo riensivät meitä vastaan. Uhare ja pikku Gretchen olivat ennättäneet ennen meitä ja vapauttaneet heidät.

Nyt me saimme kovan kiireen asioiden järjestykseen saattamisessa.

Ensi työksemme kutsuimme eteemme saarella olevat naiset.

Ne olivat, vanhaa Mayaa lukuunottamatta, nuoria, sieviä tyttöjä, useimmilla kukkakiehkura pään ympärillä ja lyhyt hame ainoana pukunaan.

He näyttivät verrattain hyvin kestävän merirosvojen kuoleman ja osa heistä rupesi innokkaasti kaviamaan hautaa vainajien ruumiille, sillä välin kun toinen osa rupesi määräyksemme mukaisesti siirtämään bentsiiniastioita alukseemme Meyerin varastosta.

Kello oli kahdeksan aamulla, kun bentsiini oli siirretty alukseemme ja ruumiit haudatut, sittenkun niiltä kuitenkin ensin oli riisuttu vaatteet.

Samalla kuului sataman suusta kaksi hirvittävän kovaa räjähdystä.

Alanko oli antanut mustien naistenme sukeltamalla viedä vedenalaisen kannelle kaksi miinaa, yh-

den kumpaiseenkin päähän, ja räjähdytti nyt niillä hylyn pois sulkemasta sataman suuta.

Kun tämä oli toimitettu, kutsui herrasväki Meyer meidät häthätää valmistetulle aamiaiselle.

Aamiaisten aikana Meyer ensin kiitti meitä avustamme ja ilmoitti sitten, että Uhare ja hänen tyttärensä Gretchen, jotka jo olivat pitemmän aikaa rakastaneet toisiaan, mutta joiden aiottua naimisiin menoa he, vanhemmat, tähän saakka olivat vastustaneet, olivat nyt menneet kihloihin.

Nuori pari näytti kovin onnelliselta. Gretchen suorastaan säteili tunteellisuutta, taloudellisuutta ja hyvää tuulta, kuten ainakin oikea tyypillinen saksalais-tyttö, ja Uhare näytti kadottaneen kaiken maailmantuskansa sekä pitävän elämää ainakin hyvin siedettävänä. Vieläpä hän tyytyväisen näköisenä hymyilikin, kun Banemann iloisesti huomautti, että hänen maailmanhylkäämisensä ja erakkoelämään vetäytymisensä varmaankin oli tapahtunut pääasiallisesti onnettomasta rakkaudesta.

Aamiaispöydässä sovimme myöskin siitä, että ensi tilassa toimittaisimme sanan Ku-ku-malle, ilmoittaen hänelle, mitä oli tapahtunut. Olisimme tietysti

mainion hyvin voineet saaren langattomalla sähkölennättimellä pyytää brittiläisiä tai ranskalaisia sotalaivoja saapumaan saareen, mutta emme tahtoneet sitä tehdä, kun Banemannin ja Meyerin salaisuus sitten olisi samalla tullut vihollisen tietoon.

Sitten muistui mieleemme vankinamme oleva vedenalaisen päällikkö. Menimme kaikki lennätinhuoneeseen, ollaksemme saapuvilla häntä kuulusteltaessa.

— Nimenne?

— Sitä en halua ilmoittaa. Mutta olen hyvästä perheestä.

— Merirosvo?

— Kuten suvaitsette. Mutta vain asianharrastuksesta. Toverini ovat saaneet kaiken saaliin.

— Oletteko upottaneet paljon laivoja?

— Ennätimme toimia niin kovin lyhyen ajan. Mutta luullakseni noin sata.

— Upotitteko kaikki ryöstämämme laivat?

— Emme. . . useita möimme Etelä-Amerikan satamissa eri henkilöille.

— Mitä teitte matkustajille ja miehistöille?

— Surmasimme heidät. Muutenhan he olisivat voineet kieliä.

— Mistä saitte vedenalaisen?

— Tilasin sellaisen Brasilian hallituksen nimessä Yhdysvalloista.

— Mistä saitte rahaa?

— Se ei tuottanut vaikeuksia. Olen varakas.

— Miksi sitten rupesitte merirosvoksi?

— Osaksi seikkailun halusta, mutta etupäässä saadakseni tuhota niin paljon elämää kuin suinkin. Minä vihaan maailmaa ja ihmisiä, ja jos te tietäisitte, mitä kaikkea minä olen saanut kokea, luulisin, että tekin vihaisitte.

Kokko teki kädellään kylmästi torjuvan liikkeen. Mutta Gretchen Meyer sanoi:

— Ei, ei, antakaa hänen kertoa. Haluaisin kernaasti kuulla, mitä hänellä on sanottavana puolustukseseen . . . hänessä on, kaikesta huolimatta, jotakin hyvää.

Päällikkö kumarsi jäykästi mutta sirosti, kuin puhasverisin espanjalainen grandí, ja sanoi:

— Teitä huvittaakseni, armollinen neiti, kerron kernaasti syistä, jotka ovat tehneet minusta ihmisvi-

haajan... Kun isäni oli nuori, ryösti hän äitini, joka oli naapurikartanon tytär. Äitini seurasi mielellään mukana, mutta hänen isänsä lähetti miehiä ajamaan takaa pakenevia. Isäni ampui paetessaan yhden takaa-ajajista. Siitä hän joutui muutamaksi vuodeksi vankeuteen. Vankeudesta päästyään hän osti maatilan toisella paikkakunnalla, ja siellä elivät vanhempani useita vuosia. Sitten äitini rakastui erääseen matkustelevaan aatelismieheen ja pakeni hänen kanssaan. Isäni kesti surunsa kuin mies ja käytti kaiken aikansa kolmen poikansa kasvatukseen ja alustalaistensa hyväksi. Senpävuoksi kaikki alustalaiset kunnioittivat ja rakastivat häntä kuin isää. Sitten joutui vanhin veljeni kiinni vallankumouksellisista puuhista, vangittiin, mutta surmasi itsensä vankilassa. Pari vuotta tämän jälkeen puhkesi uusi kapina, jossa köyhä, sivistymätön kansa koetti saada hallitusvaltaa käsiinsä ja poltti ja hävitti herraskartanoita ja kirkkoja, sekä surmasi paljon ihmisiä. Kun isäni ja veljeni aina olivat eläneet hyvässä sovussa alustalaistensa kanssa, eivät he paenneet kapinan puhjetessa, kuten monet muut kartanonomistajat, vaan jäivät paikoilleen. Mitä minuun tulee, olin silloin hyvin sairaa-

na, enkä siis olisi voinut paeta, jos olisin tahtonutkin. Seuraus oli, että kapinallinen työväki, huolimatta kaikesta heille osoittamastamme ystävällisyydestä, ensi töikseen surmasi isäni ja veljeni, mutta minun henkeni he säästivät, kun katsoivat, etten minä sairaana ollen, voinut tuottaa heille mitään vahinkoa. Kapina kukistettiin, minä otin loppuaikoina sen kukistamiseen innokkaasti osaa. . . mutta siitä huolimatta väitivät perheemme lukuisat vihamiehet, että minä olin ollut kapinallisten kanssa yksissä hommissa, koska nämä olivat säästäneet henkenikin. Koko maan sanomalehdistössä nousi myrsky minua vastaan, minä pyysin tutkimuksen toimeenpanemista, syyttömyyteni kävi selväksi. . . mutta loukkaava huhu oli päässyt leviämään eikä ollut enää tukahutettavissa, sillä kuten tunnettua, ihmiset uskovat lähimmäisistään mieluummin pahaa kuin hyvää. Silloin minä kyllästyin kaikkeen siihen kurjuuteen ja vääryyteen, jota ihmisten puolesta oli tullut omaisteni ja minun osakseni, ja päätin koettaa kostaa niin julmasti kuin suinkin. Tekniikan uudenaikaisimpia saavutuksia hyväkseen käyttävä merirosvous tarjosi minulle siihen hyvän tilaisuuden. . . ja se oli minusta huvittavaa. Laivojen ja

ampumatarpeiden menetys oli ainoa, mikä minua surretti. . . ihmishenkiä en säälinyt laisinkaan, sillä olen sitä mieltä, että huonot ihmiset ovat moninkertaisesti ansainneet kohtalonsa — ja hyvälle ihmisille elämän jättäminen on oikeastaan onneksi ja siunaukseksi, sillä eihän ihmisen elämä itse asiassa sisällä muuta kuin kolme seikkaa, nimittäin syntymisen, kärsimisen ja kuolemisen.

— No, ja miten nyt luulette meidän menettelevän suhteenne?

— Se on minulle aivan samantekevä. Minä olen omasta puolestani jo kauvan ollut selvillä suhteestani elämään.

Tämän sanottuaan päällikkö tarttui vieressä seisovan Gretchen Meyerin käteen, suuteli sitä kunnioittavasti, käden omistajan punastuen koettaessa vetää sitä pois, astui kukkulan reunalle. . . ja hyppäsi hui-
maavasta korkeudesta alas.

Näimme, kuinka ruumis ensin putosi pienelle kalliokielekkeelle, mutta ponnahti siitä eteenpäin ja viერი jyrkkää rinnettä myöten alaspäin, kunnes se vihdoin loiskahtaen putosi mereen.

— Säästyimme hautauksesta, — sanoi Kokko la-

koonisesti.

Olimme kaikki hetkisen hiljaa, äänettöminä, kunnes Isac Meyer rupesi puhumaan:

— Nyt on vielä yksi seikka, joka meidän on ratkaistava. Tämä saari on itse asiassa aivan tuntematon, enkä luule että täällä ennen minun edeltäjäni tuloa oli käynyt ainoatakaan ihmistä. Millekään kartalle ei sitä myöskään ole merkitty. Saari on ollut saksalaisten hallussa. Mutta nyt on, jos teidän surulliseen kertomukseenne täytyy uskoa, Saksa hävinnyt sodassa ja menettänyt kaikki siirtomaansa vihollisilleen. En halua, että tämä saari tulisi noiden vihollisten ennestäänkin suuria alueita lisäämään, ja ehdotan sen vuoksi, että valtaatte saaren pienelle Suomellenne. Se olisi kaiketikin isänmaanne ensimmäinen siirtomaa.

Kaikki hyväksyimme innokkaasti ehdotuksen, ja ennen pitkää olimme lennätinmajan sekä alhaalla olevien rakennusten katolle vetäneet Suomen lipun.

Ne rupesivat iloisesti liehumaan raikkaassa aamu-uudessa, vaikka ehkä näyttivätkin vaaleine väreineen hieman oudoilta täällä etelämaisen rikkaassa ympäristössä, tropiikin hehkuvan auringon alla.

Paljastaen päämme huusimme kolme kertaa „elä-

köön“ lipullemme.

Sitten sanoimme hyvästi seuralaisillemme, saatuaamme heiltä kaikilta lupauksen, että he kohdakkoin pistäytyisivät Euroopassa ja Suomessa, hyppäsimme alukseemme, panimme moottorit käyntiin . . . ja matkan teko alkoi uudestaan.

Niin kauan kun silmämme suinkin saattoi eroittaa, katselimme lennätinmajan katolla tuulessa hylmuavaa lippuamme ja sen juurella seisovaa pientä ihmisryhmää. Mutta pian katosi saari taivaanrannan taa, ja rannaton ulappa alkoi.

Kello oli silloin 12 päivällä 16 p:nä toukokuuta. Olimme viipyneet saarella yhdeksän tuntia, mutta kaikkien täytyi myöntää, että noiden tuntien sisään oli mahtunut melko paljon tapauksia.

XV.

1500-luvun maailmassa.

Olimme kaikki alussa hieman pahalla päällä saaresta lähdettyämme. Kuudentoista hengen surmanoin vain sivumennen ja kädenkäänteessä... tuntuuhan sellainen sentään kulttuuri-ihmisen mielestä hieman vastenmieliseltä, vaikkapa surmatut olisivat kohtalonsa hyvin ansainneetkin.

Mutta pian kaunis ilma, ainiaan pilvettömänä kaartuva syvänsininen taivas ja leppoisa myötätuuli saivat hyvän tuulemme palaamaan.

Meren selkä oli aivan vapaa, ei ainoatakaan purjehtijaa näkynyt, maailmassa ei näyttänyt olevan muuta kuin sininen taivas, avaruudessa eteenpäin syöksyvä lentokone ja valtameri, jonka aallot ajoivat toisiaan takaa yksitoikkosisissa, loppumattomissa riveissä, nousten ja laskien, laskien ja nousten.

Silloin, auringon ruvetessa lähestymään taivaanrantaa, soitti Kokko, joka oli ohjaamassa, Alangon ja minun luokseen ja osoitti meille matalaa, viheriäistä maata, joka lepäsi edessämme.

Katsahdimme hämmästyneinä karttaan, sillä meidän tietääksemme ei näillä paikkeilla pitänyt olla mi-

tään saaria. Eikä karttakaan mistään saarista tietänyt.

Olimme tällä välin tulleet „saaren“ kohdalle, ja näimme nyt, ettei kysymyksessä itse asiassa ollutkaan mikään saari, vaan suunnaton, melkein yhtenäinen vesikasvilautta, jonka levät hiljalleen keinuivat tuulessa ja josta siellä täällä näkyi pieniä kasveja vapaita lammikoita.

Ihmettelimme ensin kovasti koko löytöämme, kunnes Kokko muisti, että Etelä-Atlantissa on myöskin samanlaisia suunnattomia vesikasvialueita, n. s. sargasso-meri, jonka läpi ei mikään laiva pääse kulkemaan, jonka levät lepäävät vapaina laineina, ole-matta kiinni pohjassa, ja jota paikalla kierteisesti liikkuvat voimakkaat merivirrat estävät hajoamasta ympäri tuon suunnattoman suuren ulapan.

Nähtävästi oli tässä nyt kysymys samanlaisista uivista kasveista, vaikka emme olleetkaan koskaan kuulleet, että Isossa-Valtameressä uiskentelisi tuollaisia lauttoja.

Hämmästyseksemme näimme siellä täällä, kymmenien kilometrien välimatkojen päässä toisistaan, lauttaan takertuneita aluksia. Monet olivat ilmeises-

tiken jo vuosikymmeniä, ehkäpä vuosisatojakin, olleet kiinni, päättäen niiden rappeutuneesta ulkonäöstä sekä vanhanaikaisesta muodosta ja taklausesta, mutta monet olivat nähtävästi aivan äskettäin tarttuneet kiinni. Suurin osa aluksista oli purjelaivoja, mutta näkyi joukossa pari höyryalustakin. Sydäntämme kouristi ajatellessamme sitä hidasta, tuskallista kuolemaa, joka varmaankin oli tullut laivojen miehistöjen ja matkustajien osaksi, sillä ylhäältä alukses- tamme näimme leväin kasvavan niin tiheässä, ettei niiden läpi ollut yrittämistäkään soutuveneellä, eten- kään jos, kuten asianlaita näytti olevan, oli soudetta- va kymmeniä kilometriä avomeren laitaan päästäk- seen. Näimmekin erään, jolla nähtävästi oli sitä yri- tetty. Se oli puoliksi veden alla, ja sen pohjalla oli vii- si luurankoa, neljä makaavassa asennossa, yksi istu- massa.

Olimme lentäneet tämän vihreän kasvimeren ylit- se puoli tuntia — arviolta siis noin 100 km — kun se äkkiä loppui, ja selvä vesi tuli taas vastaamme.

Ilta oli jo melkein pimeä, ja olimme hyvin tyytyväi- siä päästyämme tuon suuren laivojen hautausmaan yli ennenkuin oli tullut aivan pimeä.

Silloin Alanko äkkiä huudahti, tarttui käsivarteeni ja osoitti kädellään eteenpäin.

Siellä pilkoitti joukko valoja.

Ne eivät voineet olla laivoja, sillä valot eivät liikuneet, ja sitäpaitsi niitä oli liian paljon; mikään tulivuorenpurkaus ei myöskään voinut olla kysymyksessä, sillä valot paloivat aivan tasaisesti. Ainoa mahdollinen johtopäätös siis oli, että vastassamme oli tuntematon saari ja että valot näkyivät sieltä.

Tapaus oli mielenkiintoinen, ja me päätimme koettaa ottaa tarkemman selon saaresta ja sen asukkaista.

Emme kuitenkaan uskaltaneet laskea alas suorastaan, vaan risteilimme hetkisen saaren yläpuolella, osaksi keksiäksemme sopivan maihinlaskupaikan, osaksi saadaksemme tietää, minkälaista väkeä saarella asui.

Maihinlaskupaikka oli helppo löytää. Saaren ranta, joka oli laakea, tasainen ja hiekkainen, kelpasi siihen tarkoitukseen erinomaisesti.

Asukkaista emme aluksi saaneet mitään selkoa, mutta hetken risteiltyämme näimme kaukaa kirkon tornin. Silloin laskeuduimme rohkeasti alas — on-

han kirkontorni tavallisesti yksi sivistyneen yhteiskunnan tunnusmerkeistä.

Rannikolla ei näkynyt ketään, minkä vuoksi rupe-
simme kävelemään sisämaata kohti, kapteeni Alan-
gon jäädessä alusta vartioimaan.

Heti rantahietikon takana alkoi metsä, joka ulot-
tui noin puoli kilometriä sisämaahan päin. Sitten se
loppui, ja sijaan tuli huonosti viljeltyjä pelloja, joiden
keskeltä näkyi suuri, linnamainen rakennus ja sen
ympärillä joukko mataloita, vanhuuttaan rappeutu-
neita majoja.

Hiljaa ja varovaisesti kuljimme rakennusryhmää
kohden tietä myöten, jonka olimme löytäneet. Joukko
koiria syöksyi vastaamme hurjasti haukkuen. Pienes-
tä linnan portilla olevasta savimajasta kömpi hitaasti
esille vanha eukko ja kutsui koirat luokseen.

Meidät nähdessään eukko hämmästyi sanatto-
maksi ja teki ristinmerkin kädellään.

Me puhuttelimme häntä englannin-, ranskan-, saksan-
, italian- ja venäjänkielellä, mutta hän vain tuijotte-
li ihmeissään meihin. Luulimme kuitenkin huomaa-
neemme eukon osoittavan jonkunlaisia ymmärtämi-
sen merkkejä, kun ruhtinatar puhutteli häntä italian-

kielellä, minkä vuoksi tämä yritti huonolla espanjan-kielellä aloittaa keskustelua eukon kanssa.

Silloin vaimo ymmärsi.

— Missä me olemme?

— Saaressa, armollinen rouva.

— Mutta mikä on saaren nimi?

— Saarella ei ole mitään erityistä nimeä, mutta vieressä olevan Vähä Englanti-nimisen saaren asukkaat sanovat sitä Vähäksi Espanjaksi.

Asuiko eukko yksin täällä, kun ei keitään muita näkynyt.

Ei toki — mutta armollinen herrasväki linnasta oli mennyt kaupunkiin katsomaan autodafeeta, ja kylän koko väki oli saanut luvan seurata heitä.

Eukko oli ilmeisesti vanhuudenheikko, ja sen vuoksi me emme huolineetkaan jäädä hänen kanssaan sen pitemmälle keskustelemaan, vaan tiedustelimme tietä kaupunkiin.

Sitä ei ollut vaikea löytää, vaikka oli pimeäkin, ja noin neljännestunnin kuluttua olimme jo kaupungin torilla.

Siinä rupesimme katselemaan ympärillemme.

Tori oli pienenpuoleinen, ja rakennukset ympä-

rillä ränsistyneitä ja hyvin vanhanaikaisen näköisiä runsaine koristuksineen ja mielikuvitusrikkaine muotoineen, niin että luuli melkein tulleen johonkin 1400-luvun kaupunkiin. Torin toisessa päässä oli kirkko, jonka tornin jo lentäessämme olimme huomanneet, ja kirkon edustalla suuri rovio, jonka ympärille oli keräytynyt paljon kansaa. Kukaan ei huomannut meitä, sillä kaikki katselivat hyvin innokkaasti kirkkoon päin. Omituisinta kansassa oli oudonnäköinen vaatetus. Puvut johdattivat kuosillaan elävästi mieleeni 1400-luvun puvut. Kaikki oli niin omituisen oudon ja vanhanaikaisen näköistä. Luuli melkein siirtyneensä ajassa 400—500 vuotta takaperin.

Samassa kirkon kellot rupesivat soimaan värisevällä, hauraalla äänellä, ja kirkosta astui ulos joukko loistaviin pukuihin puettuja pappeja, näiden perässä omituiseen hiippaan ja yksinkertaiseen viittaan verhottu kalpea, nuori mies, kädet sidottuina, ja hänen perässään joukko vanhanaikaisiin univormuihin puettuja sotilaita, n. s. hillebardit olalla.

Kansanjoukko puhkesi riemuhuutoihin, eräs pappeista puhui sille jotakin, se nuori mies sidottiin kiinni roviolla olevaan pylvääseen, kansanjoukko huusi

uudelleen jotakin . . . ja rovio sytytettiin palamaan.

Aivan tyrmistyneinä katselimme hetkisen, kuinka liekit alussa hitaasti nuoleksivat rovion kylkiä, mutta hulmahtivat sitten äkkiä korkeuteen, peittäen miehen savuun. Silloin me syöksyimme väkijoukon läpi rovion luo pelastamaan häntä.

Mutta tietysti epäonnistuimme. Vaikka olisimme päässeetkin aivan rovion viereen, olisi apu joka tapauksessa ollut myöhäistä . . . mutta nyt pä voimakkaat käsivarret tarttuivat meihin kiinni, ennenkuin olimme päässeet likikään tulta.

Vasta nyt ihmiset huomasivat meidän muista eroavat pukumme ja ulkomuotomme ja rupesivat suu auki töllistelemään meitä, unohtaen koko autodafeen.

Vihdoin tuli muutamia hillebardi-miehiä luoksemme ja vei meidät kirkon portailla seisovien pappien luo, jotka nyt vuorostaan kovin uteliaina ja ihmetellen katsoivat meihin. Vihdoin eräs heistä, piispan hiippaan puettu vanha, ystävällisen näköinen herra, levitti kätensä meitä kohden, sanoen:

— *Pax vobiscum.*

Kun me emme tähän vastanneet mitään, ojensi hän ristiinnaulitun kuvan.

Me muut, luterilaisia kun olimme, emme ymmärtäneet hänen tarkoitustaan. Ainoastaan ruhtinatar kumartui suutelemaan kuvaa.

Vanhus katsahti meitä kummastuneen näköisenä ja puhui jotakin seuralaisilleen. Eräs heistä poistui ja palasi sitten hetken kuluttua, seurassaan komean näköinen kruunupäinen herrasmies — oikean espanjalaisen grandin perikuva — sekä joukko herroja ja naisia, viimeainittujen joukossa useita erittäin kauniita.

Seurue pysähtyi meidän kohdalle tultuaan, ja kruunupäinen herrasmies astui esiin, sanoen meille jotakin.

Olimme tosin kaikki jokseenkin tarkkaan unohtaneet kaiken koulussa saamamme latinankielen taidon, mutta joka tapauksessa sentään hetkisen aikaa mietittyämme ymmärsimme, että se kruunupäinen oli selvällä latinan kielellä tiedustellut meiltä, mitä me oikeastaan olimme miehiämme.

Latinankielen taitomme oli, kuten sanottu, erittäin heikko, mutta sentään meidän onnistui, jos kohta suurilla vaikeuksilla, tehdä selkoa, mitä me olimme miehiämme ja millä matkalla olimme.

Kuultuaan, että olimme tulleet lentoaluksella, valtasi sanomaton liikutus kaikki, naiset saivat kyynelet silmiinsä ja monet papeista laskeutuivat polvilleen maahan kiittämään jumalaa. Vanhin papeista tuli luoksemme, puristi liikutettuna käsiämme ja ja sanoi vapisevalla äänellä:

— Nyt on meidän pian puolituhatvuotinen unelmamme ja toivomme siis vihdoinkin toteutunut ja me pääsemme jälleen yhteyteen muun maailman kanssa, joka tähän saakka on saariamme ympäröivän leväkasvimeren vuoksi ollut mahdotonta. Nyt meidän vankeutemme on loppunut.

Mutta eräs toinen pappi pudisti epäilevän näköisenä päätään ja sanoi:

— En luule, että nämä muukalaiset ovat oikealla asialla. Hehän sanovat, että he aikovat lentää maan ympäri, mutta sehän on mahdotonta. He ovat kerettiläisiä.

Vanhus näytti hämmästyneeltä ja sanoi:

— Niin todellakin. Sehän on mahdotonta . . . eihän maa ole pallon muotoinen.

— Eikö maa ole pallon muotoinen . . . ? — huudahdimme me hämmästyneinä.

Samalla huomautti se kruunupäinen henkilö — myöhemmin saimme tietää, että hän oli maan kuningas — että kysymys maan muodosta oli epävarma, ja että sen jälkeen kuin Kristoffer Columbus oli löytänyt Amerikan, oli mielipide maan pallonmuotoisuudesta saanut yhä enemmän kannatusta.

Vanhus eli piispa kysyi silloin hämmästyneenä meiltä, oliko se käsitys todella nykyään yleinen, että maa oli pallon muotoinen.

Me vastasimme hymyillen myöntävästi.

Kuningas huomasi hymyilymme ja sanoi:

— Vieraamme ehkä eivät tiedä, että me olemme vuodesta 1500 alkaen olleet erossa muusta maailmasta, emmekä siis tiedä sen jälkeisistä tapauksista mitään. Ja kun nyt näin harvinaisia vieraita on tullut luoksemme, julistan minä juhlat päättyneiksi ja kutsun vieraat luokseni hoviin, jossa saamme lähemmin tutustua heihin ja he meihin.

Komeissa, kuuden valkoisen hevosen vetämissä, mutta vieterittömissä vaunuissa me sitten kuninkaan seurassa ajoimme linnaan, perässämme suuri joukko juhlaan osaaottaneita pappeja ja ylimyksiä.

Matkalla keskustelimme vaillinaisella latinankie-

llemme innokkaasti kuninkaan kanssa, joka meille kertoi kansansa historian.

Vuonna 1500 — muutamia vuosia Amerikan löydön jälkeen — oli Espanjasta lähtenyt laiva, matkansa päämääränä vastikään löydetty Amerika, jota kuitenkin silloin vielä luultiin osaksi Intiasta. Laivalla oli 20 henkeä miehistöä, 40 aatelismiestä ja -naista, sekä noin 150 tavallista siirtolaista, jotka kaikki olivat olleet joka suhteessa hyvin varustettuja alkamaan uutta elämää tuossa uudessa, äskettäin löydetyssä maanosassa. Merellä oli tavattu englantilainen laiva, myöskin matkalla tuohon vasta keksittyyn maahan, ja siinä melkein yhtä paljon väkeä, kaikki niinikään joka suhteessa hyvin varustettuja. Jo siihen aikaan oli Espanjan ja Englannin välillä ollut hieman kahnausta herruudesta merellä, vaikka heikko Englanti ei ollut voinut vakavasti kilpailla mahtavan Espanjan kanssa tässä suhteessa. Peläten, että jompikumpi laivoista voisi salassa hankkia itselleen etuja, joita toinen ei suonut, rupesivat nämä molemmat laivat sitten pitämään toinen toistaan silmällä ja seuraamaan toisiaan, ryhtymättä kuitenkaan ilmivihollisuuksiin.

Laivojen matka oli ollut hyvin epäsuotuisa ja

myrskyinen. Ensin ne olivat viikkokausia ajelehtineet etelään, sitten länteen ja lopuksi lounaaseen. Vihdoin oli noussut kova myrsky, jonka käsissä alukset sitten olivat vuorokausimääriä puoliksi haaksirikkoisina harhailleet valtamerellä. Vihdoin oli saatu näkyviin maata. Laivat olivat purjehtineet sitä kohden, kovan myötätuulen avulla onnistuneet puhkaisemaan saaria ympäröivät pienet leväkasvilautat — ja päässeet tämän saaren rantaan. Mutta siihen niiden matka oli päättynyt. Voimakkaat merenvirrat olivat pian entistään läpipääsemättömämmiksi koonneet saarta ympäröineet, mutta silloin myrskyn tilapäisesti osaksi hajoittamat leväkasvilautat, ja haaksirikkoiset olivat saaneet jäädä saareen. Monta yritystä oli tosin vuosisatojen kuluessa tehty saaresta pois pääsemiseksi, mutta ne olivat kaikki epäonnistuneet, ja uhkarohkeat yrittäjät joko palanneet noloina takaisin saareen tai saaneet surmansa levämeren läpi pyrkiesään.

Olimme kaikki sanattomina hämmästyksestä. Olimme siis todella siirtyneet yli 400 vuotta ajassa taaksepäin — asukkaiden puvut eivät siis ainoastaan olleet meidän silmiimme näyttäneet vanhanaikaisilta,

vaan todella olivatkin sitä. Mutta me olimme uteliaita kuulemaan enemmän. Kuningas hymähti hieman surumielisesti ja jatkoi:

Ensi aluksi oli espanjalaisten ja englantilaisten välillä alinomaista kahnausta ja riitaa, joka usein oli yltä ilmi tappeluksi. Mutta lopuksi sovittiin siten, että espanjalaiset ottivat haltuunsa saaren läntisen puolen, jota ruvettiin sanomaan Uudeksi Espanjaksi, ja englantilaiset saaren itäisen puolen, joka sai nimekseen Uusi Englanti. Molemmat puolet eroitti toisistaan pitkä ja syvä merenlahti, joka melkein täydellisesti jakoi saaren kahteen yhtä suureen osaan, ja saaria yhdistävän kannaksen poikki rakennettiin korkea ja luja kivimuuri. Senjälkeen olivat saaren molempain päiden asukkaat eläneet erillään toisistaan ja visusti karttaneet kaikkea lähenemistä, sillä kansallisuuskysymyksestä johtuvien riitaisuuksien lisäksi oli pian tullut voittamaton mielipiteiden eroavaisuus useissa suurissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Alinomaisia taisteluja ja sotia kuitenkin oli molempien päiden välillä ollut, sillä kumpainenkin oli koettanut hyötyä toisensa kustannuksella. Uudessa Espanjassa, joka oli noin 30 km leveä ja 50 km pitkä,

oli nykyään asukkaita noin 10,000 henkeä, saman kokoisessa Uudessa Englannissa taasen noin 30,000.

Kysyimme hämmästyneinä, mistä tuo suuri eroavaisuus väkiluvussa johtui, vaikka lähtökohta molemmilla oli ollut sama. Kuningas vastasi:

— Erilaisista yhteiskunnallisista oloista. Mutta niistä kerron toiste. Nyt olemme perillä, ja minä toivotan teidät sydämellisesti tervetulleiksi linnaani.

Hämmästyksemme näimme, että linnassa oli kaikki valmista meitä vastaanottamaan. Kysyimme ihmetellen syytä siihen.

— Meillä on pitkien tankojen päässä erityisiä merkkejä, joilla voimme antaa tietoja toisillemme. Sellaista järjestelyä arvatenkaan ei ole vanhassa Euroopassa, sillä matkojen pituuden vuoksi sellainen ei varmaankaan olisi käytännöllistä?

— Ei, — vastasin minä, — mutta meillä on puhelin ja sähkölennätin.

— Mitä ne ovat?

Koetin selittää. Kuningas luuli hetken kuluttua ymmärtävänsä ja sanoi:

— Ahaa... onttoja rautaputkia. Kyllä meilläkin alussa koetettiin sellaisia, mutta se näyttäytyi epäkäy-

tännölliseksi ja kovin kalliiksi.

Koetin hänelle tarkemmin selittää puhelinta ja sähkölennätintä, mutta turhaan. Hän ei ymmärtänyt selityksiäni, ja kutsui meidät sen sijaan aterioimaan.

Mutta kun yritimme istuutua pöytään, kysyi jonkunlainen hovimestarin tapainen pitkä herrasmies kapteeni Alangolta, joka meidän pyynnöstämme oli käyty hakemassa seuraamme, samalla kun alustamme vartioimaan oli asetettu sotilaita.

— Kaiketikin kaikki olette aatelismiehiä?

Alanko ei osannut sanaakaan latinaa, ja katsoa tuijotti mieheen pitkään. Tämä kääntyi minun puoleeni kysymyksellään.

— Aatelismiehiä? Emme toki. Tavallisia porvareita vain, lukuunottamalla tätä neitoa, joka on ruhtinatar.

Hoviherran naama venähti pitkäksi ja hän meni huolestuneen näköisenä keskustelemaan kuninkaan ja muutamien hovimiesten kanssa. Saatoimme huvitettuinä nähdä, kuinka hämmentyneen ja alakuloi-sen ilmeen näiden kasvot saivat, kun heille oli ilmoitettu alhainen syntyperämme.

Tuli hetken kestävä vakava neuvottelu. Sitten ho-

viherra palasi uudestaan luoksemme.

— Eivätkö herrat kuitenkin ole ainakin tavallisia aatelismiehiä, vaikka herrat eivät olisikaan kreivejä ja parooneja?

Me kielsimme uudestaan.

Silloin hoviherra selitti huolestuneella äänellä:

— Siinä tapauksessa saa ainoastaan armollinen ruhtinatar syödä muiden kanssa samassa pöydässä. Herrojen sitävastoin täytyy tyytyä syömään eri pöydässä, sillä hovi-etiketti kieltää ehdottomasti kunin-gasta ja aatelisia syömästä samassa pöydässä aatelit-tomien kanssa.

Tuo oli toki jo sangen paksua, ja nauruun purskah-taen selitti Kokko, että me siinä tapauksessa emme halua lainkaan syödä.

Hoviherra palasi neuvottoman näköisenä kunin-kaan luo.

Hetken perästä hän tuli takaisin ja selitti kunin-kaan armollisesti määränneen, että meidän pöytä-mme oli siirrettävä aivan hänen tuolinsa viereen, niin että me tosiasiallisesti tulisimme olemaan aivan yhtä kunnioitetulla sijalla, kuin muutkin.

Huvitettuina olimme juuri vastanneet kernaasti

suostuvamme ehdotettuun asiain järjestelyyn, kun kuningas itse tuli luoksemme ja sanoi:

— Minulla on uusi ehdotus asian järjestämiseksi. Olen nimittäin päättänyt korottaa kaikki herrat aatelismiehiksi. Toivon, että otatte uudet aatelistarvonne vastaan.

Me kumarsimme.

Ja aatelismiehinä me nyt saimme syödä muiden kanssa.

Ateria oli hauska, vaikka meidän mielestämme olikin hieman hankalaa syödä paistia sormillamme . . . mutta 1500-luvun lopulla, jolloin isäntäväkemme erosi Euroopasta, ei haarukoita ja veitsiä vielä tunnettu, ja niinpä mekin tyydyimme kohtaloomme, etenkin kun ruoat olivat mainion hyviä ja viinit erinomaisia. Ainoa, mikä meitä jonkun verran häiritsi, oli se niin sanoakseni ummehtunut sivumaku, joka kaikessa oli havaittavissa. Mutta eihän 1500-luvun ihmisiltä voinut vaatia niin kovin paljon tässä suhteessa.

Aterian päätyttyä tuotiin meille kullekin komeasti tekstattu ja juhlallisella sinetillä varustettu paperikäärö.

Ne olivat meidän aateluuskirjamme. Meidät oli

korotettu markiiseiksi itsekukin.

Mieleemme muistuiivat kotimaassamme jaetut arvonnimet.

Olimme sen vuoksi vähällä pyrskähtää nauruun, mutta huomasimme samalla, millä todellista itsetyytyväisyyttä ja hyvänsuopaisuutta osoittavalla katseella kuningas meitä tarkasteli, ja kiitimme kohteliaasti uudesta arvostamme.

Mainio viini vuodelta 1467 lopetti ateriamme. Se viini oli kulkenut kuningasperheessä perintönä isältä pojalle 400 vuoden kuluessa, määräyksellä, että kun pakollinen vankeus saarella loppuisi, olisi se juotava. Ja nyt katsottiin tuon suuren vapautuksen hetken koittaneen.

Aterian jälkeen kuningas tiedusteli, kauvanko vii-
pyisimme saarella.

Ilmoitimme, että aioimme viimeistään kuuden tunnin kuluttua lähteä, mutta että kuitenkin ensin haluaisimme hieman tarkemmin tutustua saareen ja etenkin saaren englantilaisten asumaan puoleen.

Silloin kuningas heti antoi määräyksen hevosten valjastamisesta, ja me ajoimme suuren seurueen mukana ulos yöhön katselemaan saarta. Matkalla tiedus-

telimme kuninkaalta valtakunnan historiaa. Kuninkas kertoi:

— Ensi aluksi eli jokainen mielensä mukaan. Vähitellen kuitenkin saman perheen jäsenet tai samoin ajattelevat liittyivät yhteen, puolustautuakseen muiden hyökkäyksiä tai väkivaltaa vastaan. Ja kun vihdoin englantilaiset rajan toisella puolella rupesivat ahdistamaan meitä ja tekemään rosvoretkiä alueellemme, pakoitti tämä ulkoa päin tuleva väkivalta meidät kaikki liittymään yhteen, puolustautuaksemme. Perheiden päämiehet muodostivat neuvoston, joka valitsi päällikön. Vähitellen kuitenkin suurimpien ja etevimpien perheiden päämiehet anastivat kaiken vallan itselleen ja pakottivat muut tottelemaan heitä. Nämä päämiehet olivat kaikki aatelismiehiä tai pappeja, joiden henkiset lahjat jo entuudestaan olivat muiden kykyä korkeammalla. Valta oli näin ollen siirtynyt muutamien harvojen käsiin. Mutta harvainvalta on aina osoittautunut pahaksi, ja sisäiset ristiriidat ja etenkin kiista siitä, mikä perhe olisi parhain ja arvokkain, uhkasivat lopulta saattaa koko yhteiskunnan epäjärjestykseen tai ainakin hallitsevien perheiden valta-aseman uhatuksi, alempi kansa kun oli olo-

jen järjestelyyn sangen tyytymätöntä. Silloin eräs minun esi-isistäni surmautti kilpailevien sukujen päämiehet ja julisti itsensä kuninkaaksi. Hän oli jo ennestäänkin ollut muita rikkaampi ja mahtavampi, ja kun hänen kilpailijansa nyt kaikki olivat surmatut, ei kukaan asettanut hänen kuninkuuttansa kiistanalaiseksi. Meidän sukumme on sitten polvi polvelta hallinnut saarta 300 vuotta, ja kaikki ovat jo niin tottuneet sen valtaan, ettei kukaan enää aseta sitä kiistanalaiseksi, etenkin kun me olemme saaneet kirkonkin miehet puolellemme, suomalla heille runsaasti etuisuuksia ja huolellisesti valvomalla, että kirkon oppi saa säilyä puhtaana ja koskemattomana.

— No, mutta eikö koskaan kukaan yritä nousta maallisia tai hengellisiä herroja vastaan?

— Harvoin . . . ja jos joku uskaltaa sen tehdä, polteetaan hänet, kuten tänään näitte tapahtuvan. Mies oli käynyt Uudessa Englannissa ja saanut sieltä kaikenlaisia ihmeellisiä päähänpistoja.

— Mutta onpa omituista, että rahvas yleensä kuitenkin tyytyy asemaansa. Sen tila ei kaikesta päättäen ole niinkään hyvä . . . tuskin parempi kuin eläimen.

— No, onhan se toki sentään parempi . . . ei ku-

kaan saa heitä esim. mielivaltaisesti surmata tai ryöstää heidän irtaimistoaan. Mitään maata heillä ei ole, vaan se kuuluu aatelismiehille tai papeille. Ja mitä rahvaan tyytymättömyyteen tai tyytyväisyyteen tulee, on meidän politiikkamme aina pyrkinyt noudattamaan seuraavia kolmea ohjetta:

a) pitämään aina aatelismiehet ja papit puolellamme kansaa vastaan. Se on täydellisesti onnistunutkin, syystä että aatelisto ja papisto, joka omistaa kaiken maan, on Uuden Englannin oloista saanut peloittavan esimerkin, sillä siellä on maa yhteistä ja kaikkien täytyy tehdä raskasta työtä — ja seurauksena on, että kaikki ovat myöskin yhdenvertaiset;

b) pitämään huolta siitä, ettei maan asukasluku pääse liiaksi nousemaan. Naapurimaan esimerkki on nim. osoittanut, että väkiluvun liiallinen lisääntyminen, samalla kun viljelyskelpoisen maan pinta-ala on pysynyt entisellään, on juuri aikaansaanut syvälle käyviä yhteiskunnallisia mullistuksia;

c) pitämään huolta siitä, että aateliston ja papiston sivistys on mahdollisimman korkealla, varsinaisen rahvaan sitävastoin mahdollisimman alhaisella kannalla. Kokemus ei ole siinä suhteessa opettanut meil-

le mitään, mutta pidämme varmana, että sivistyneellä ihmisellä on aina suuremmat vaatimukset kuin sivistymättömällä. . . ja siksi on mielestämme paras pitää rahvasta mahdollisimman alhaisella sivistyskannalla. Olemme siinä suhteessa menneet aika tavalla eteenpäin. Saareen joutuessamme osasi moni varsinainen siirtolainenkin kirjoittaa tai ainakin lukea; nyt ei kukaan rahvaaseen kuuluva enää osaa kumpaakaan, onpa päästy niinkin pitkälle, että moni heistä ei enää osaa oikein puhuakaan.

— Onko teillä usein sotia naapurimaatanne vastaan?

— Melkein yhtenäin.

— Mutta miten te voitte pitää puolianne heitä vastaan, kun heitä on kolme kertaa enemmän?

— Jokainen aatelismies meillä on ammattisoturi ja sitäpaitsi sivistynyt mies. Naapurimaassa taas ei ole ammattisotilaita laisinkaan. . . ja kaikki ovat paljon sivistymättömpiä kuin me. Sivistynyt ammattimies voittaa aina sivistymättömän maallikon.

Olin juuri lausua jonkun yleisen mietelmän siitä, miten ihmiset sentään eri paikkakunnilla ja eri aikoina voivat olla erilaisia, kun samassa satuin luomaan

silmäykseni toisiin vaunuihin, joissa kapteeni Alanko ajoi kuninkaan noin 20-vuotisen, ihmeen kauniin tyttären kanssa.

Aikomani huomautuksen sijasta sainkin syytä lausua, että mies ja nainen eri aikoina ja eri paikkakunnilla kaikesta huolimatta sentään tuntuvat olevan samantlaisia.

Totesin nimittäin, että Alanko aivan hurjasti „hakkaili“ nuorta prinsessaa, joka erittäin hyvin näytti ymmärtävän hänen innokkaita viittailujaan ja kasvojensa vilkasta mimiikkaa, vaikka he eivät kumpainkaan ymmärtäneet sanaakaan toistensa puheesta.

Kuningas tuon nähdessään, kävi ensin hieman tyytymättömän näköiseksi, mutta rauhoittui sitten, luultavasti muistaessaan, että me olimme hänen vieraitaan, joille täytyi olla kohtelias. Epäilen kuitenkin suuresti, olisiko hän kovin kauvaa sietänyt Alangon yhä ilmeisemmäksi ja julkisemmaksi käyvää hakkailua. Mutta samassa vaunut pysähtyivät.

Olimme saapuneet molempien eri maiden väliin rakennetun rajamuurin luo.

Muurilla oli vartijoita. Kuningas kääntyi korkean omapersoonallisesti heidän puoleensa, pyytäen että

meidät laskettaisiin muurin toiselle puolelle. Mutta pyyntö oli turha.

Vasta kun ruhtinatar oli saapunut muurin luo ja hyvällä englanninkielellä esittänyt asiamme, meni eräs vahdeista herättämään päällikkönsä.

Tämä tuli muurille, katseli hetkisen unisen ja hämmästyneen näköisenä meitä, mutta näytti lopulta tulleen vakuutetuksi siitä, että juuri me olimme nyt ne vieraat, joita saaren asukkaat olivat yli 400 vuotta odottaneet, ja lupasikin laskea meidät omalle puolelensa.

Muurissa oleva portti avattiin, me sanoimme lyhyet jäähyväiset kuninkaalle ja hänen seurueelleen, jotka lupasivat jäädä muurien toiselle puolelle odottamaan paluutamme, ja astuimme Uuteen Englantiin.

Siellä oli vartioston päällikkö meitä vastassa.

Meille toimitettiin ratsuhevoset, ja halki yön ratsastimme nyt saaren pääkaupunkiin tapaamaan presidenttiä.

Uudessa Espanjassa oli maisemaan kuulunut milloin metsiä, milloin peltoja ja peltojen keskellä suuria linnamaisia kartanoita ränsistyneiden kylien ympä-

röiminä. Varsinainen rahvas oli ollut lopen köyhää, välinpitämätöntä ja puolittain tylsämielistä. Ainoastaan aatelismiehet ja papit olivat olleet varakkaita ja näyttäneet virkeämmiltä, vaikka heistäkin oli selvästi saattanut nähdä ne seuraukset, jotka halki vuosisatojen uudistetut avioliitot liian läheisten sukulaisten kesken välttämättömästi tuovat mukanaan.

Vähässä-Englannissa taasen oli kaikki maa yhtenä ainoana, vaikkakin huonosti viljeltynä peltona, jonka keskeltä paikoitellen kohosi suuria, kolkkoja, kassarmimaisia rakennuksia. Mitään aatelistoa tai papištoia ei maassa saattajamme ilmoituksen mukaan ollut, vaan kaikki olivat saman arvoisia. Ne henkilöt, joita matkamme varrella tapasimme, olivat kyllä vähäsen vilkkaamman ja älykkäämmän näköisiä kuin rahvas Uudessa Espanjassa, mutta näyttivät kaikki peräti tyytymättömiltä ja köyhiltä, yhtä köyhiltä kuin Uuden Espanjankin rahvas.

Pääkaupunkiin tullessamme oli presidentti levolla, mutta hänet herätettiin, ja pian hän tuli valtakunnan neuvoston kanssa meitä vastaanottamaan valtiopalatsiin, erääseen mitättömältä näyttävään rakennukseen torin laidassa. Huomasimme, että president-

ti ja neuvokset olivat rehdin, mutta hyvin yksinkertaisen ja sivistymättömän näköistä väkeä, puolet miehiä, puolet naisia, vieläpä oli pieniä lapsiakin joukossa. Kaikki olivat puetut samanlaisiin vanhanaikaisiin pukuihin kuin Uuden Espanjankin asukkaat.

Kun presidentti oli pitänyt meille puheen, jossa hän, ilman erikoista innostusta ja lämpöä, oli lausunut meidät tervetulleiksi maahan suuren maailman ensimmäisinä edustajina, rupesimme ruhtinattaren tulkiteissa keskustelemaan hänen ja neuvoston jäsenten kanssa maan oloista ja historiasta, haluten etenkin saada tietää, missä suhteissa sen yhteiskunnalliset olot erosivat naapurin olosuhteista.

Silloin presidentti ilmeisesti innostui ja alkoi hitaalla talonpojan-tavallaan kertoa:

— Ensin muodostui tännekin kuningasvalta, jossa kuningas ja ylimystö johtivat asioita. Mutta he menettelivät tyhmästi kahdessa eri suhteessa: he nimittäin eivät rajoittaneet väkiluvun lisääntymistä eikä kansan sivistyksensaanti-mahdollisuuksia.

Aluksi, kun maata oli paljon ja viljelijöitä vähän, kävi kaikki hyvin. Jokainen viljeli omaa maatansa ja eli tyytyväisenä. Mutta vähitellen, aikojen kuluessa,

kaikki maa sai omistajansa. Kun sitten asukasluku edelleen lisääntyi, ei tämä lisäasukasmäärä enää voinutkaan saada maata, vaan täytyi sen mennä palvelukseen maata omistaville. Jonkun aikaa eteenpäin kävi kaikki edelleenkin hyvin, sillä kaikilla oli työtä, vaikkakin siitä ruvettiin maksamaan yhä huonommin. Mutta vähitellen tuli työtä haluavien luku liian suureksi, eikä heitä voitu sijoittaa, sillä osaksi rupe- si työvoimaa todella olemaan liian paljon, osaksi taas maanomistajat eivät työväestä huolineet, vaikka heillä olisi ollut työtäkin antaa, vaan pitivät mukavampana ja edullisempana olla teettämättä työtä tai teettää sitä ainoastaan niin paljon kuin he itse omaksi mukavuudekseen tarvitsivat. Syntyi vähitellen kokonainen työttömien armeija, joka väkiluvun lisääntyessä kasvamistaan kasvoi. Jos nämä työttömät olisivat olleet sivistymättömiä, eivät he olisi muodostaneet mitään vaaraa yhteiskunnalle. Mutta nytpä he eivät sitä olleet, vaan olivat yhtä sivistyneitä kuin maanomistajatkin. Seuraus oli, että he väkipakolla vaativat itselleen työtä ja palkkaa. Kun ne verrattain vähälukuiset maanomistajat, joiden haltuun maa oli joutunut, yhdessä aatelismiesten ja pappien kanssa tätä vastusti-

vat, syntyi suuri kapina, joka lopuksi päättyi siten, että kaikki maa otettiin valtiolle, joka sitten määrääköjen kuluttua vuokrasi sen pienissä erissä työmiehille. Samalla määrättiin, että siitä alkaen oli jokainen täysikasvuinen mies saapa samassa määrässä ottaa osaa valtion asioiden hoitoon valitsemiensa neuvoston jäsenien kautta.

Nyt kävi kaikki jonkun aikaa hyvin. Mutta ennen pitkää ilmaantui uudestaan tyytymättömyyttä. Nyt sai tosin kyllä tyydytetyksi tarpeensa jokainen, joka teki tuottavaa työtä. Mutta kaikki eivät voineet sellaista työtä tehdä. Oli paljon vaimoja, lapsia ja vanhuksia, jotka eivät tulleet toimeen omalla työllään. Valtakunnan presidentti ja neuvoston jäsenet sekä sotilaat eivät myöskään muilta hommiltaan joutaneet tekemään tuottavaa työtä. Seuraus oli, että maanviljelijäin täytyi luovuttaa osa tuloistaan heidän toimeentuloaan varten. Se herätti tyytymättömyyttä maanviljelijöissä, jotka nyt rupesivat arvelemaan, että he elättivät noita muita. Toiselta puolelta olivat taas tyytymättömiä heikkovoimaiset tai sairaat maanviljelijät, jotka katsoivat, että heidän olisi pitänyt saada viljelemästään maasta yhtä suuri tu-

lo kuin heidän voimakkaammat ja terveet toverinsakin saivat, koska he kerran tekivät yhtä uutterasti työtäkin. Ja pian syntyi kolmaskin luokka tyytymättömiä. Kun nimittäin väkiluku lisääntymistään lisääntyi, kävi käytännöllisistä syistä mahdottomaksi vuokrata maata pois niin pienissä erissä kuin olisi ollut tarpeen, tai kaikille, jotka olisivat halunneet sitä. Näistä syntyi uusi työttömäin armeija, joka liittoutui yhteen muiden työttömien kanssa ja sai aikaan, että kaikki maa otettiin valtion haltuun, joka itse rupesi sitä viljelemään omaan laskuunsa ja jakoi sadosta jokaiselle yhteiskunnan jäsenelle sen mukaan kuin se katsoi kohtuulliseksi. Ja jotta voimakkaammat ja viisaammat eivät enää koskaan voisi sortaa heikompia ja tyhmempiä, säädettiin, että yleisten asiain johtoon saivat ottaa osaa myöskin naiset ja lapset. . .

— No, ja oletteko nyt tyytyväisiä? — kysyimme me.

— Emme, herra paratkoon, olekaan, — vastasivat presidentti ja neuvoston jäsenet kuin yhdestä suusta.

— Miksi ette?

— Nyt ovat ainoastaan tyhmät ja heikot tyytyväisiä, mutta terveet ja viisaat ovat tyytymättömiä, kun heidän täytyy tehdä työtä myöskin muiden hyväksi.

Eikä kukaan enää tahdo tehdä työtä, kun ei saa itse nauttia työnsä hedelmiä. Pellot metsistyvät, rakennukset rappeutuvat, kaikki huononee ja sortuu, tosin hitaasti, mutta varmasti. Eikä ole myöskään ollut viisasta antaa äänioikeutta lapsille, sillä nyt nämä usein tekevät tyhmiä päätöksiä vastoin vanhempien ihmisten tahtoa, ja kaikkialla vallitsee sekasorto ja hajaanus.

— No, ja miten aiotte siitä pelastua?

Presidentti raapi korvansa taustaa.

— Emme tiedä muuta neuvoa kuin että maan väkiluku on saatava vähenemään. . . liika-asutus on meidän käsityksemme mukaan kaiken pahan alku. Olemme pyytäneet neuvoa Uudesta Espanjasta, jossa paremmin ymmärretään tällaisia asioita, ja olemme saaneet sellaisen neuvon. Mutta ei sekään neuvo ole hyvä. . . siellä on muutamilla harvoilla hyvä olla, mutta enemmistöllä on paha olla. Täällä on kaikilla paha olla.

Mutta meidän oli jo aika ajatella lähtöä. Kello lähenei yhtätoista yöllä, ja olimme pian olleet saarella viisi tuntia.

Presidentti tuli itse saattamaan meitä, seurassaan

joukko saaren huomatuimpia miehiä, naisia ja lapsia. Matkalla keskustelimme innokkaasti saattoväkemme kanssa, koettaen saada heiltä yksityiskohtaisempia tietoja saaren oloista.

Paljoa selkoa emme tuon lyhyen matkan kestäessä voineet saada. Sen kuitenkin saimme tietää, että työpäivä saarella on 12-tuntinen, johtuen päivän pituus siitä, että kun kukaan ei työskentele omaan vaan valtion laskuun, niin työteho on kovin pieni. Ja tuo pieni työteho on korvattava pitkällä työpäivällä.

Uuden Espanjan rajalla odottivat meitä kuningas ja hänen seurueensa. Hetkisen neuvoteltuamme saimme aikaan, että Uuden Englannin presidentti ja muutamia huomattavampia kansalaisia sai seurata mukanaamme katsomaan lentoalustamme ja olemaan saapuvilla noustessamme ilmaan.

Vaunuihin astuessamme luulin huomaavani, että kuningas oli järjestänyt asiat niin, että kapteeni Alangon piti ajaa hänen kanssaan samoissa vaunuissa. Mutta joko Alanko nyt sitten ei ymmärtänyt kuninkaan ystävällistä tarjousta tai ei siitä välittänyt, lopputulos oli joka tapauksessa se, että Alanko joutui samaan vaunuun prinsessan kanssa. Ja vieläpä

hän asettui istumaan arveluttavan likelle prinsessaa, vaikka vaunut eivät olleet laisinkaan ahtaat.

Ylimyksellisen tyynenä kuningas mukautui kohtaloonsa.

Matkalla lentoaluksemme luo kiinnitimme hämmästyen ja ihaillen huomiomme siihen erinomaiseen kohteliaisuuteen ja ystävällisyyteen, jolla kuningas kohteli naapurivaltakunnan väkeä nyt, kun he olivat hänen vierainaan. Hän oli todellakin grandseigneur kiireestä kantapäähän.

Lentoaluksemme luo päästyämme kutsuimme saattajamme sitä katselemaan, vieläpä ruhtinatar tarjosi kullekin heistä lasin viiniäkin . . . meidän mielestämme sangen kelvollista, mutta vanhoihin, erinomaisen hyviin viineihin tottuneiden saattajiemme mielestä varmaankin hyvin keskinkertaista. Tyytyväisen näköisinä he sentään tyhjensivät maljamme.

Sen jälkeen me näytimme saattajillemme aluksemme ihmeitä, kuten sähkövalon, moottorit, konekiväärimme y. m.

Oli omituista nähdä, kuinka eri lailla saattajamme suhtautuivat näkemäänsä.

Uuden Englannin asukkaat olivat kuin suuria lap-

sia, he huudahtelivat, nauroivat, ihmettelivät ja tekivät satoja eri kysymyksiä.

Uuden Espanjan ylimykset taas katselivat ihmeitämme ylhäisen välinpitämättöminä, toisinaan korkeintaan nyökäyttäen päätään kaikkein korkeimman tyytyväisyytensä merkiksi. Ainoastaan silloin näytti heissä mielenkiinto heräävän, kun me panimme konekiväärimme toimimaan, ja kun he näkivät, kuinka vaarallinen ase se oli.

Varmaankin he ajattelivat, että ollappa heillä sellainen ase, niin eivät naapurivaltakunnan asukkaat varmaankaan olisi kauaa vapaita ja itsenäisiä.

Juuri lähtiessämme kysyi kuningas:

— Kuinka pian saamme odottaa tietoja Euroopasta?

— Ainakin kahden kuukauden perästä.

— Mutta millä tavalla aiotte saada meidät kaikki pelastetuiksi. . . ettehän voine kaikkia lentoaluksella kuljettaa?

— Me lähetämme suuria, voimakkailla koneilla varustettuja höyrylaivoja, joiden potkurit erityisesti varustetaan meriruohoja vastaan. Ja elleivät höyrylaivat pääse läpi, niin on meillä laivoja, jotka kulkevat

vedenpinnan alla ja jotka ruoholauttojen alitse voivat tulla luoksenne.

— Merenpinnan alitse . . . niin, siinähan olisi todel-
lakin ollut yksi keino päästä yhteyteen muun maa-
ilman kanssa, — arveli kuningas miettiväisenä. —
Kummapa, ettei kukaan meikäläisistä ole sitä ennen
keksinyt.

— Mutta siihen tarvitaan muun muassa keinote-
koisia laitteita hapen valmistamista varten.

— Oh, sellaisista ei meillä ole puutetta. Kemia on
meillä verrattain korkealla kannalla.

Samassa soitti ruhtinatar kärsimättömästi aluk-
sessamme olevaa gongongia.

— Hyvät herrat! Meillä on vielä pitkä matka Eu-
rooppaan! Meidän täytyy kiirehtiä!

Nousimme kaikki alukseemme, kapteeni Alanko
ilmestyen muutamien puiden takaa prinsessan kans-
sa, joka ujostellen loi silmänsä maahan ja jonka tuk-
kalaite näkyi hieman joutuneen epäjärjestykseen.

Juuri lähtiessämme kysyi Kokko:

— Haluaako kukaan seurata mukanamme?

Mutta kuningas ja ylimykset selittivät, etteivät he
voi seurata meitä, kun saarella meidän käyntimme

ja odotettavissa olevien suurten tapahtumien johdosta varmaankin syntyy epäjärjestyksiä. Ja naapurivaltakunnan asukkaat taas näyttivät olevan liian alku-peräisellä kannalla ja liian peloissaan uskaltaakseen tulla mukaanne.

Ainoastaan prinsessa näytti siltä kuin hän ehkä olisi valmis seuraamaan mukanamme.

Alanko huomautti meille tästä.

Mutta silloin Kokko melkein suuttui.

— Odota nyt siksi kun palaat häntä hakemaan. Ei meidän aluksemme ole mikään avioliittotoimisto. . . meillä on nytkin jo mukanamme naisia yksi liikaa.

Kokon päätökseen näytti Alanko tyytyvän.

Juuri kun olimme panneet koneen käyntiin, kysyi Kuningas levottomana:

— Kyllä kaiketikin on aivan varmaa, että meitä tul-
laan hakemaan?

— Kyllä. . . jos me vain onnellisesti pääsemme perille. Ja minä voin vakuuttaa, että elleivät muut tulisi-
kaan, niin tulee ainakin yksi meistä, sillä hän on hu-
kannut tänne jotakin.

— Hukannut. . . mitä sitten?

— Sydämensä, — naurahti Kokko, samalla kun

Alanko, puoliksi suuttuneena, puoliksi hämillään, kiipesi ohjauslaitteen luo.

Koneet pantiin käyntiin, alus rupesi kiitämään rantaa pitkin ja kohosi nopeasti ilmaan, rannalle jääneiden huutaessa ja viittoessa.

Heitimme muutamia raketteja jäähyväisiksi ja käänsimme sitten aluksemme itään päin. Saari häipyi tulineen nopeasti pimeään, lensimme noin puoli tuntia selvän veden yli, sitten seurasi noin 100 kilometriä ruoholauttoja. . . ja sitten levitti taas Iso Valta-meri eteemme rannattomia ulapoitaan.

Katselimme hetkisen aikaa toisiamme.

— Olemmeko nyt varmasti hereillä? — kysyi Kokko.

Ruhtinatar nipisti häntä korvasta.

— Jos tekee kipeätä, niin olette hereillä.

— Ei tee kipeätä, tuntuu vain suloiselta, — vastasi Kokko. — Uneksin siis vieläkin.

— Viisastelija, — naurahti ruhtinatar. — Mutta kyllä meidän matkamme todella rupeaa tuntumaan unennäöltä. Tai ainakin se on kuin hurja seikkailumaani, jossa toinentoistaan ihmeellisemmät tapaukset seuraavat toisiaan.

— Liian kauan me joka tapauksessa olemme viipyneet. Meidän täytyy ruveta pitämään kiirettä. Nyt emme enää saa pitää niin pitkiä levähdyksiä kuin tähän saakka, jos mielimme saavuttaa jonkunlaisenkin ennätyksen. Kuinka kauan olemme olleet matkalla?

Katsoin kelloani.

— Me lähdimme Kristianiasta 10 p:nä toukokuuta kello 12 päivällä, ja nyt on 17 p. toukokuuta kello 1 yöllä.

Päätimme yksimielisesti, että meidän oli ruvetta-
va pitämään kiirettä. Ja siinä tarkoituksessa panim-
me vielä apumoottorimmeikin käyntiin. Laskimme si-
ten saavuttavamme 250 km:n tuntinopeuden, hui-
maavan vauhdin, jota ainoastaan se kykenee arvos-
telemaan, joka joskus on niin nopeasti matkustanut.

XVI.

Taistelu ilmassa.

Juuri auringon noustessa rupesi Etelä-Amerikan kallioinen rannikko näkymään. Kello oli 5 minuuttia yli 6 aamulla, kun lensimme Callaon, Perun pääkaupungin Liman sataman yli, ja 15 minuuttia yli 6, kun olimme laskeutuneet maihin Liman suurelle härkätaistelukentälle.

Aamu oli vielä varhainen, ilma oli raikas ja viileä, kaupunkilaisia oli ainoastaan vähän liikkeellä, ja nekin vähät olivat mestitsejä, neekereitä tai kiinalaisia. Puhdasrotuisia valko-ihaisia ei näkynyt ainoatakaan.

Saimme sentään käsiimme automobiilin, ja, Kokon jäädessä alustamme vartioimaan, lähdimme me muut ajelemaan kaupungille, joka lähes 200,000 hengen nousevasta asukasluvustaan huolimatta teki melkoisen maalaisen vaikutuksen mataloine rakennuksineen, lukuisine puoli-autioine toreineen ja suurine puistikkoineen.

Pian saimme tietää, ettei Limassa ollut saatavana niin paljon bentsiiniä kuin olisimme halunneet, mutta samalla ilmoitettiin meille, että Iquitoksen kaupungissa mahdollisesti olisi.

Hämmästyneinä tiedustelimme, missä se sellainen kaupunki sijaitsi.

— Se sijaitsee Amazon-joen varrella Kordillieerien itäpuolella.

Mutta kuinka oli mahdollista, että tuollaisessa tuntemattomassa, kaukana sisämaassa olevassa kaupungissa olisi bentsiiniä, kun sitä ei ollut maan suurimassa kaupungissa?

Iquitokseen oli juuri tullut Euroopasta suuri höyrylaiva, ja siinä laivassa piti olla myöskin bentsiiniä.

— Mutta kuinka voi suuri höyrylaiva tulla Euroopasta Iquitokseen? Eiväthän suuret höyrylaivat voi jokia myöten kulkea.

Puhekumppanimme, englanninkieltä puhuva mulatti, levitti kätensä ja teki ylpeän liikkeen päällään:

— Mutta, herrani, Amazon-joki on myöskin suuri. Valtamerihöyryt kulkevat sitä myöten melkein sen lähteille saakka.

Siinä oltiin! Tiesimmehän kyllä, että Amazon-joki oli maailman suurin joki, mutta joka tapauksessa saamamme tieto yhdellä iskulla teki meille selväksi, kuinka valtava tuo joki itse asiassa on, kun valtamerilaivat voivat purjehtia alkujuoksussakin.

Emme kuitenkaan halunneet jatkaa matkaa, ennenkuin olimme sähköittäneet Eurooppaan matkamme saavutuksista, toimittaneet laivan hakemaan Banemanneja sekä hankkineet täyden varmuuden siitä, että Iquitoksessa todellakin oli saatavissa bentsiiniä.

Ajoimme siis sähkölennätinlaitokselle.

Asianomainen virkamies otti todella vastaan sähkösanomamme Eurooppaan ja Iquitokseen, katsahti meitä unisen välinpitämättömästi ja teki sitten merkin, että asia oli valmis.

Odottaessamme vastausta Iquitoksesta ajoimme satamaan tiedustelemaan sopivaa laivaa Banemanneja hakemaan.

Ja sattui niin hyvästi, että satamassa oli pieni tanskalainen höyrylaiva, jonka ystävällinen kapteeni hetken neuvoteltuaan suostui lähtemään heitä hakemaan, hänen kun muutenkin parin päivän perästä piti lähteä matkalle Singapuriin.

Näin ollen emme katsoneet tarpeelliseksi lähettää Ku-ku-malle mitään määräystä laivan lähettämisestä hakemaan Banemanneja ja heidän seuralaisiaan, vaan päätimme ainoastaan ilmoittaa hänelle seikkailustamme heidän kanssaan.

Sitä myöten asia siis oli selvä, ja me ajoimme takaisin lennätinasemalle, mukanamme tanskalainen kapteeni, joka katsoi olevansa puoliksi maamiehemme ja sen vuoksi halusi mahdollisimman mukaan olla meille avuksi.

Tultuamme lennätinasemalle tapasimme virkamiehen nukkumassa luukkunsa takana.

Kapteeni pisti keppinsä sisään luukusta ja kutitteli virkamiestä, kunnes tämä heräsi.

Tiedustelimme kohteliaasti, joko Iquitokseen lähettämäämme sähkösanomaan oli tullut vastausta.

Virkamies vastasi yhtä kohteliaasti, ettei ollut tullut.

Tiedustelimme sitten kauanko vielä saattaisi kulua aikaa vastauksen saapumiseen.

Virkamies selitti, että hänellä valitettavasti ei ollut siitä aavistustakaan.

Aioimme poistua niine hyvinemme, kun ruhtinatar samassa huomasi sähkösanomamme aivan samalla paikalla pöydällä, johon olimme ne lähtiessämme jättäneetkin.

Nyt tuli asiasta kova tutkinto, jonka lopputuloksena oli, että virkamies ensin pitkän aikaa kierreltyään

ja kaarreltuaan lopulta tunnusti, ettei hän ollut edes lähettänyt vielä sähkösanomia.

Päätimme, että emme jäisi odottamaan vastausta sähkösanomaamme Iquitoksesta, koska ehkä saisimme odottaa useita tunteja, vaan lentäisimme sinne suoraan päätä. Mutta Eurooppaan ja Ku-ku-malle menevän sähkösanoman lähettämisestä lupasi tanskalainen kapteeni pitää huolta.

Ja konttorista poistuessamme näimmekin kapteenin uhkaavan näköisenä, käsi puuskassa, seisovan virkamiehen vieressä, samalla kun tämä happamen näköisenä, itseksensä mutisten, todella ryhtyi lähettämään sähkösanomiamme.

Härkätaistelukentälle oli poissa ollessamme kertynyt koko joukko väkeä ihmettelemään alustamme. Joukossa runsaasti edustetuilta hedelmäinkaupustelijoilta ostimme suuret määrät erilaisia hedelmiä. Ja sitten me taas nousimme ilmaan.

Käänsimme nyt suunnan enemmän koilliseen, lensimme ensin karun rannikkoalueen yli, sitten tuli korkea vuoristo, Kordillieerit, jossa vuorien rinteillä ainoastaan siellä täällä saattoi havaita ihmisasuntoja, ja sitten seurasi suunnattomia aarniometsiä, osal-

ta sellaisiakin, joissa ei kukaan valko-ihoinen vielä milloinkaan ole käynyt. . . tai ei ainakaan ole palannut niistä takaisin kertomaan näkemiään. Juuri näillä seuduilla luultiin muinoin tarujen amatsoonien, naissotilasten, asuvan. Ja täältä hakivat espanjalaiset ja portugalilaiset löytöretkeilijät Eldoradoan, kulta-maataan.

Kello 10 aamulla olimme Iquitoksessa, kello 10,15 olimme sopineet toiminimen Fernandez & C:o kanssa tarvittavan bentsiinimäärän ostamisesta, kello 10,45 oli bentsiini aluksessa ja kello 11 nousimme taas ilmaan.

Suuntasimme nyt kulkumme Amazon-joen jokilaaksoa pitkin.

Ilma oli pilvinen, mutta saadaksemme nauttia alamme olevasta suloisesta luonnosta lensimme tällä kertaa pilvien alapuolella.

Maisemat, joiden ylitse aluksemme kiiti, olivat varmaankin maailman ihmeellisimpiä ja kauneimpia.

Maa oli alavaa tasankoa, ja sitä peittivät aarniometsät, joilla varmaankaan ei ole vertaansa missään koko maailmassa, niin suunnattoman suuret, rehe-

vät ja jylhät ne ovat äärettömässä lajirikkaudessaan niin hyvin kasvi- kuin eläinkuntaankin nähden. Ja kaiken tuon runsauden ja yltäkylläisyyden halki virtaa Amazon-joki tyynenä, rauhallisena ja monien kilometrien levyisenä.

Ihmisasuntoja näkyi ainoastaan siellä täällä, kaupungeja vielä harvemmassa, ja nekin olivat kaikki puoliksi troopillisen kasvullisuuden peitossa. Mutta joella oli liike sitävästoin verrattain vilkas. Milloin tuli näkyviimme pieni moottorivene, milloin tyhännäköinen jokilaiva, milloin avuttomalta näyttävä suunnaton lautta lastineen ja sille rakennettuine asumuksineen, milloin kömpelö hinaaja-alus, milloin taas raskaasti puuskuttava valtamerihöyry. Ja kaikkien maailman valtakuntien lippuja näki niiden mastoissa liehumassa, etupäässä kuitenkin Englannin ja Amerikan lippuja. Huomasimme, että Amazon-joki oli oikea kansainvälinen kulkureitti.

Mutta kaikkea tuota luonnon rikkautta ja yltäkylläisyyttä katsellessamme tulimme väkisinkin alakuloisiksi. Mieleemme muistui eräs pieni maa kaukaisessa pohjolassa viileine kesineen, tuhansine kirkasvetisine järvineen ja valoisine öineen. Tulimme

kuin kuumeseen. . . pian, pian pois täältä, pois koitiin, riippukoivujen siimekseen, järviemme vilpoisiin laineisiin.

Ruhtinatar katseli meitä kummastellen. Hän ei lainkaan käsittänyt mielialojamme. Rikkaan, laakean Etelä-Venäjän lapsena häntä allamme oleva tasankomaisema jokineen melkein miellytti. . . muistuttihan se sentään jossakin määrässä hänen rakasta mustanmullanseutuaan.

Ja ellei hänellä olisi ollut sama päämäärä kuin meilläkin, ellei hänenkin veressään olisi asunut polttavana halu saada maailmanennätys ja saavuttaa se mahdollisimman lyhyessä ajassa, olisi hän varmaan-kin ehdottanut, että olisimme laskeutuneet edes hetkeksi alas tutustuaksemme allamme olevaan luontoon. Mutta kaikkia meitä kannusti nyt ennätyksen saavuttamisen kiihko, ja me lensimme hurjaa vauhtia eteenpäin.

Moottorit kävivät kuin vimmatut, Kokko ja minä suorastaan asuimme niiden luona, pitääksemme silmällä, ettei ainoakaan niiden sadoista hevosvoimista saanut mennä hukkaan, ja aluksen keulassa istui kapteeni Alanko tyynesti ja taitavasti ohjaten „Suomeam-

me“ sen syöksyessä eteenpäin avaruudessa.

Saimme omituisen todistuksen aluksemme vauhdin suuruudesta. Eräs kotka oli joutunut liian lähelle alustamme. Linnun tosin onnistui välttää joutumasta suoranaiseen kosketukseen sen kanssa, mutta joutui sen sijaan aluksemme perässä olevaan ilmapirtaan. Ja niin voimakas oli tuo virta, että kotka ei voinut säilyttää tasapainoa, vaan rupesi siivet levällään pyörimään siinä. Hetken perästä se kyllä taas saavutti tasapainonsa, mutta luulimme huomaavamme, että se oli hyvin loukkaantuneen ja tyytymättömän näköinen lentäessään kirkuen tiehensä.

Kello 8 aikaan illalla, kun jo oli aivan pimeä, olimme ennättäneet Amazon-joen suistomaahan. Kuu oli pilvessä, niin että emme nähneet niitä kuuluisia hyökylaineita, jotka muodostuvat, kun alas virtaava joki-vesi kohtaa ylös virtaavan vuoksen, ja jotka kuuluvat olevan suurenmoiset.

Mutta sen sijaan me näimme jotakin muuta.

Kuin merkin saaneina kohosi yhtäkkiä edessämme ilmaan joukko lentokoneita. Ja taivaanrannalla saatoimme nähdä komean ilmalaivan jättiläismäisen rungon piirtyvän tummia pilviä vastaan.

Katselimme hämmästyneinä lentokoneita ja ilma-laivaa, sillä emme voineet käsittää, mitä tekemistä niillä oli täällä.

Alanko, joka oli ohjauslaitteessa, luovutti paikkansa Kokolle ja meni itse lennätinhyttiin, ottaakseen selon siitä, sähköittivätkö lentokoneet mahdollisesti toisilleen.

Mutta heti hänen alas mentyään saimme tietää, mistä oli kysymys.

Meitä lähinnä olevasta lentokoneesta leimahti äkkiä tuli, ja samassa iski konekiväärin kuula aluksemme kanteen.

Kutsuimme Alangon ylös. Hän tuli, selittäen että lentokoneet tosin sähköittivät toisilleen, mutta käyttivät merkkikieltä, jonka avainta hän ei tietänyt.

Kerroimme mitä oli tapahtunut.

Alanko ei ollut laisinkaan huolissaan.

— Niitä on vain viisi lentokonetta ja yksi ilmalai-va. Ne ovat varmaan kaikki paljoa huonompia purjehtijoita kuin me, ja näin pimeässä niiden on vaikea ampua tarkkaan.

— Niin. . . ja eihän ole sanottu, että ne todella yrit-tävätkään ahdistaa meitä. Voihan olla, että äskeinen

laukaus johtui vahingosta, — arveli ruhtinatar.

Mutta me muut katsahdimme vakavasti toisiimme. Olihan selvä, että tässä taas oli kysymyksessä kilpailijaimme yritys estää meidän matkaamme. Singapurissa he yrittivät sitä rauhallisilla keinoilla, täällä he käyttivät törkeätä väkivaltaa.

Samalla leiskahti tuli useammasta lentokoneesta yhtäikaa, ja kuulia rapisi aluksemme metalliosia vastaan.

Tilanne rupesi näyttämään vaaralliselta.

Kokko sai käskyn ruveta „ruuvaamaan“ alustamme ylemmäksi, samalla kun Alanko ja minä asetuimme konekiväärin ääreen.

Yritin saada ruhtinatarta menemään alas.

Mutta tuo herttainen tyttö katsoi minuun kummastellen.

— Alas. . . miksi niin? Enhän minä siellä voisi auttaa Teitä.

— Emme me apua tarvitse. . . mutta täällä voi olo tulla vaaralliseksi Teille.

— Eihän se kai tule minulle vaarallisemmaksi kuin Teillekään. . . ja missä Te olette, siellä tahdon minäkin olla.

Koetin vielä kehoittaa ruhtinatarta menemään alas, mutta silloin hän astui luokseni ja laski kätönsä suulleni. Ja silloin minä luovuin enemmistä kehoituksista . . . vaikkakin samassa taas rupesi kuulia viheltämään ympärillämme.

Eräs lentokone oli saanut ruuvatuksi itsensä vielä ylemmäksi kuin me, ja tyhjensi nyt edullisessa asemassaan kuulanauhan toisensa jälkeen meitä kohti.

Oli todella onni, että pimeys teki tähtäämisen vaikeaksi, sillä muussa tapauksessa meidät varmaankin olisi ammuttu seulaksi. Nyt kuulat vihelsivät ohitsemme, tai sattuivat ainoastaan aluksemme vähemmän vaarallisiin osiin.

Samassa huomasimme, että kaksi lentokonetta oli, yrittäessään „ruuvata“ itseään meidän jälkeemme ylös, joutunut melkein allemme.

Silmänräpäyksessä tyhjensimme useita nauhallisia kuularuiskuistamme niitä kohden. Luulen, että saimme aikaan ainakin jotakin vahinkoa, sillä molemmat rupesivat hitaasti laskeutumaan alas.

Mutta ne kolme jäljelle jäänyttä kävivät kimp-puumme sitä terhakammin.

Emme yrittäneetkään ryhtyä taisteluun niitä vas-

taan, vaan päätimme paeta.

Ja meidän aluksemme näytti olevan niitä nopeampi, sillä hetken kuluttua huomasimme, että ne ilmeisesti jäivät jälkeemme, samalla kuitenkin lähettäen toisen viheltävän tervehdyksen toisensa jälkeen meidän peräämme.

Mutta vaikka nyt ilmeisesti olimme pelastuneet lentokoneiden kimpusta, jatkoi Kokko matkaa yhä samaan suuntaan. Aioimme juuri mennä ehdottamaan hänelle, että jälleen ottaisimme entisen suuntamme, kun ruhtinatar samassa huudahti hämmästyneenä. Olimme aivan unohtaneet ilmalaivan — mutta nyt se äkkiä ihan läheltä syöksyi täydellä vauhdilla lentoalustamme vastaan.

Annoimme merkin Kokolle, että hän kääntäisi. Ilman seurausta. Koetimme huutaa hänelle. Yhtä hyödytöntä. Vihdoin — kun ilmalaiva jo oli niin lähellä, että saatoimme eroittaa sen kannella kuularuiskujen vieressä seisovat miehet ulkomuodoltaan, kiirehti Alanko ohjauslaitteen luo.

Silloin aluksemme vihdoin kääntyi — ja se olikin viimeisessä hetkessä, sillä samassa syöksähti ilmalai-
va ohitsemme vain muutaman metrin matkan pääs-

sä meistä. Sen kuularuiskut rätisivät, mutta vauhdin nopeuden vuoksi eivät luodit sattuneet.

Sitten ilmalaiva hitaasti kääntyi ja rupesi ajamaan meitä takaa.

Samassa soitti Alanko minut ylös ohjauslaitteeseen. Siellä kohtasi minua kamala näky.

Kokko istui näköjään vahingoittumattomana ohjauslaitteen vieressä, puristaen käsillään kovasti sen ratasta... mutta kun kumarruin häntä tarkemmin katsomaan, näin että hänen silmänsä olivat lasimaiset ja että hänen rinnassaan oli reikä, josta pulppusi runsaasti verta.

Kutsuimme ruhtinattaren ylös, ja yhdessä hänen kanssaan kannoimme sitten Kokon salonkiin. Minun teki mieleni nousta tarkemmin katsomaan hänen haavaansa, mutta ruhtinatar viittasi kädellään minua menemään.

— Menkää ylös... Teitä tarvitaan nyt siellä. Minä kyllä teen voitavani täällä.

Kannelle tultuani näin, että ilmalaiva oli jäänyt huomattavasti jälkeemme. Kerroin huomiostani Alangolle.

— Mutta se on vahingoittanut toveriamme, — sa-

noi tuo kalpea mies. — Ja minun mielestäni meidän tulee kostaa.

— Niin minunkin mielestäni. Mutta millä tavalla?

— Tuokaa minulle tänne muutamia käsipommeja ja ottakaa itsellenne muutamia. Ja odottakaa sitten käskyäni.

Tottelin.

Silloin Alanko äkkiä käänsi aluksemme takaa-ajajaamme vastaan, joka ei ollut yhtä nopea liikkeissään, vaan vielä hetkisen aikaa syöksyi eteenpäin entiseen suuntaan.

Taitavasti ohjaten onnistui Alangon saada aluksemme aivan takaa-ajajamme yläpuolelle, ainoastaan muutamien metrien päähän siitä.

Sitä hetkeä hän oli odottanut.

— Heittäkää!

Me heitimme molemmat alas useita pommeja.

Ainoastaan yksi pommi sattui — mutta enempää ei tarvittukaan. Koko tuo suunnaton ilmalaiva leimahti palamaan ja rupesi putoamaan alas.

Hetken kuluttua näimme, kuinka se sähisten syöksyi mereen.

Melkein samassa tuli ruhtinatar kannelle.

— Toverinne kuoli juuri, — sanoi hän koruttomasti.

— Tuliko hän tajuihinsa sitä ennen?

— Ei.

XVII.

Las Palmasin kuvernöörin illallisilla.

Sinä yönä ei kukaan meistä nukkunut, ja kun meidän sitäpaitsi nyt täytyi koko ajan olla työssä, olimme sangen väsyneitä, kun seuraavana, eli 18 p:nä toukokuuta kello 6 aikaan illalla Atlantin yli ilman enempää seikkailuja lennettyämme saimme näkyviimme Kanarian eli „Onnelliset saaret“, kuten noita saaria ennen nimitettiin.

Laskimme alas saaren ainoan kelvollisen satama-kaupungin Las Palmasin avoimelle torille, sillä olimme lopen uupuneita matkasta, ja sitäpaitsi oli bentsiinivarastomme kokonaan lopussa.

Ensi töiksemme riensimme lennätinasemalle ja saimme runsaita lahjoja maksamalla asianomaisen virkamiehen suostumaan siihen, ettei hän meidän tietämättämme ja suostumuksettamme lähettäisi ainoatakaan sähkösanomaa, joka jossakin suhteessa koskisi meitä — emme nimittäin tahtoneet joutua toistamiseen samanlaiseen seikkailuun kuin Amazonvirran suussa.

Seuraavana huolenamme oli hommata hautaus-toimistosta lyijyarkku Kokon ruumiin kuljettamista

varten Eurooppaan.

Kun tämäkin oli tehty, menimme ruhtinatar ja minä tervehtimään kaupungin poliisimestaria, jonka ruhtinatar, saatuaan hänet ensin silmittömästi rakastumaan itseensä, hetken kuluttua sai suostumaan siihen, että yöksi pantaisiin vahva poliisijoukko vartioimaan konetta.

Saatuamme vielä bentsiininkin menimme kaikki kaupungin paraimpaan hotelliin aterioimaan jokenkin painostavan mielialan vallitessa . . . muistelimme kaikki kuollutta toveriamme.

Mutta parhaillaan syödessämme toi poliisimestari meille kutsun saapua kuvernöörin luo illallisille. Mainittu herra oli saanut kuulla, että me jo seuraavana päivänä aioimme jatkaa matkaa, ja tahtoi nyt osoittaa kunnioitustaan ja ystävyyttään meille toimeenpanemalla tuota pikaa kunniaksemme illalliset.

Pyyntö oli siksi kohtelias ja ystävällinen, että emme katsoneet voivamme olla kutsua noudattamatta, vaikka Kokon kuoleman vuoksi kernaasti olisimmekin sen tehneet.

Ja näissä illallisissa, tai oikeastaan niiden jälestä, sattui meille viimeinen seikkailumme.

Asian kulku oli seuraava:

Ruhtinattarella oli pöytätoverina toisella puolella kuvernööri, toisella puolella eräs ylhäinen portugalilainen upseeri. Tämä upseeri rupesi heti silmänpistävän innokkaasti mielistelemään häntä. Minusta tuo mielistely jo alusta alkaen oli huomattavan lähentelevää, ja minusta näytti siltä kuin ruhtinatarkin olisi ollut samaa mieltä. Mutta tulin sitten ajatelleeksi, että kuumaverisiä etelän lapsia kohtaan ei tällaisissa asioissa ehkä saanut olla kovin ankara, ja siedin upseerin lähentelyä sen enempää asiaan puuttumatta.

Mutta juuri pöydästä noustuamme ja mentyämme saliin kuulin takaani korvapuustin läiskähdyksen ja heti sen perästä portugalilaisia kiroussanoja.

Upseeri, joka nähtävästi oli nauttinut liiaksi väkijuomia, oli niiden vaikutuksesta tullut niin alotekykyiseksi ja rohkeaksi, että oli yrittänyt suudella ruhtinatarta.

Ruhtinatar oli palkinnut yrityksen korvapuustilla. . . ja upseeri kuittasi nyt paraillaan korvapuustia kiroilemalla.

Ruhtinatar oli esitetty seuralle vaimonani, ja kun sisäinen ääni sitäpaitsi muutenkin sanoi minulle, et-

tä tässä oli lähinnä minun puututtava asiaan, teinkin sen.

Meillä Suomessahan eivät kaksintaistelut ole muo-
dissa, ja sen sijaan että minä n. s. kunnian vaatimus-
ten mukaisesti olisin haastanut upseerin kaksintais-
teluun kanssani, teinkin sen erehdyksen, että sydä-
meni välitöntä ääntä noudattaen menin upseerin luo
ja annoin hänelle korvapuustin, joka luullakseni oli
melko voimakas, sillä upseeri kaatui lattialle.

Hän syöksyi kuitenkin heti ylös ja yritti hyökätä
kimppuuni, mutta kun hän onneksi oli jättänyt miek-
kansa eteiseen, saivat paikalle rientäneet herrasmie-
het hänet hillityksi.

Kuvernööri lausui surkuttelunsa tapauksen joh-
dosta, lausuen toivovansa, että upseeri ilman muuta
pitäisi hyvänään saamansa opetuksen.

Mutta se toivo petti!

Ei ollut kulunut vielä kymmentä minuuttiakaan
korvapuustin annosta, ennenkuin kaksi herrasmies-
tä jo oli tuonut minulle kaksintaisteluhaasteen upsee-
rin puolesta.

Kieltäydyin jyrkästi, selittäen, että kaksintaistelu
oli Suomen lakien vastaista.

Sekundantit kumarsivat minulle ylenkatseellisesti ja poistuivat.

Mutta ei ollut kulunut montakaan minuuttia, ennenkuin koko seura näytti saaneen tiedon kiellostani, sillä kaikki rupesivat katselemaan minuun hyvin pitkään. Samalla kiirehti Alanko luokseni tulipunaaisena kasvoiltaan.

— Oletteko saanut kaksintaisteluhaasteen?

— Olen!

— Ja kieltäytynyt?

— Tietysti!

— Mutta miksi?

— Miksi? Miksi minä olisin ottanut haasteen vastaan? Mieshän ansaitsi korvapuustinsa, eikä siis ole oikeutettu minkäänlaista hyvitystä saamaan.

— Ette siis ainakaan pyytänyt anteeksi lyöntiänne?

— Kuinka se olisi voinut tulla kysymykseen?

— No, se nyt ainakin oli hyvä. Jätän asian harkittavaksenne, mutta tahdon kuitenkin huomauttaa, että Teitä tullaan pitämään pelkurina, jos haasteen hylkääte.

— Myöskin Te ja ruhtinatar?

— Minä en. Ruhtinatar vastatkoon itse puolestaan.

Mutta ruhtinatar, jonka luo nyt kiirehdimme, katsoi hämillään maahan, eikä tahtonut antaa suoraa vastausta.

Silloin minä ymmärsin. Käännyin Alangon puoleen ja pyysin häntä ilmoittamaan upseerin sekundanteille, että otin haasteen vastaan.

Ihmiset ovat sentään suuria narreja!

Tuskin olivat läsnäolijat saaneet kuulla suostumuksestani, ennenkuin he riensivät sydämellisesti puristamaan käsiäni ja vakuuttamaan minulle vilpittömintä kunnioitustaan ja osanottoaan.

Ja ruhtinatar heitti minuun säteilevän katseen, johon en kuitenkaan yhtä innostuneesti vastannut, sillä mielestäni olin käyttäytynyt raukkamaisesti, antaessani pelon siitä, että minua pidettäisiin pelkurina, vaikuttaa itseeni niin suuressa määrässä, että luovuin n. s. vakaumuksestani.

Ja sitäpaitsi minua vähän huolestutti kaksintaistelun päättyminenkin. Minähän olin aseiden käyttöön aivan tottumaton, ainakin jos piti taistella miekoilla, ja senvuoksi oli sängen todennäköistä, että vastustajani ainakin haavoittaisi minua, ellei hän suorastaan

passittaisi minua toiseen maailmaan. Ja miten kävisi silloin lentoretkemme . . . ?

Niin, lentokoneemme!

Alanko ja minä muistimme samassa molemmat, että lentoretkellämme oli kiire, joten emme voineet kauvaa viipyä täällä. Taistelun täytyi tapahtua siis vielä samana yönä.

Menimme molemmat huomauttamaan asiasta vastapuolen sekundanteille. He taas kääntyivät upseerin puoleen.

Mutta tämä, joka oli melko lailla humalassa ei tahtonut kuulla puhuttavankaan tuollaisesta hätiköimisestä. Aikaisintaan seuraavan päivän iltana selitti hän olevansa valmis taistelemaan.

Vetosimme silloin muihin läsnäolijoihin, huomauttaen että meillä oli kova kiire.

Kaikki he yhtyivät kannattamaan minun vaatimustani, etenkin kuvernööri, jonka mieltä kovasti näytti pahoittavan se, että olimme joutuneet tuollaisen ikävyyksien alaiseksi hänen talossaan.

Mutta upseeri hymyili ilkeästi.

— Mitä hyötyä minulla tuollaisesta hätiköimisestä olisi? — huomautti hän.

— Mutta eihän siitä olisi mitään vahinkoakaan, —
intti kuvernööri.

— Olisipahan. . . Jos taistelemme tänään, ovat he
huomenna valmiit lähtemään. . .

— Entä sitten. . . ?

— Siinä tapauksessa en minä saa palkkiotani, jonka . . . — Upseeri aikoi sanoa jotain, mutta hillitsi äkkiä itsensä.

Silloin pälkähti mieleeni eräs ajatus.

Entäpä jos upseeri oli esittänyt koko kaksintaisteluhaasteensa ainoastaan viivyttääkseen matkaamme? Kuka takasi, ettei hänkin kuulunut samaan joukkoon, joka Singapurissa ja Amazon-joen suistomaassa oli koettanut ehkäistä matkaamme?

Esitin epäluulonani ruhtinattarelle ja kapteeni Alan-golle.

He olivat heti samaa mieltä kanssani. Menimme sen vuoksi puhumaan asiasta kuvernöörille.

Tämä kuunteli tarkkaavaisena kertomustamme aikaisemmista ahdistamisyrityksistä ja sanoi sitten:

— En lainkaan ymmärtänyt upseeri-ystäväni käytöstä tänä iltana armollista rouvaa kohtaan. . . mutta nyt luulen ymmärtäväni. Herrat ovat epäilemättä

oikeassa. Tulkaa, niin menemme kysymään asiaa häneltä itseltään.

Kaikki läsnäolijat huomasivat, että jotakin tava-
tonta oli tekeillä, ja seurasivat kintereillämme, mei-
dän astuessamme upseerin ja hänen tovereidensa
luo. Heidän luokseen päästyämme sanoi kuvernööri:

— Hyvä herra! Kaukaiset vieraamme epäilevät,
että Te olette pannut toimeen koko häväistyksen ai-
noastaan saadaksenne vieraittemme kanssa aikaan
kaksintaistelun ja viivyttääksenne siten heidän mat-
kaansa. Onko se totta?

Upseeri käänsi katseensa alas lattiaan ja mutisi
„ei“ niin epävarmalla äänellä, että jokainen ymmärsi
hänen valehtelevan.

— Jos niin on, — sanoi silloin kuvernööri, — ette
voi paremmalla tavalla osoittaa vieraidemme väitet-
tä vääräksi, kuin taistelemalla vielä tänä iltana. Suos-
tutteko siihen?

Upseeri tuijotti edelleen itsepäisesti lattiaan. Vih-
doin mutisi hän epäselvästi suostuvansa.

Kiitimme häntä myöntäväisyydestään. Mutta up-
seeri lisäsi samassa:

— Suostun taistelemaan kanssanne vielä tänä il-

tana, mutta ainoastaan yhdellä ehdolla . . . nimittäin sillä, että minä saan valita aseet.

En voinut enää peräytyä. Suostuin.

Upseeri ilmoitti silloin valitsevansa miekat.

Kapteeni Alanko vei minut syrjään.

— Osaatteko miekkailla?

— En vähääkään.

— Tuo mies toisin sanoen tulee silpomaan Teidät kappaleiksi?

— Todennäköisesti.

Silloin Alanko mietti hetkisen ja meni ruhtinat-taren luo sekä keskusteli hetkisen hänen kanssaan; ruhtinatar nyökäytti päätään, minkä jälkeen Alanko astui upseerin ympärille kertyneen ryhmän luo ja lausui:

— Hyvä herrasväki! Valitan, että olemme erään vedon vuoksi laskeneet hieman leikkiä kanssanne. Tämä nainen — Alanko viittasi ruhtinattareen — ei ole tuon herran — Alanko viittasi minuun — puoliso, kuten väitimme, vaan on hän minun vaimoni. Upseeri loukkasi siis minua, loukatessani vaimoani. Ystäväni antoi hänelle siitä jo korvapuustin. Minä annan nyt tässä toisen . . . ja olen valmis antamaan hyvitystä sii-

tä myöskin.

Ennenkuin olin ennättänyt rientää esiin ja kertoa asian todellisen laidan, oli Alanko astunut portugallaisen luo ja antanut hänelle tulevan korvapuustin.

Upseeri karjaisi raivosta.

Naiset vietiin sivuhuoneisiin, miekat tuotiin paikalle, sekundantit ja taistelijat asettuivat paikoilleen, ja Alanko ja upseeri rupesivat tavattoman raivokkaasti vaihtamaan iskuja.

Mutta jo heti alussa huomasimme, kuinka taistelu tulisi päättymään. Upseeri oli kuin leikkikalu Alangon käsissä, joka tuon tuostakin jakeli hänelle korvapuusteja miekkansa lappeella, ikäänkuin nöyryyttääkseen häntä yhä enemmän. Upseeri sitävastoin ei saanut ainoatakaan iskuaan osumaan.

Kun he olivat puoli tuntia taistelleet, sanoi Alanko hyvin kylmäverisesti:

— Kello rupeaa olemaan paljon. Meidän täytyy lähteä huomenna aikaisin matkalle. Jos pyydätte anteeksi, saa asia jäädä. Jos jatkatte taistelua, täytyy minun lievästi haavoittaa teitä.

Upseeri kiristi hampaitaan, ja teki hurjan hyökkäyksen.

Alanko vetäytyi takaisin ja iski sitten äkkiä.

Upseeri horjahti. Hän oli saanut syvän haavan oikeaan käsivarteensa ja pudotti miekkansa kalisten lattialle.

Haavoittunut vietiin pois sidottavaksi. Sivuhuoneiden ovet avattiin ja naiset syöksyivät saliin onnittelemaan voittajaa.

Minä menin ruhtinattaren luo ja kysyin:

— Taisteliko Alanko Teidän suostumuksellanne minun sijastani?

— Tietysti.

— Ette siis huoli minua ritariksenne?

— Minun ritarikseni olette aina tervetullut. Mutta retkikuntamme ritariksi oli kapteeni Alanko tässä tapauksessa soveliaampi.

— Retkikuntamme ritariksi? Mitä te sillä tarkoitatte?

— Sitä, että nythän ei itse asiassa ollutkaan kysymys minun loukkaamisestani, vaan matkamme esittämisestä. Kapteeni Alanko on parempi miekkailija kuin te... oli siis aivan luonnollista, että hän hoiti asiat tuon portugalilaisen kanssa.

Minä koetin mutista jotakin vastaan, mutta samal-

la tuli Alanko luoksemme ja pyysi anteeksi minulta sitä, että hän oli mennyt tielleni.

Ja eihän minulla ollut muuta neuvoa kuin suostua, sillä täytyihän minun myöntää, että hän oli menetellyt järkevästi.

XVIII.

Suomeen.

Seuraavana aamuna — se oli 19 päivä toukokuuta — me kello 9 aikaan taas aloitimme retkemme. Torilla olivat saattamassa kuvernööri, poliisimestari ja joukko kaupungin hienostoon kuuluvia herroja ja naisia, jotka oikealla espanjalaisella kohteliaisuudella ja siiroudella tiedustelivat vointiamme ja toivottivat meille onnellista matkaa.

Pidettiin puheita ja hurrattiin! Ja sitten sai lennätinvirkamies luvan sähköittää lähdöstämme maailmalle — nyt ei meidän enää tarvinnut pelätä viholistemme juonia.

Pic de Teyden terävä huippu katosi nopeasti aaltoihin, meri allamme oli syvän sininen, taivas yllämme, jos mahdollista, vieläkin sinisempi. Parin tunnin kuluttua lensimme yli viineistään kuulun Madeiran ja suuntasimme kulkumme Espanjan rannikkoa kohden.

Kello 4 aikaan iltapäivällä saavuimme Madridiin, jossa pysähdyimme vain niin pitkäksi aikaa, että Ranskan lähettilään ystävällisellä välityksellä hankimme itsellemme luvan lentää Ranskan yli, jonka lu-

van olisimme ottaneet väkisin, ellemme olisi sitä hyvällä saaneet.

Mutta Ranska antoi enemmänkin kuin vain luvan matkustaa sen yli, se jakoi meille runsaasti kunniano-soituksia, sillä meitä saattoi suurempien kaupunkien kohdalla kokonainen parvi lentäjiä, linnoitusten ohi kulkiessamme ammuttiin kunnialaukauksia, ja monet talot olivat liputetut.

Kello 11 illalla lensimme Reinin yli.

Tunsimme olevamme melkein kuin kotonamme.

Mutta öinen lento yli sisällisten ja ulkonaisten vihollisten runteleman Saksanmaan tuntui melkein kaamealta.

Yö oli kylmä, hieno sumu peitti maisemat, joista silloin tällöin vain joku yksinäinen tuli tuikahti näkyviin, nopeasti taas häipyäkseen. Paksuun turkkiin puettuna istui Alanko ohjauslaitteen ääressä, minä hääpäilin kylmästä kontistunein käsin koneitteni vieressä, ja ruhtinatar istui väristen kannella olevalla tuolilla.

Lämpimästä aurinkoisesta etelästä tullessa tuntui luonto kylmältä ja kolkolta.

Kello 3 aamulla — se oli 20 p:nä toukokuuta —

aukenivat Itämeren ulapat eteemme. Ilma oli kolko ja tuulinen, ja ärjyen ajoivat vaahtoharjaiset aallot toisiansa takaa noilla rannattomilla ulapoilla. Mutta kun aurinko, tuo tuttu, järkevä, kirkas pohjolan aurinko, nousi ja kultasi säteillään levottomat aallot, parani mielialammekin huomattavasti.

Oltiinhan sentään tulossa kotiin.

Kello 6,45 aamulla lensimme Suomenlahdella Suomen lippua kantavan torpeedoveneen yli, joka hurjaa vauhtia tyrskyjä halkoen syöksyi meille tuntematonta päämäärää kohden.

Kello 7 aamulla rupesivat Suomenlinnan tykit jyri-sevin kunnialaukauksin tervehtimään meitä, ja kello 7,10 oli aluksemme onnellisesti laskeutunut alas Helsingin kauppatorille, jonne ensimmäiset torikauppi-aat parhaillaan rupesivat pystyttämään myymäläkojujaan.

Ympärillemme oli ennen pitkää kertynyt joukko uteliasta yleisöä, joka innokkailla huudoilla tervehti meitä.

Kun astuimme alas aluksesta, kääntyi ruhtinatar puoleeni ja kuiskasi punastuen:

— No, nyt olemme Helsingissä. . . nyt saatte puhua

minulle siitä eräästä asiasta . . .

— Suostutteko siis tulemaan . . . ?

— Rakas ystävä . . . kuinka lapsellinen Te olette . . . johan minä silloin päätin mennä naimisiin Teidän kanssanne, kun Te kerran ohjauslaitteen luona olitte niin paha minulle.

Se, mikä tämän jälkeen seurasi, ei oikeastaan kuulu enää tähän asiaan. Juhlallisuudet Helsingissä kunniaksemme, Kokon hautaus, ruhtinattaren ja minun kihlauksen julkaiseminen, retkikunnan lähettäminen Uuteen Englantiin ja Uuteen Espanjaan, uuden lentokonetehtaan perustaminen Helsinkiin j. n. e. ovat kaikki asioita, jotka eivät varmaankaan enää kiinnitä yleisön mieltä.

Mutta eräästä seikasta haluaisin kuitenkin huomauttaa.

Vaikka lentoretkemme olikin tärkeimpiä matkoja, mitä milloinkaan on tehty, ja vaikka meitä Suomessa ja pohjoismaissa yleensäkin sen johdosta suurenmoisesti juhlittiin, eivät sanomalehdet kertaakaan maininneet mitään koko retkestä tai meidän juhlimisestamme.

Tämä voi tuntua omituiselta, mutta on kuitenkin

totta. Siitä vakuuttautuaakseen ei tarvitse muuta kuin tutkia toukokuun loppupuoliskolla ilmestyneitä sanomalehtiä.

Niissä ei mainita meistä sanaakaan.

Jokainen ymmärtäväinen lukija arvannee itse, mistä tämä johtuu. . .
